

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง

ข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร
การจัดการศึกษาเอกชน ในช่วงสถานการณ์การระบาด
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)
ที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ของคณะกรรมการการการศึกษา
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลเอก ประสาท สุขเกษตร
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายอน กาจกระโทก
เลขานุการคณะกรรมการ

นายเดชา พวงมาลัย
โฆษกคณะกรรมการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

พลเอก อู๊ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายณรงค์ อ่อนสอาด
กรรมการ

นายพิศาล มานวพัฒน์
กรรมการ

พลเอก สติน ทองภักดี
กรรมการ

นางสุนี จึงวิโรจน์
กรรมการ

นายเฉลิมชัย เพ็ญคอน
กรรมการ

นายทรงเดช เสมอคำ
กรรมการ

รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร
กรรมการ

นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์
กรรมการ

นายถาวร เทพวิมลเพชรกุล
กรรมการ

(สำเนา)
บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ..คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา
ที่ สว. (กมธ.๓) ๐๐๑๙/(ร.๓๔) วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓
เรื่อง ..รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษา
เอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายออน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลิม พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พันตำรวจตรี ียงยุทธ สารสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายgurดิสต์ จันทร์ศรีชวาลา	กรรมการ
๑๒. นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	กรรมการ
๑๓. นายณรงค์ อ่อนสอาด	กรรมการ
๑๔. นายพิศาล มาณวพัฒน์	กรรมการ
๑๕. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๖. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ

ต่อมาเมื่อวันพุธที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ นายกูรติสร์ จันทรศรีชวลา ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งนายเฉลิมชัย เฟื่องคอน เป็นกรรมการสามัญ ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา แทนตำแหน่งที่ว่าง และมีมติตั้งกรรมการสามัญในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เพิ่ม ๓ ตำแหน่ง ได้แก่

๑. นายทรงเดช เสมอคำ
๒. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร
๓. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์

อนึ่ง เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๓ นายชาญวิทย์ ผลชีวิน ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันจันทร์ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้มีมติตั้งนายถาวร เทพวิมลเพชรกุล เป็นกรรมการสามัญ ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา แทนตำแหน่งที่ว่าง

โดยปัจจุบันคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายออน กาจกระโทก	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลา พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เป็องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารระสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	กรรมการ
๑๒. นายณรงค์ อ่อนสอาด	กรรมการ
๑๓. นายพิศาล มาณวพัฒน์	กรรมการ
๑๔. พลเอก สลิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๕. นางสุนี จิงวิโรจน์	กรรมการ
๑๖. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๗. นายทรงเดช เสมอคำ	กรรมการ
๑๘. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	กรรมการ
๑๙. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษารื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรณนี ปินตวงค์)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน

ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ - ๘

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๘

วิชชยา พิมพ์

อำพรณนี/เจตจำนงค์ ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชน ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19)” ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๙ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง คณะกรรมการสามัญประจำสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้น ความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19)” ได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณา ศึกษาต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘ ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

๑.๑ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID – 19) ซึ่งประกอบด้วย

ที่ปรึกษาคณะทำงาน

๑. นายตวง อันทะไชย
๒. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา
๓. นายชาญวิทย์ ผลชีวิน
๔. พลเอก ประสาท สุขเกษตร
๕. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล
๖. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สาระสมบัติ

คณะทำงาน

๑. นายอน กาจกระโทก
๒. นายกฤตชัย อรุณรัตน์
๓. นายเบญจพล พาลี

ประธานคณะทำงาน

รองประธานคณะทำงาน

คณะทำงาน

(ข)

๔. นายสงกรานต์ จันทร์น้อย	คณะทำงาน
๕. นายอมร ชัยวิเชียร	คณะทำงาน
๖. นางจิระพันธ์ พิมพ์พันธุ์	คณะทำงาน
๗. นายพิสูทธิ์ ยงค์กมล	คณะทำงาน
๘. นางอุษา สมบูรณ์	คณะทำงาน
๙. นายอนุสรณ์ ศิวะกุล	คณะทำงาน
๑๐. นายพรชัย พิศาลสิษฐ์กุล	คณะทำงาน
๑๑. นางสุภาวดี ดวงศิริ	คณะทำงาน
๑๒. นายธนาชัย อึ้งสมรรถโกษา	คณะทำงาน
๑๓. นายบัณฑิต ครุทางคะ	คณะทำงาน
๑๔. นางศิวารมย์ ศิริภาพ	คณะทำงาน
๑๕. นายเทิดศักดิ์ ผิวเกลี้ยง	คณะทำงาน
๑๖. นายสุธี พิพิธวัฒนาพันธ์	คณะทำงาน
๑๗. นางวัลลา สันติภาดา	คณะทำงาน
๑๘. นางน้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว	คณะทำงาน
๑๙. นายมาโนช จุลสุคนธ์	คณะทำงาน
๒๐. นางปาริชาติ ปรียาโชติ	คณะทำงาน
๒๑. นายณัฐวุฒิ ภารพบ	คณะทำงาน
๒๒. นายเพิ่มเกียรติ เกษกุล	คณะทำงาน
๒๓. นายธีร์ สังขสัจญา	คณะทำงาน
๒๔. นางสาวกฤษ ไวยากรณ์	คณะทำงาน
๒๕. นายสุเทพ บุญฤทธิ์รักษา	คณะทำงาน
๒๖. นางอำพรรณ น้อยนารถ	คณะทำงาน
๒๗. นางกิตติยา กิตติรัตน์สุนทร	คณะทำงาน
๒๘. นายสมจิตร ศรีเชียง	คณะทำงาน
๒๙. นางฉันทนา เปียทอง	คณะทำงาน
๓๐. นางสาวกอแก้ว เพชรบุตร	คณะทำงาน
๓๑. นายบุญฤทธิ์ โสฬีกุล	คณะทำงาน
๓๒. นางสาวศศิภัสส์ศา มลิพันธ์	คณะทำงาน
๓๓. นายอดิสร สิ้นประสงค์	คณะทำงาน
๓๔. นายกมลเทพ จันทร์จิตร	คณะทำงาน
๓๕. นายทิวา แจ็งสุข	คณะทำงาน
๓๖. นายมณูญ ชื่นชม	คณะทำงาน
๓๗. นายเปรมปรีดิ์ หมูวิเศษ	คณะทำงาน
๓๘. นางสาวจินตนา ธรรมวานิช	คณะทำงาน
๓๙. นางรัตนาภรณ์ วัฒนศัพท์	คณะทำงาน
๔๐. นางสุนิสา สก๊อต	คณะทำงาน
๔๑. นางสาวพรวิจิตร วรศิลป์	คณะทำงาน

(ค)

๔๒. นางสาวอัจฉรา สุขพิบูลย์	คณะทำงาน
๔๓. นายพิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล	คณะทำงาน
๔๔. นางสาวมรกต วัฒนศักดิ์	คณะทำงาน
๔๕. ว่าที่ ร.ท. อิศเรศณูชิตร์ จันทร์ศรี	คณะทำงาน
๔๖. นายศุภเสฏฐ์ คณากุล	คณะทำงานและเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมนโยบาย คำสั่ง กฎหมาย หลักเกณฑ์ แนวคิด หรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชน ตลอดจนปัจจัย หรือเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอน ในสภาวะที่เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในปัจจุบันหรือเหตุการณ์อื่นที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาในลักษณะเช่นเดียวกัน

๒. รายงานผลการดำเนินงานของคณะทำงานให้คณะกรรมการการศึกษา เพื่อพิจารณาและทราบอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID - 19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

๓. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย เพื่อนำผลการพิจารณาศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะทำงานจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษา เอกชนในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID - 19) ได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อ การพิจารณาศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID - 19) จากข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะ และร่วมแลกเปลี่ยน ความเห็นของบุคลากรที่อยู่ในวงการการศึกษาเอกชน ทั้งระดับภูมิภาคและท้องถิ่น และได้มีการประชุม คณะทำงานเพื่อพิจารณาทบทวนรายละเอียดและประเด็นสาระสำคัญต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์ โดยการใช้โปรแกรม Webex Meet รวม ๒ ครั้ง

- การประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๒
- การประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

๒.๒ การลงพื้นที่รับฟังความเห็น

ประธานคณะทำงานได้มีการลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ จากผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องและได้นำข้อมูลเหล่านั้นหารือกับเลขานุการคณะทำงานเพื่อพิจารณาศึกษาในรายละเอียด กับคณะทำงานและผู้แทนการศึกษาเอกชนเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาฉบับนี้

๒.๓ การพิจารณาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริงจากเอกสาร การชี้แจง การสรุป ประเด็นปัญหา และดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา ฉบับนี้ ได้แก่

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)
- ๓) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา
- ๔) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๕) พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐
- ๖) นโยบายของรัฐบาล
- ๗) นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
- ๘) นโยบายการจัดการศึกษาเอกชนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- ๙) มติคณะรัฐมนตรี
- ๑๐) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19)” โดยแบ่งออกเป็น ๔ บท ประกอบด้วย

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ สถานการณ์ และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID-19)

บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – 19)” ซึ่งคณะทำงานจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID – 19) ได้ดำเนินการจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตามรายงานทำยนี้ เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากที่ประชุมวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับผลการพิจารณาศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการแล้ว ขอให้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาล คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายอน กาจระโทก)

เลขานุการคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

คณะทำงานจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชน ในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความ กฎหมาย วิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์ และปัญหาการจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID19) ทั้งข้อมูลผ่านทางสื่อสารมวลชน บทสัมภาษณ์และความเห็นของนักวิชาการมีการประชุมหารือแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาผ่านการประชุมออนไลน์ Cisco Webex Meeting วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผลและสรุปประเด็นความเห็นในส่วนต่าง ๆ รอบด้าน ซึ่งพบว่าการจัดการศึกษาในช่วงดังกล่าวมีปัญหา แม้รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามจะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นทุเลาเบาบางลง เมื่อวางแนวทางและกำหนดมาตรการ ในการแก้ไขปัญหาไปแล้วในทางหนึ่ง แต่ปัญหาก็จะตามมาอีกทางหนึ่ง เช่น กรณีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ส่วนใหญ่โรงเรียนเอกชนในระบบจะใช้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่จัดทำขึ้นมา ในรูปแบบ “ศูนย์การเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล สข.” โดยเป็นการจัดการเรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกล ในรูปแบบที่ได้รับการสนับสนุนด้านเนื้อหาและรูปแบบจากพันธมิตรเพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ ซึ่งรวมการเรียนการสอนออนไลน์ของ ๑๒ สถานศึกษาเอกชนชั้นนำทั้งในระบบและนอกระบบ ทั้งแบบออนไลน์และบันทึกเทป มีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่ อนุบาลปีที่ ๑-๓ ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ และมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ทุกกลุ่มสาระวิชา เพื่อสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์แบบไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นระยะเวลา ๑ ปี ทำให้โรงเรียนเอกชนได้สามารถใช้ช่องทางการเรียนออนไลน์ได้แบบเสมือนจริงที่ครูและนักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ในบทเรียนที่ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ได้พร้อมกันทุกคน หากแต่บางส่วนที่ผู้ปกครอง ครอบครัวนักเรียนอาจมีปัญหาในการเรียนออนไลน์ โรงเรียนจะดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มดังกล่าวในการสนับสนุนการเรียนด้วยแบบเรียน ใบงาน หรือกิจกรรมที่ครูดำเนินการมอบหมายให้นักเรียนเป็นรายบุคคล แม้จะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาที่ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ต่อไปได้โดยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสก็ตาม แต่การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ก็ถูกตั้งคำถามถึงประสิทธิภาพ และความพร้อมของระบบการศึกษาไทยที่ไม่เพียงจะเพิ่มภาระให้กับผู้ปกครองที่ต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือดูแลบุตรหลานในขณะที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ เรื่องดังกล่าวยังเป็นการสะท้อนและตอกย้ำภาพความเหลื่อมล้ำของสังคมไทยอีกด้วย กรณีการเลื่อนการเปิดเทอมในภาคเรียนที่ ๑ ปี ๒๕๖๓ เป็นวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ นั้น ไม่ควรกำหนดให้โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบทุกโรงเรียนเปิดการเรียนการสอนพร้อมกันทั้งประเทศ แต่ควรต้องพิจารณาปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความเหมาะสมของช่วงเวลาในการเปิดการเรียนการสอนเป็นรายพื้นที่ และรายจังหวัดโดยเฉพาะพื้นที่ที่ไม่มีการระบาดของเชื้อโรคดังกล่าวอาจเปิดทำการสอนแบบปกติได้ก่อน แต่ต้องคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน รวมถึงความต้องการในแต่ละพื้นที่ที่โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบตั้งอยู่ด้วย กรณีการจัดห้องเรียนห้องละไม่เกิน ๒๕ คน โดยให้นักเรียนเข้าเรียนเป็นผลัดนั้น ประเด็น ดังกล่าวมีความสำคัญและกระทบกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา ประเภทอาชีวศึกษา อย่างมาก เพราะโรงเรียนเอกชนทุกประเภทมีการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นๆ เช่น ค่าอาหาร

กลางวันและอาหารว่าง ค่ารถรับส่ง ทำให้เกิดผลกระทบต้องโดนผู้ปกครองขอคืนเงินจำนวนมาก ทำให้มี
ปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนในทุกประเภทในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้น
ในโรงเรียนเอกชนในระบบทุกประเภทและโรงเรียนเอกชนนอกระบบต้องจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน
ทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุตัวชี้วัดรายวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด โดยคำนึงถึง
เป้าหมาย คือ ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องจัดการศึกษา โดยยึดมาตรฐานความปลอดภัยของผู้เรียน
เป็นหลักภายใต้มาตรการการควบคุมโรคระบาด มาตรการในการเฝ้าระวังและการป้องกันของกระทรวง
สาธารณสุข และมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัด

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๙ บัญญัติว่า
การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบายและมี
ความหลากหลายในการปฏิบัติ ที่ต้องเน้นพัฒนาการของผู้เรียนทางทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม
ปัญญาที่ต้องพัฒนาไปอย่างสัมพันธ์กัน ด้วยหลักการดังกล่าวหน่วยงานด้านการศึกษาจึงจำเป็นต้อง
กำหนดนโยบายหลักที่สำคัญอันนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมด้วยแนวทางในการแก้ไข
ปัญหาที่มีความหลากหลายในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

กรณีที่ไม่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สถานศึกษาต้อง
จัดการศึกษาในแบบ Onsite ในลักษณะเต็มรูปแบบตามหลักสูตรเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์
ของหลักสูตรในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและมีคุณภาพที่สอดคล้องตามหลักสูตร
กำหนด

กรณีที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โรงเรียนเอกชน
ในระบบและนอกระบบใช้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชนที่จัดทำขึ้นมาในรูปแบบ “ศูนย์การเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล สช.” โดยเป็นการจัดการ
เรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกล ในรูปแบบที่ได้รับการสนับสนุนด้านเนื้อหา จากพันธมิตรเพื่อให้การจัด
การศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษา
โดยรวมของประเทศ ซึ่งรวมการเรียนการสอนออนไลน์ของ ๑๒ สถานศึกษาเอกชนชั้นนำทั้งในระบบ
และนอกระบบ ซึ่งอาจจะจัดการศึกษาทั้งในรูปแบบ Onsite ผสมผสานไปกับรูปแบบ Online และเป็น
เครื่องมือและกลไกอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาซึ่งสถานศึกษาอาจบูรณาการจัดการศึกษาในรูปแบบ
การจัดการเรียนผ่านการสอนสด (Live) ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงปัจจัย แวดล้อมและความพร้อมของโรงเรียน
เอกชนทุกประเภทในแต่ละพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกันด้วย ในส่วนนี้คณะกรรมการมีประเด็นข้อสังเกต
และข้อเสนอแนะในมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

มาตรการเร่งด่วน

สำหรับแนวทางและมาตรการเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาว่าด้วยการบริหาร
การจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)
ที่เหมาะสมกับสังคมไทยนั้น หน่วยงานทางด้านการศึกษาและหน่วยงานภายใน รวมทั้งหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

๑) กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๑) ด้านนโยบายและการกระจายอำนาจ

(๑) การบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ควรกระจายอำนาจส่วนกลางไปยังสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสำนักบริการการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) ในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีโอกาสร่วมกันตัดสินใจและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง โดยกระทรวงศึกษาธิการมีข้อกำหนดรูปแบบที่ตายตัว แต่คำนึงถึงสภาพความพร้อมของแต่ละพื้นที่ที่สำคัญ เนื่องจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดรูปแบบที่ตายตัวและไม่มี ความยืดหยุ่นนั้นอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่และโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบที่ขาดความพร้อมได้

(๒) ควรมีนโยบายที่ให้มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติที่เป็นอิสระแก่โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในการพิจารณาเปิดโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนตามความพร้อมของแต่ละพื้นที่เนื่องจากที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายการปรับโครงสร้างเวลาเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่กำหนดไว้ชัดเจนแล้วจึงไม่ควรกำหนดนโยบายไว้ในภาพรวม เช่น การประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบ เปิดเรียนพร้อมกันทั่วประเทศ ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เป็นต้น

(๓) ควรโอนอำนาจคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กช.) ในส่วนของการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนให้กับคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กอศ.) โดยกำหนดหน้าที่และอำนาจของสำนักบริการการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) เพิ่มเติมในโครงสร้างการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการให้มีความชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๕๙

๑.๒) ด้านการบริหารจัดการ

(๑) ควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิดของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบและสนับสนุนการดำเนินงานในภาพรวมตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคคลให้ชัดเจนในการจัดการและปฏิบัติตั้งแต่ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอน และงบประมาณที่สอดคล้องกับมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) เนื่องจากทำให้อิสระในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับพื้นที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแล้วยังสามารถช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มประชาชนที่มีฐานะยากจน

(๒) ควรจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางไปเพิ่มให้โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเพื่อจัดการศึกษาได้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีงบประมาณใช้ในพื้นที่ที่เพิ่มหรือสำรองใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เช่น การจ่ายค่าตอบแทน การเดินทางไป

เยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นกรณีพิเศษให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้ปฏิบัติงานและได้รับผลกระทบ จึงจะเกิดเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถดำเนินงานต่อไปได้

(๓) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง เพื่อช่วยเหลือ ผู้ปกครองและนักศึกษาในโรงเรียนเอกชนและสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ที่ได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เป็นค่าธรรมเนียมการศึกษา ในส่วนที่ไม่ได้รับการอุดหนุนรายบุคคลจากภาครัฐ

๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

๒.๑) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนควรสำรวจจำนวนผู้เรียนในแต่ละ โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อติดตามความความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมในการใช้สื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยี ความพร้อมในการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ความพร้อม ของผู้ปกครอง พร้อมกับการแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนที่มีความขาดแคลน ให้มีความพร้อมตามความเหมาะสม

๒.๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรมีการปรับเกณฑ์ การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะกระจายอำนาจไปยังห้องเรียน หรือโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบโดยให้อำนาจผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินสภาพโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบด้วยตนเองและลดความเข้มข้น ในการประเมินผลจากส่วนกลางเป็นสำคัญ เนื่องจากปัจจุบันมีการบังคับใช้ระบบการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงควรปรับเกณฑ์ การประเมินผลการเรียนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กล่าวคือ หากระบบการจัดการศึกษาของประเทศ บังคับให้โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบทำตามแนวทางที่ส่วนกลางหรือระบบการประเมินผล กำหนดขาดความยืดหยุ่นทางการบริหารจะส่งผลกระทบในภาพรวมเป็นวงกว้างตั้งแต่โรงเรียนเอกชน ในระบบและนอกระบบ ระบบการจัดการศึกษา และเกณฑ์การประเมินผล

๒.๓) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรวางระบบกระจาย ห้องเรียนให้กับโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบเพื่อลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่งตามมาตรการ เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) โดยอาจทบทวนการกระจายห้องเรียนดังกล่าวออกไปใช้พื้นที่ของโรงเรียนที่เลิกกิจการ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงและจัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาไปประจำให้ครบทุกช่วงชั้นเรียน แต่หาก โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบใดประสบปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถ พิจารณาทบทวนบรรจุเพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้โรงเรียนสามารถจ้างครูเพิ่มได้

๒.๔) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนควรจัดประสานสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดให้มีศึกษานิเทศก์สำหรับให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ครูผู้สอนและบุคลากรทางการ ศึกษาและให้การสนับสนุนสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงานให้ครูผู้สอน

๒.๕) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรตั้งคณะกรรมการขึ้นมา เพื่อดูแลรักษามาตรฐานการศึกษาในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

และมอบอำนาจการบริหารให้กับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบและจัดการเรียนรู้แบบ Online โดยแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ ได้แก่ (๑) การอัปโหลดข้อมูลการเรียนรู้เข้าสู่ Google Classroom ลงระบบออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามอิสระ ซึ่งหากนักเรียนคนใดไม่มีความพร้อมสำหรับการเรียนออนไลน์ให้นักเรียนดังกล่าวมาเรียน Online ที่โรงเรียนภายหลังจากวันที่มีการเปิดภาคเรียนตามปกติซึ่งอาจจะกำหนดเวลาให้เป็นการทบทวนก่อนเริ่มต้นเรียนภาคการศึกษาใหม่ และ (๒) การเรียน Online แบบ Live สด โดยกำหนดวันให้ชัดเจนว่าวันใดเรียนวิชาใด และหากทบทวนผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อเรียนทบทวนได้

๓) โรงเรียนเอกชนในระบบ

๓.๑) ควรจัดให้ผู้เรียนในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาได้รับการเรียนรู้แบบ Onsite โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ควรเริ่มจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนในระบบได้ทันที โดยลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่งตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เช่น การสลับเวลาเรียน เนื่องจากการเรียนรู้หลักผ่านทาง การ On Air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ อาจไม่สามารถตอบสนองให้โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบและผู้เรียนที่ขาดความพร้อม

๓.๒) ปัจจุบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอาจดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ หรือประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนได้หลายวิธีตามความเหมาะสม เช่น สลับช่วงเวลาเรียน เพื่อลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่ง เนื่องจากสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่มีความพร้อมและประสบปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่แตกต่างกันออกไปจึงจะส่งผลให้ครูมีภาระงานมากขึ้น และอาจจัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาไปประจำห้องเรียนได้ไม่ครบทุกช่วงชั้น

๓.๓) หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเข้มข้นทางวิชาการของเนื้อหาที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มรายวิชาที่มีความเข้มข้นทางวิชาการไม่มากอาจเลือกใช้วิธีการเรียนรู้แบบ On Air เพื่อลดภาระการจัดห้องเรียนในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนหลายแห่งมีพื้นที่จำกัดแต่มีจำนวนนักเรียนมาก จึงไม่สามารถขยายห้องเรียนออกไปได้ ส่วนกลุ่มรายวิชาที่มีความเข้มข้นทางวิชาการมากจะไม่สามารถใช้รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวได้จึงต้องมีการจัดการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยแล้ว และให้ผู้บริหารโรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเอง เช่น การแบ่งกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดพื้นที่โรงอาหาร ฯลฯ แต่ต้องเป็นไปตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)

๓.๔) โรงเรียนเอกชนควรจัดการเรียนการสอนทั้งแบบ Online และ Onsite โดยตระหนักถึงความสำคัญของ “การใช้หลักสูตรเดียวกัน วัตถุประสงค์และมีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุสมรรถนะครบถ้วนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด” คือ มุ่งไปยังพฤติกรรมที่ผู้เรียนโดยตรงยึดความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นหลักเพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เรียนจะมีทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมแล้วจึงออกแบบว่าควรใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่กำหนดไว้ว่าให้หลักสูตรฐานสมรรถนะนั้นเป็นแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งให้เกิดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งนี้ ต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการวัดและประเมินผลเพื่อให้

(๖)

โรงเรียนที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ส่วนนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านการเรียน Online ให้มาเรียนที่โรงเรียนตามปกติ

๓.๕) ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินสภาพโรงเรียนเอง และลดความเข้มข้นในการประเมินผลจากส่วนกลางเป็นสำคัญ เนื่องจากปัจจุบันมีการบังคับใช้ระบบการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงควรปรับเกณฑ์การประเมินผลการเรียนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กล่าวคือ หากระบบการจัดการศึกษาของประเทศบังคับให้โรงเรียนทำตามแนวทางที่ส่วนกลางหรือระบบการประเมินผลกำหนด ขาดความยืดหยุ่นทางการบริหารจะส่งผลกระทบต่อในภาพรวมเป็นวงกว้างตั้งแต่โรงเรียนระบบการจัดการศึกษาและเกณฑ์การประเมินผล ดังนั้น จึงควรเร่งปรับเกณฑ์การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะกระจายอำนาจไปยังห้องเรียนหรือโรงเรียน

๓.๖) โรงเรียนเอกชนควรทำความร่วมมือกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครอง และครูผู้สอนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาในกรณีที่สถานศึกษาไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาแบบ Onsite โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนการเรียนการสอนในรูปแบบ Online ควรนำมาเป็นการศึกษาเสริมเพิ่มเติม ทั้งนี้ แนวทางในการจัดการศึกษาจะต้องตอบโจทย์ในเรื่องของโอกาสความเสมอภาค ความเหลื่อมล้ำด้วย

๓.๗) ควรจัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสารข้อมูลกับผู้ปกครองโดยตรง เช่น แอปพลิเคชันไลน์ที่สามารถสนทนา สร้างกลุ่ม ส่งข้อความ ลงรูปภาพต่าง ๆ เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น

๓.๘) โรงเรียนเอกชนควรสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบความจำเป็นของมาตรการ เปิด-ปิดโรงเรียนเอกชน โดยชี้แจงผ่านช่องทางใดช่องทางหนึ่งให้ผู้ปกครองทราบว่ารัฐบาลมีแนวทางการ เปิด-ปิดโรงเรียนเอกชนอย่างไรเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถประเมินสถานการณ์ในอนาคตได้หรือจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองสำหรับสนับสนุนบุตรหลานในกรณีเรียนที่บ้าน เช่น วิธีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลเพื่อเรียนออนไลน์ แนวทางแก้ปัญหาเบื้องต้นหรือคู่มือการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นต้น และเปิดช่องทางที่เอื้อต่อการติดต่อสื่อสารให้ครูและผู้ปกครองได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๓.๙) โรงเรียนเอกชน สามารถ ออกแบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมแบบภาคีเครือข่ายต้องเพิ่มจำนวนครูให้เพียงพอ โดยวิธีรัฐบาลเพิ่มเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนไปเพิ่มเงิน โดยปรับอัตราอุดหนุนอนุบาล-ประถมศึกษา เป็นนักเรียน ๒๐ คน ต่อ ครู ๑ คน มัธยมศึกษาเป็นนักเรียน ๑๕ คน ต่อครู ๑ คน ตามลำดับและปฏิรูปการสอนให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง โดยลดเวลาเรียนในโรงเรียนให้น้อยลง เพิ่มกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และอาชีพให้เกิดขึ้นในครอบครัว พัฒนาทักษะอาชีพในครอบครัว

๓.๑๐) โรงเรียนเอกชนต้องทำความสะอาดสถานที่โดยรอบอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องอเนกประสงค์ โต๊ะ เก้าอี้ ที่นั่ง อุปกรณ์ เครื่องมือ พื้นผิวสัมผัสหรือจุดสัมผัสร่วม ห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ และจุดเสี่ยงทุก ๑ - ๒ ชั่วโมง หรือทุกครั้งที่เลิกเรียนหรือใช้บริการเสร็จด้วยน้ำยาทำความสะอาดที่ได้มาตรฐานและฆ่าเชื้อโรคตามหลักวิชาการ อีกทั้งต้องจัดเตรียมกระดาษเช็ดทำความสะอาด

แบบใช้แล้วทิ้งสำหรับใช้ทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสหรือจุดสัมผัสร่วม เช่น แป้นพิมพ์โต๊ะทำงาน รีโมทคอนโทรล ฯลฯ ก่อนและหลัง การใช้งานแต่ละครั้ง

๓.๑๑) โรงเรียนเอกชนต้องมีจุดบริการล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์ ๗๐% ล้างมือหน้าประตูทางเข้า - ออกสถานศึกษาห้องเรียนหรืออาคารเรียนโรงอาหาร โรงครัว ห้องน้ำ ห้องสุขา โดมหรืออาคารสถานที่ในร่มและบริเวณที่มีการสัมผัสร่วมกันต่าง ๆ รวมทั้งต้องส่งเสริมการล้างมือและสาธิตพฤติกรรมสุขอนามัยในการล้างมือที่ถูกต้อง โรงเรียนเอกชนควรบังคับให้นักเรียน/นักศึกษา ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่และน้ำโดยใช้เวลาอย่างน้อย ๒๐ วินาที

๓.๑๒) โรงเรียนเอกชนควรต้องจัดเวลาในการพักรับประทานอาหารกลางวันให้ ผู้เรียน ได้สลับเวลาพัก และให้เวลาในการพักล้างมือกลางวันเหลื่อมกัน โดยควรแบ่งช่วงการพักออกเป็น ๓ ช่วง คือ ๑๐.๓๐ นาฬิกา ๑๑.๓๐ นาฬิกา และ ๑๒.๓๐ นาฬิกา เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องเน้นมาตรการรักษาระยะห่าง (Social Distancing) เป็นสำคัญ

๓.๑๓) ควรมีการตั้งคณะกรรมการร่วมที่มาจาก ๓ ฝ่าย ได้แก่ (๑) โรงเรียนเอกชน (๒) ผู้ปกครอง/ญาติของผู้เรียน และ (๓) ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น เป็นผู้คัดกรองนักเรียนแต่ละคนว่ามีความพร้อมเพียงใดในการใช้สื่อการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งหากผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนแบบ Online สามารถเลือกเรียนแบบ Online ได้ และหากผู้เรียนที่มีความพร้อมสำหรับการเรียนแบบ Onsite ให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบ Onsite โดยไม่จำเป็นว่าครูผู้สอนต้องสอนในที่โรงเรียนเท่านั้น อาจจัดกลุ่มสอนที่สถานที่ต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

๓.๑๔) สำหรับกรณีของโรงเรียนเอกชนที่มีความพร้อมจัดการเรียนการสอนแบบ Onsite ควรมีการกำหนดมาตรการก่อนเปิดเรียน มาตรการระหว่างเปิดเรียน และมาตรการหลังเปิดเรียน โดยให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง ดังนี้

มาตรการก่อนเปิดเรียน

(๑) โรงเรียนเอกชนควรทำการสำรวจข้อมูลครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยง ภายใน ๑๕ วัน หรือมีอาการที่แสดงว่ามีความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และให้แจ้งสถานศึกษาทราบโดยทันที

(๒) โรงเรียนเอกชนต้องมีการแบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน จัดเตรียมสถานที่ในห้องเรียน พื้นที่นอนกลางวัน พื้นที่การเรียนรวม โรงอาหาร พื้นที่สนทนาการ โดยใช้ Social Distancing ให้มีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ระหว่างบุคคล พร้อมทำป้ายสัญลักษณ์แจ้งเตือนทั่วบริเวณ

(๓) โรงเรียนเอกชนต้องหมั่นตรวจสอบให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา

(๔) โรงเรียนเอกชนต้องมีการทำความสะอาดพื้นที่ภายในสถานศึกษา และอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกครั้งก่อนเปิดเรียนอย่างต่อเนื่อง

(๕) โรงเรียนเอกชนต้องกำหนดจุดคัดกรองบริเวณประตูทางเข้าสถานศึกษา เพื่อตรวจวัด อุณหภูมิร่างกายของนักเรียน ครู และบุคลากรที่มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกรายและทุกครั้ง

(๖) โรงเรียนเอกชนต้องมีจุดบริการทำความสะอาดมือและมีการจัดเตรียมสบู่ล้างมือ แอลกอฮอล์เจล บริเวณทางเข้าประตูโรงเรียนเอกชนห้องเรียน บริเวณอาคาร ห้องน้ำ หรือสถานที่จัดกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง

(๗) โรงเรียนเอกชนต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) มาตรการป้องกันการระบาดของสถานศึกษาแก่ครู บุคลากร และพนักงานของสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

(๘) โรงเรียนเอกชนต้องจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของสถานศึกษาการสังเกตอาการ และอื่น ๆ

(๙) โรงเรียนเอกชนต้องจัดทำแผนการเรียนการสอน โดยโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากอาจแบ่งนักเรียนสลับมาเรียนที่สถานศึกษาแต่ละห้องหรือแต่ละชั้นตามความเหมาะสม และจัดให้มีการเหลื่อมเวลาเข้าเรียน เลิกเรียน รวมถึงเวลาพักของนักเรียนในแต่ละชั้นไปด้วย

มาตรการระหว่างเปิดเรียน

(๑) ผู้ปกครองต้องตรวจวัดอุณหภูมิของนักเรียนทุกครั้งก่อนออกจากบ้านมายังสถานศึกษา หากตรวจพบอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศาเซลเซียส ต้องไม่ให้นักเรียนมาสถานศึกษา

(๒) พนักงานประจำรถและพนักงานขับรถโรงเรียนต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนปฏิบัติหน้าที่ทุกคน หากตรวจพบอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศาเซลเซียส จะไม่อนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่และต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งปฏิบัติหน้าที่ และต้องทำความสะอาดรถทุกครั้ง

(๓) พนักงานประจำรถโรงเรียนมีเทอร์โมมิเตอร์ประจำตัว และต้องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของนักเรียนก่อนขึ้นรถรับ – ส่งนักเรียนทุกคน หากตรวจพบอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศาเซลเซียส ไม่อนุญาตให้ขึ้นรถ

(๔) นักเรียนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะที่อยู่บนรถ

(๕) บุคคลทุกคนที่จะเข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษาต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ณ จุดคัดกรองที่ประตูทางเข้าสถานศึกษา ในกรณีที่พบผู้มีอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศาเซลเซียส หรือมีอาการไข้ ไอ จามมีน้ำมูก หรือมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ จะไม่อนุญาตให้เข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษาและมีการบันทึกข้อมูลเก็บไว้

(๖) นักเรียน ครู และบุคลากร หรือผู้มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย ขณะที่อยู่ภายในพื้นที่บริเวณสถานศึกษา

(๗) สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบระบายอากาศ เพื่อให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี

(๘) เพิ่มความเข้มข้นในการทำความสะอาดภายในสถานศึกษา ห้องเรียน ห้องน้ำ สนามเด็กเล่น อุปกรณ์การเรียน กีฬา เครื่องดนตรี ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำหลังเลิกเรียนทุกวัน หากจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์และของเล่นร่วมกันต้องมีการทำความสะอาดก่อนและหลังใช้งานทุกครั้ง รวมถึงไม่อนุญาตให้นำของเล่นส่วนตัวมาใช้ในสถานศึกษา

(๙) สถานศึกษาต้องมีการควบคุมคุณภาพการประกอบอาหารและการจัดการน้ำดื่มในโรงเรียนให้ถูกสุขอนามัย

(๑๐) ยกเลิกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาคบ่าย (Extra Curricular Activities)

ทั้งหมด

(๑๑) งดการประชุมหรือจัดกิจกรรมรวมกลุ่มที่มีคนหมู่มาก

(๑๒) งคกิจกรรมกีฬาทุกประเภทที่ต้องสัมผัสตัวกับผู้ร่วมแข่งขัน หรือกีฬาประเภทที่ต้องแข่งขันเป็นทีม

(๑๓) นักเรียนจะได้รับคำเตือนจากครูให้ล้างมือเมื่อจบชั่วโมงเรียนเสมอ หรือเมื่อทำกิจกรรมที่ต้องสัมผัสวัสดุต่าง ๆ โดยมีเจลล้างมือให้บริการหน้าสถานศึกษาในห้องเรียน ห้องน้ำ และโรงอาหาร

(๑๔) นักเรียนและพนักงานทุกคนจะต้องมีขวน้ำ/กระติกน้ำของตนเอง

(๑๕) ในกรณีที่พบนักเรียนติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือเจ็บป่วยให้มีผู้ประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขเพื่อดำเนินการคัดแยกและดูแลรักษาผู้เจ็บป่วย

(๑๖) หลีกเลี่ยงการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ใช้เครื่องปรับอากาศเป็นเวลาต่อเนื่องเกิน ๒ ชั่วโมง

(๑๗) การจะให้นักเรียนมาหรือไม่มาสถานศึกษาในแต่ละวันให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ปกครอง

มาตรการหลังเลิกเรียน

(๑) สถานศึกษาต้องแจ้งผู้ปกครองเพื่อรับนักเรียนกลับบ้านทันทีหลังเลิกเรียน

(๒) สถานศึกษาต้องมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COMID-19) และรายงานการติดตามผลให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาทราบเป็นประจำทุกวัน

๓.๑๘) แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

๑) กรณีแบบระบบปกติ สถานศึกษาที่มีห้องเรียนเพียงพอให้จัดจำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่อห้องไม่เกิน ๒๕ คน และต้องจัดแบ่งห้องเรียนออกเป็น ๒ ห้อง แต่ต้องอยู่ในพื้นที่ติดกัน โดยห้องแรกจะจัดการเรียนการสอนโดยครูสอนปกติ ส่วนอีกห้องจะเรียนผ่านการ Live สด แต่ครูผู้สอนสามารถเดินไปมาได้ทั้ง ๒ ห้องได้โดยสะดวก เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี และครูสามารถตอบข้อซักถามของนักเรียนได้ในทันที และเพิ่มพื้นที่ระหว่างโต๊ะเรียนเพื่อเพิ่มช่องว่างระหว่างนักเรียน/นักศึกษาให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลไม่น้อยกว่า ๑-๒ เมตร จัดเรียงโต๊ะนักเรียน/นักศึกษาหันหน้าโต๊ะไปในทิศทางเดียวกัน (แทนที่จะหันหน้าเข้าหากัน) เพื่อลดการส่งผ่านที่เกิดจากละอองของไวรัส (เช่น การพูด การไอ จาม)

๒) กรณีแบบสัปดาห์เว้นสัปดาห์ (เรียนที่สถานศึกษา ๑ สัปดาห์ เรียนที่บ้าน ๑ สัปดาห์) สถานศึกษาที่มีนักเรียน/นักศึกษาจำนวนมาก การบริหารจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ อาจจัดแบ่งสัดส่วนนักเรียน/นักศึกษาก่อเป็นสองกลุ่ม กลุ่มเรียนที่สถานศึกษาและกลุ่มเรียนที่บ้าน) ตามความเหมาะสมเพื่อลดความแออัดในแต่ละห้อง กลุ่มเรียนที่สถานศึกษาให้จัดจำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่อห้องไม่เกิน ๒๕ คน และเพิ่มพื้นที่ระหว่างโต๊ะเรียนเพื่อเพิ่มช่องว่างระหว่างนักเรียน/นักศึกษาให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร จัดเรียงโต๊ะนักเรียน/นักศึกษาหันหน้าโต๊ะไปในทิศทางเดียวกัน (แทนที่จะหันหน้าเข้าหากัน) เพื่อลดการส่งผ่านที่เกิดจากละอองของไวรัส (เช่น การพูด การไอ จาม)

กลุ่มเรียนที่บ้านให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ทางระบบดิจิทัลและระบบการเรียนทางไกลในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม โดยต้องจัดระหว่างระหว่างบุคคลไม่น้อยกว่า ๑ - ๒ เมตร ระหว่างผู้เรียนและผู้อาศัยในบ้าน

๓.๑๙) ในช่วงระหว่างที่รอสถานศึกษาเปิดเทอมนั้น สถานศึกษาต่าง ๆ อาจต้องจัดการศึกษาแบบ Pre-learning ก่อนที่จะเปิดเทอมในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อไม่ให้เวลาที่มีอยู่เกิดการสูญเปล่าและยังเป็นการสร้างพัฒนาการให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนเปิดเรียนด้วย

๔) ครูและบุคลากรทางการศึกษา

๔.๑) ควรให้สิทธิครูผู้สอนได้ออกแบบการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์และสภาพความพร้อมของห้องเรียนโดยเปิดโอกาสให้ครูเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมระหว่างกลุ่มผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญเพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตรที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔.๒) ครูผู้สอนต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุดัชนีวัดรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดไม่ว่าจะจัดการเรียนในรูปแบบใด แต่ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากนี้ ครูผู้สอนควรหารือกันในเรื่องการมอบหมายงานให้แก่ผู้เรียนเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนและเป็นภาระให้แก่ผู้เรียนมากเกินไป พร้อมทั้งการปรับรูปแบบการประเมินให้สอดคล้องเหมาะสมตามบริบทในแต่ละพื้นที่

๔.๓) สถานศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนซึ่งมีความสามารถในการบริหารจัดการและรักษาระยะห่างตามแนวทาง Social Distancing ได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาใดที่มีความพร้อมควรจัดการเรียนการสอนเป็นแบบ Onsite โดยที่ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกันเพราะหลักการจัดการศึกษาเป็นหลักการพัฒนามนุษย์ให้เจริญทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและทักษะวิชาชีพ

๔.๔) ส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสสอบถามและตอบประเด็นคำถามได้ทันทีที่สามารถนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ได้ตามหลักเกณฑ์การจบหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

๔.๕) เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้อยู่ โดยให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน รูปแบบการจัดการเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วยตนเองตามความเหมาะสม

๕) ผู้ปกครอง

๕.๑) ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียนเพื่อรับทราบแนวทางทำความเข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่จะดำเนินการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ และสื่อสารไปถึงตัวผู้เรียนให้มีความชัดเจนอันนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

๕.๒) ควรศึกษาเรียนรู้การใช้โปรแกรมและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบ การจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ สถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เรียนอยู่เสมอ

๕.๓) ควรจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และติดตั้งโปรแกรมเพื่อรองรับการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้เรียนเท่าที่จะสามารถ ดำเนินการได้เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาและครูผู้สอน

๕.๔) กำกับติดตามผู้เรียนให้เข้าร่วมการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวันเวลา ที่กำหนดและสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว

๖) นักเรียน /ผู้เรียน /นักศึกษา

๖.๑) เด็ก นักเรียน/นักศึกษา ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า ตลอดเวลา เพื่อหลีกเลี่ยงการแพร่เชื้อแบคทีเรียและไวรัส ระหว่างเดินทางจากบ้านมาสถานศึกษาและระหว่างเรียน หรือปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมใด ๆ ในสถานศึกษา

๖.๒) กรณีการเดินทางจากบ้านมายังสถานศึกษาหรือจากสถานศึกษากลับมาบ้าน ด้วยรถรับ - ส่งของสถานศึกษาหรือรถโดยสารสาธารณะ เช่น รถตู้/รถรับจ้าง ต้องจัดระยะห่างระหว่าง บุคคลให้เหมาะสมและปลอดภัย จัดระเบียบการขึ้นรถ - ลงรถไม่ให้แออัด หลีกเลี่ยงการสัมผัสระหว่าง กันและผู้ให้บริการรถรับส่ง

๖.๓) เด็ก นักเรียน/นักศึกษา ต้องเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัส โควิด-๑๙ (COVID-19) ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข เช่น กินอาหารที่ร้อนและปรุงสุก ใหม่ ๆ การใส่หน้ากากอนามัย การใช้เจลแอลกอฮอล์ วิธีการล้างมือด้วยสบู่ที่ถูกต้อง รวมทั้งการรักษา ระยะห่างตามแนวทาง Social Distancing เป็นต้น

๖.๔) เด็ก นักเรียน/นักศึกษา ต้องติดตามข่าวสารข้อมูลและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผ่านครูประจำชั้น หรือผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อจะได้ทัน ต่อการเตรียมการในการวางแผนศึกษาเล่าเรียนผ่านวิธีการต่าง ๆ

๗) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)** **โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.)** และ**อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)** **ชุมชน ท้องถิ่น ในพื้นที่ที่ตั้งสถานศึกษา**

๗.๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องจัดให้มีจุดคัดกรองสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล และจุดตรวจวัดอุณหภูมิเด็ก นักเรียน/นักศึกษา ครูหรือผู้ดูแลนักเรียน/นักศึกษา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ และผู้ปฏิบัติงานหน้าประตูทางเข้า - ออกสถานศึกษา ก่อนเข้าสถานศึกษาทุกวัน หากพบว่า ผู้เรียน มีอาการไข้ร่วมกับอาการไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบให้หยุดเรียนและไปพบแพทย์ทันที

๗.๒) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัคร สาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ความเข้าใจ กับเด็ก นักเรียน/ นักศึกษา และผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ (COVID-19) ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขและรักษาระยะห่างตามแนวทาง Social Distancing รวมทั้งให้ การสนับสนุนเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ เจลแอลกอฮอล์และอื่น ๆ ที่จำเป็นตามสมควร

๗.๓) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ควรต้องแบ่งทีมกันลงตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อสำรวจปัญหาด้านสุขภาพของผู้เรียนและผู้เรียนจะเก็บสถิติข้อมูลในส่วนนี้แจ้งต่อทางสถานศึกษาเพื่อเป็นมาตรการในการเฝ้าระวังและตรวจสอบสุขภาพของผู้เรียนทุกคนเพื่อสามารถวางแผนในการจัดการเรียนการสอนได้

๗.๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์กรการบริหาร ส่วนตำบล ต้องจัดเจ้าหน้าที่ออกสำรวจจำนวนนักเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะเด็กที่ประสบปัญหาความยากจน และไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียนด้วยตัวเอง เพื่อให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการจัดรถรับ-ส่งผู้เรียนไปยังสถานศึกษา

๗.๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้การสนับสนุนน้ำยาทำความสะอาดแอลกอฮอล์ล้างมือสำหรับนักเรียน ครู และบุคลากร ให้กับสถานศึกษาในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

๘) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(สอศ.)

๘.๑) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) ควรมีการสำรวจความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมในการใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีความพร้อมในการเข้าถึงสื่อในรูปแบบหรือช่องทางต่าง ๆ ความพร้อมของผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนและช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๒) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) ควรกระจายอำนาจให้ผู้อำนวยความสะดวกสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเป็นผู้ประเมินและปรับวิธีการจัดการเรียนการสอน จำนวนคาบ รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพบริบทในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของแต่ละพื้นที่โดยให้คำนึงถึงสมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานของหลักสูตรอาชีวศึกษาเป็นหลัก

๘.๓) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) ควรมีการทบทวนสัดส่วนผู้เรียนต่อห้องเรียน และสัดส่วนผู้เรียนต่อห้องปฏิบัติการตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งมีผลกระทบต่อกำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละสถานศึกษา โดยพิจารณาเพิ่มเงินอุดหนุนรายบุคคลตามสัดส่วนครูต่อผู้เรียนใหม่ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจ้างครูเพิ่มได้

๘.๔) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรทบทวนการเพิ่มเงินเดือนครูอาชีวศึกษาเอกชน จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ทำให้ครูต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น อีกทั้งครูอาชีวศึกษาเอกชนไม่ได้มีการปรับเพิ่มเงินเดือนมากกว่า ๕ ปี และไม่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากหน่วยงานใดอาจทำให้เกิดภาวะขาดแคลนครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้

๙. สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๙.๑) ควรจัดให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบ On Site โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ควรเริ่มจัดการศึกษา

ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้ทันที โดยลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่ง ตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เช่น การสลับเวลาเรียน

๙.๒ การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้หรือผสมผสานรูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสม อาจส่งผลให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น และการจัดสรรครูที่ตรงสาขาวิชาได้ไม่ครบทุกช่วงชั้น

๙.๓ การปรับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โดยนำคาบปฏิบัติมาจัด On Site ในห้องปฏิบัติการ ส่วนคาบทฤษฎีให้ใช้การเรียนการสอนแบบ Off Line หรือ On Line ตามบริบทของผู้เรียนในแต่ละสถานศึกษา

๙.๔ การบูรณาการสมรรถนะรายวิชาให้มีความกระชับ เข้มข้น เน้นการปฏิบัติสู่ทักษะตามมาตรฐานและสมรรถนะของหลักสูตร โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง เช่น การแบ่งกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดพื้นที่โรงอาหาร ห้องประชุม ฯลฯ แต่ต้องเป็นไปตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการป้องกันการแพร่ระบาดของของโรคโควิด ๒๐๑๙ ของกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเคร่งครัด

๙.๕ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบออนไลน์ on live และ on site โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ มีคุณลักษณะและสมรรถนะ ตามหลักสูตร และมาตรฐานการอาชีวศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

๙.๖ ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาควรทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินสภาพสถานศึกษาด้วยตนเอง และลดความเข้มข้นในการประเมินผลจากส่วนกลางเป็นสำคัญเนื่องจากผู้ประเมินและเกณฑ์การประเมินผลต่าง ๆ ควรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่และมุ่งหาแนวทางส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกิดความพร้อมทั้งในช่วงในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และในอนาคต

๙.๗ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนควรทำความร่วมมือกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาในกรณีที่สถานศึกษาที่มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาแบบ Onsite โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญส่วนการเรียนการสอนในรูปแบบ Online ควรนำมาเป็นการศึกษาเสริมเพิ่มเติม ทั้งนี้ แนวทางในการจัดการศึกษาจะต้องตอบโจทย์ในเรื่องของโอกาสความเสมอภาคความเหลื่อมล้ำด้วย

๙.๘ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนควรปรับลดเวลาเรียนในห้องเรียนให้น้อยลง เพื่อให้ นักเรียนนักศึกษาที่มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์หรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Live Long Learning) โดยจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งโปรแกรมการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการจัดอบรมการใช้งานโปรแกรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่นโปรแกรม Google Meet Zoom Microsoft Team Cisco Webex ซึ่งสามารถสื่อสารกับครูผู้สอนและส่งเอกสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙.๙ ควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการจัด การเรียนรู้ออนไลน์ และจัดทำระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) ผ่านเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวก

ความสะดวกให้แก่ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ โดยที่ครูผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาและสื่อการสอนขึ้นเว็บไซต์เป็นรายวิชาตามที่ได้ขอใช้ระบบเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการศึกษาผ่านสื่อ การจัดทำแบบฝึกหัด ส่งการบ้าน และการจัดสอบ ออนไลน์ เช่น ระบบจัดการเรียนการสอน Modular Object - Oriented Dynamic Learning Environment (Moodle)

๙.๑๐ ควรมีช่องทางการติดต่อสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบ ถึงความจำเป็นของมาตรการเปิด - ปิด การสลับวันเรียนกับผู้ปกครองโดยตรงผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชัน Line หรือ Messenger หรืออื่น ๆ ที่สามารถสนทนา สร้างกลุ่ม ส่งข้อความ ลงรูปภาพต่าง ๆ เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหา ระหว่างการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น

๙.๑๑ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) อย่างเคร่งครัด เช่น การมีจุดคัดกรอง การมีอ่างล้างมือหรือเจลแอลกอฮอล์ การใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และอื่น ๆ

๙.๑๒ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนควรมีแผนการบริหารความเสี่ยงภายในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เพื่อเป็นการเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาหากพบว่ามีการระบาดในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการระยะยาว

๑) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำหลักสูตรการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือโรคติดต่อชนิดอื่นที่อาจจะอุบัติขึ้นใหม่ (ในอนาคต) ที่เน้นการให้ความรู้ระหว่างผู้ปกครองและผู้เรียนเป็นลำดับแรก โดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์

๒) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำสื่อออนไลน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เรียนและผู้ปกครองได้เกิดองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นการสร้างแนวปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๓) กระทรวงศึกษาธิการต้องหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกระทรวง สาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ในการพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับกระทรวงเพื่อวางนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวม และระดับพื้นที่เพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคคลให้มีความชัดเจนในการจัดการและปฏิบัติทั้งด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือ ด้านสาธารณสุข ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔) กระทรวงศึกษาธิการควรมหาแนวทางปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอนใหม่ โดยเน้นการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สังเกต ปฏิบัติ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเองปรับเวลาเรียนในห้องเรียนให้น้อยลงและให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ผ่านวิธีการต่าง ๆ ให้มากขึ้น อาทิ ผ่านการอ่านและการสังเกต ผ่านการศึกษาค้นคว้าทางสื่อต่าง ๆ ผ่านการปฏิบัติ

และการแก้ไข้ปัญหาซึ่งยุคปัจจุบันผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น และการจัดการศึกษาต้องเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ

๕) กระทรวงศึกษาธิการต้องใช้โอกาสในช่วงที่เกิดวิกฤตการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในการจัดหารูปแบบที่เหมาะสมกับการศึกษาไทยในอนาคตด้วย เช่น การเก็บข้อมูลวิจัย เรื่อง การจัดระบบการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะผู้เรียนโดยรูปแบบเชิงบูรณาการ ซึ่งสัดส่วนการเรียนรู้แบบ Onsite On Air และ Online ในแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันซึ่งหากมีการเก็บข้อมูล สถิติ งานวิจัยและพัฒนาไปด้วยพร้อม ๆ กันก็จะทำให้มีรูปแบบการจัดการศึกษาในแต่ละบริบทพื้นที่ที่มีความหลากหลายมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

๖) กระทรวงศึกษาธิการควรมีมาตรการป้องกันโรคระบาดสอนคูชานานหรือบรรจุเพิ่มเติมไว้ในกลุ่มสาระวิชาสุขศึกษา หรือกำหนดให้มี “วิชาโรคระบาด” สอดแทรกในหลักสูตรเดิมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์อื่นที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างปลอดภัย

คำนำ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ “โรงเรียน” เป็นสถานที่อันดับแรก ๆ ที่ถูกประกาศปิด ส่งผลให้นักเรียนและครูหลายพันล้านคนทั่วโลกต้องปรับวิธีการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอน รูปแบบใหม่ โดยนำระบบเทคโนโลยีมาปรับใช้ที่เรียกว่า “การเรียนการสอนออนไลน์” ซึ่งประเทศไทยก็นำวิธีการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำหนด แม้จะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาคือช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ต่อไปได้โดยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสก็ตาม แต่การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ก็ถูกตั้งคำถามถึงประสิทธิภาพและความพร้อมของระบบการศึกษาไทยที่ไม่เพียงจะเพิ่มภาระให้กับผู้ปกครองที่ต้องจัดหา วัสดุอุปกรณ์ หรือดูแลบุตรหลาน ในขณะที่มีการเรียนการสอนออนไลน์ เรื่องดังกล่าวยังเป็นการสะท้อนและตอกย้ำภาพความเหลื่อมล้ำของสังคมไทย โดยเฉพาะการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนของผู้เรียนที่เห็นถึงความไม่พร้อมในหลายด้าน การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อาจจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าผู้เรียนในช่วงชั้นใดที่เหมาะสมกับการเรียนในรูปแบบดังกล่าว ประกอบกับการสะท้อนสภาพปัญหาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนแบบ Onsite เพื่อให้ผู้เรียนและครูได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ตรงกัน ส่วนการเรียนแบบ Online นั้น ให้เป็นการเรียนเสริมหรือเรียนในสาระวิชาที่ไม่เป็นวิชาบังคับหรืออาจจะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในบางวิชาจะมีความเหมาะสมมากกว่า

คณะทำงานจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอย่างมาก และพยายามแสวงหาแนวทางที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและเหมาะสมในการจัดการศึกษาในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ภายใต้แนวคิดและหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๙ ว่า การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้ (๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ด้วยหลักการดังกล่าว หน่วยงานด้านการศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายหลักที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาอันนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลายและสอดคล้องตามบริบทความพร้อมของโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน รวมถึงความต้องการในแต่ละพื้นที่ที่โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบตั้งอยู่ โดยในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบต้องจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุดัชนีชี้วัดรายวิชา ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยคำนึงถึงเป้าหมาย คือ ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญและในสถานการณ์ปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) นี้ จะต้องจัดการศึกษาโดยยึดมาตรฐานความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นหลัก ภายใต้มาตรการในการควบคุมโรคระบาด มาตรการในการเฝ้าระวัง และการป้องกันของกระทรวงสาธารณสุข และมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัดด้วย

คณะทำงานจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเร่งด่วน ว่าด้วยการบริหารการจัดการศึกษาเอกชน
ในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย
ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) – (๑๕)
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๔
๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๖ คำอธิบายคำย่อและนิยามศัพท์เฉพาะ	๕
บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๙
๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐	๙
๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	๑๔
๒.๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๒๑
๒.๔ นโยบายของรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี)	๒๓
๒.๕ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)	๒๖
๒.๖ นโยบายการจัดการศึกษาเอกชนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๒๘
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๕
บทที่ ๓ สถานการณ์และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)	๓๙
๓.๑ สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กับแนวทางการจัดการศึกษาเอกชน	๓๙
๓.๒ มาตรการและแนวทางการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ	๔๕
๓.๓ การจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รูปแบบต่าง ๆ	๕๖
๓.๔ บทวิเคราะห์แนวทางการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย	๖๔
บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อสังเกต	๖๙
๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา	๖๙
๔.๒ ข้อเสนอแนะและข้อสังเกต	๗๓
บรรณานุกรม	

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๑ กำหนดให้การปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ สอดคล้องกับสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๒ ที่บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ตามหลักยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จึงได้กำหนดนโยบายจุดเน้นและแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ๒ ส่วน ดังนี้ (๑) กระแสพระราชดำริสเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “ให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู” “ให้ครูสอนเด็กให้มีความสุขต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง ให้เด็กที่เรียนเก่งกว่าช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า” “ให้ครูจัดกิจกรรมให้เด็กทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” (๒) นโยบายนายกรัฐมนตรี ได้แก่ ทำให้เร็วมีผลสัมฤทธิ์ภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๙ ให้มากที่สุดที่เหลือส่งต่อให้รัฐบาลต่อไป ประชาชน สังคมพึงพอใจ ประเทศได้คนมีคุณภาพ ปรับลดภาระงานที่ไม่จำเป็นของกระทรวงศึกษาธิการลงเร่งปรับหลักสูตร/ตำราแต่ละกลุ่มให้เหมาะสม การพิมพ์ตำราต้องคุ้มราคาและผลิตคนให้ทันกับความต้องการของประเทศ จบแล้วต้องมีงานทำ เข้าทำงาน AEC ให้ทันปีนี้ ช่วยแก้ไขปัญหาว่างาน และปัญหาสังคมได้ปรับหลักสูตรทำให้เด็ก ครู ผู้ปกครองมีความสุขใช้สื่อการสอนกระตุ้นผู้เรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้กับเด็กลดความเหลื่อมล้ำ จัดการศึกษาให้ทั่วถึงเท่าเทียม และมีคุณภาพ นำระบบ ICT เข้ามาใช้จัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและกว้างขวางเรียนไม่ใช่เพื่อสอบ แต่เรียนให้ได้ทักษะชีวิต อยู่ในยุคโลกไร้พรมแดนแต่การจัดการศึกษาในช่วงปัจจุบันพบว่าจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ได้มีการระบาดอย่างรุนแรง

ทั่วประเทศ ทำให้มีจำนวนผู้ติดเชื้อกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ในประเทศและมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และเกิดสภาวะหยุดชะงักและไม่สามารถดำเนินภารกิจต่าง ๆ ได้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การท่องเที่ยว รวมถึงระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหรือเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถและความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เพื่อเป็นกำลังพล สำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถดำเนินภารกิจหรือสามารถจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างปกติ เกิดผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งในส่วนของโรงเรียน สถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และ ผู้ปกครอง ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าการระบาดของโรค ดังกล่าวจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ซึ่งหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในการวางมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้มีความพยายามที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยนำระบบเทคโนโลยี Digitalization มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายไร้สาย การเรียนรู้ ผ่านเครือข่ายของ DLTV แต่มีปัญหาตามมามากมาย โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งในประเทศไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำกันในส่วนของการเข้าถึงดิจิทัลหรืออุปกรณ์ดิจิทัลอยู่มาก จึงเกิด ประเด็นปัญหาในส่วนของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาและสื่อการเรียนรู้ทางการศึกษา และความเหลื่อมล้ำดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดปัญหามากยิ่งขึ้น อาทิ เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่าง นักเรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้กับ นักเรียนที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ความเหลื่อมล้ำ ในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ แต่หากพิจารณาให้ลึกไปกว่านั้น ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่ ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี แต่เนื่องจากการศึกษามีองค์ประกอบและโครงสร้างมากมาย ซึ่งไม่ได้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพียงอย่างเดียว ถึงแม้ว่านักเรียนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ก็ตาม แต่ถ้า หากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือสถานศึกษา ประกาศ ให้นักเรียนสามารถเรียนที่บ้านผ่านหลักสูตรออนไลน์ ซึ่งก็ไม่แน่ใจได้ว่านักเรียนจะมีสมาธิจดจ่อกับ แบบเรียนออนไลน์หรือตั้งใจเรียนผ่านระบบออนไลน์ เหมือนที่เรียนในห้องเรียนกับครูหรือไม่ ซึ่งในส่วน นี้ผู้ปกครองจะคอยดูแลนักเรียน โดยเฉพาะเด็กเล็ก ปัญหาที่ตามมาอีกประเด็นคือ หากผู้ปกครองจะต้อง คอยดูแลนักเรียนในการเรียนออนไลน์อยู่ ตลอดเวลาแล้วนั้นจะส่งผลกระทบต่อหน้าที่ภาระการงานของ ผู้ปกครองได้เช่นเดียวกัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษา และการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายของ DLTV นั้น จะต้องพิจารณาถึงหลักความเหมาะสมว่า ผู้เรียนในช่วงชั้นใดที่เหมาะสมกับการเรียนในรูปแบบดังกล่าว ซึ่งในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ยังคงเป็นเรื่องใหม่และผู้เรียนจะยังไม่พร้อมที่จะรับการ จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ นอกจากนี้ ในส่วนของสื่อการเรียนการสอนและครูผู้ทำหน้าที่ใน การจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ดังกล่าวก็ควรต้องเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีความถูกต้อง ในเรื่องของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และมีความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยด้วย

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จึงได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหา จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการจัด การศึกษาของชาติอย่างมาก ตั้งแต่เชื้อไวรัสเริ่มมีการระบาดในประเทศจีนเมื่อปลายปี ๒๕๖๒ จนถึง ปัจจุบันซึ่ง UNESCO รายงานว่ารัฐบาล ๑๙๑ ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั้งประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า ๑.๕ พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ ๙๐ ของผู้เรียนทั้งหมด) สำหรับประเทศ

ไทยสถานการณ์การระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปิดภาคเรียน โดยในช่วงต้นเดือนเมษายนคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ ๑ ไปเป็นวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ประเทศไทยจึงมีโอกาสมอบทบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับและป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป อีกทั้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับทั้งกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด สถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้การจัดการศึกษาของชาติในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สามารถเดินหน้าไปได้เป็นอย่างดี เป็นรูปธรรมมากที่สุด สำหรับการเปิดเทอมภาคเรียนที่ ๑ นั้น ในสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทุกสถานศึกษาในทุกพื้นที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดเทอมพร้อมกันเพื่อจัดการศึกษาพร้อมกันทั้งประเทศ แต่ผู้บริหารในทุกระดับอาจต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมว่า สถานศึกษาใดมีความพร้อมในการจัดการศึกษาและไม่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวก็สามารถจัดการศึกษาได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขและหลักการตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องของ Social Distancing และชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่ต้องมีการให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวพร้อมกันไปด้วย จากสถานการณ์ข้างต้นและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาในช่วงปัจจุบัน คณะกรรมาธิการการศึกษา วุฒิสภา พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงเห็นควรที่จะต้องมีการพิจารณาศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเร่งด่วนซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาในการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑) เพื่อศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อระบบการศึกษาเอกชนของไทย

๒) เพื่อศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย

๓) เพื่อนำเสนอผลรายงานการพิจารณาศึกษา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปผล เป็นข้อสังเกต ข้อเสนอแนะและข้อเสนอเชิงนโยบายเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาและหน่วยงานทาง ด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้นำไปขับเคลื่อนและดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

พิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อระบบการศึกษาเอกชนของไทยเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย เพื่อนำส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนและดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา

๑) ศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความ กฎหมาย บทความทางวิชาการ บทความวิเคราะห์ด้านการศึกษาเอกชน รวมทั้งระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

๒) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์ และปัญหาการจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งจากการนำเสนอข้อมูลผ่านทาง สื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ บทสัมภาษณ์ และความเห็นของนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๓) ประชุมหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาเอกชนผ่านระบบการประชุมออนไลน์ Cisco WebEx Meeting

๔) นำข้อมูลและรายละเอียดทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และสรุปประเด็นความเห็นในส่วนต่าง ๆ พร้อมดำเนินการจัดทำและยกร่างรายงานการพิจารณาศึกษา และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเร่งด่วนว่าด้วยการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา ก่อนนำส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนและดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑) คณะกรรมาธิการได้รับทราบสภาพปัญหา อุปสรรค และผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีต่อระบบการศึกษาของไทย

๒) ผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายสนับสนุนและการนำนโยบายไปปฏิบัติอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๓) ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงระบบการบริหาร การจัดการศึกษาเอกชนในประเภทต่าง ๆ ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับ สังคมไทย ให้มีคุณภาพ และรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงต่อ ๆ ไป

๑.๖ คำอธิบายคำย่อและนิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนเอกชนในระบบตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือโรงเรียนนอกระบบที่มีใช้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกได้ดังนี้

๑. โรงเรียนในระบบ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมิน ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน แบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑.๑ ประเภทสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา (เตรียมอนุบาล อนุบาล) ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย)

๑.๒ ประเภทนานาชาติ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศ หรือหลักสูตรต่างประเทศที่ปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชาใหม่ หรือหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเองที่ไม่ใช่หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา และไม่ขัดต่อศีลธรรมและความมั่นคงของประเทศ

๑.๓ ประเภทอาชีวศึกษา^๑ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ทั้งนี้ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา ให้รวมถึงโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในลักษณะโรงเรียนการกุศล โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์

๒. โรงเรียนนอกระบบ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ๑) ประเภทสอนศาสนา ๒) ประเภทศิลปะและกีฬา ๓) ประเภทวิชาชีพ ๔) ประเภททววิชา และ ๕) ประเภทส่งเสริมทักษะชีวิต

นอกจากนี้ โรงเรียนนอกระบบยังรวมถึง **สถาบันศึกษาปอเนาะ** ซึ่งเป็นปอเนาะที่ได้รับการจดทะเบียนอนุญาตให้จัดตั้งเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะที่ไม่ประสงค์จะจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กำหนดสอนเฉพาะศาสนาอิสลาม การจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่มีหลักสูตร เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการอ่านการอรรถอธิบายคัมภีร์อัลกุรอาน และวิชาภาษาอาหรับ ไม่มีระบบชั้นเรียนไม่กำหนดเวลาเรียนที่แน่นอน จะใช้เวลาเรียนเท่าใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนและการประเมินผลของโต๊ะครู ปัจจุบันรัฐบาลได้ส่งเสริมสถาบันศึกษาปอเนาะเหล่านี้ เป็นสถาบันสังคมเพื่อการเรียนการสอนตามหลักศาสนาอิสลาม ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลาม

^๑ โรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาได้ย้ายสังกัดไปอยู่ภายใต้ สอศ.ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารจัดการ รวมสถานศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน

และความต้องการของชุมชนและรวมถึงศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งเป็นสถานที่อบรม เด็กเล็กคู่กับมัสยิด เปิดสอนวันเสาร์- อาทิตย์ หรือช่วงเย็นของวันธรรมดา (ยกเว้นวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันหยุดศาสนาอิสลาม) การจัดการเรียนการสอนใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูฮีน ประจำมัสยิด พ.ศ. ๒๕๔๘ ภาษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่นและมาลาญกลาง

๓. **ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สั่งการ ควบคุม ดูแลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเอกชน

๔. **ครู** หมายถึง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ครูของโรงเรียนเอกชน

๕. **บุคลากรทางการศึกษา** หมายถึง ผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในโรงเรียน รวมถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่อื่นนอกเหนือจากครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน

๖. **นักเรียนและนักศึกษาโรงเรียนเอกชน** หมายถึง บุคคลซึ่งกำลังรับการศึกษาในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

๗. **ผู้ปกครอง** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดู อนุเคราะห์ และอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิดที่บ้าน ผู้ปกครองอาจจะเป็น บิดา มารดา ญาติ หรือผู้ที่บิดามารดาไว้วางใจจนฝากบุตรธิดามาอยู่ด้วย และให้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กในอันที่จะเข้าเรียนโรงเรียนเอกชน

๘. **หลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเอกชน ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน ตามบริบท สถานการณ์ที่แต่ละโรงเรียนสามารถปฏิบัติได้ในระยะเวลาที่เกิดปัญหาจากผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

๙. **สภาพแวดล้อม** หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สิ่งก่อสร้างอาคาร สถานที่ ห้องเรียน และเครื่องเล่นต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนของผู้เรียน การปรับปรุงบำรุงรักษา และความปลอดภัยในการใช้งานอาคารสถานที่และอุปกรณ์นั้น ๆ รวมถึงสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนนั้น ๆ

๑๐. **COVID-19** หมายถึง ไวรัสโคโรนา (Coronavirus) เป็นไวรัสที่ถูกพบครั้งแรกในปี๑๙๖๐ สามารถติดเชื้อได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบัน มีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้วทั้งหมด ๕ สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้เป็น สายพันธุ์ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน คือ สายพันธุ์ที่ ๗ จึงถูก เรียกว่าเป็น “ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” และในภายหลัง ถูกตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โควิด-๑๙” (COVID-19)

๑๑. **DLTV** หมายถึง สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television) ที่จัดการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียม ถ่ายทอดสดตามหลักสูตร ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา สายอาชีวศึกษา อุดมศึกษาให้แก่โรงเรียนในประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน

๑๒. Social Distancing หมายถึง การเว้นระยะทางกายภาพกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม หรือการอยู่ห่างจากคนอื่น ๆ ในสังคมเพียงพอที่จะทำให้เกิดการแพร่เชื้อของโรคน้อยลงหรือช้าลง เป็นหนึ่งในมาตรการลดการระบาดของโรคโควิด-๑๙ ซึ่งสามารถใช้ได้กับโรคอื่น ๆ ที่เกิดจากการติดเชื้อทางเดินหายใจ หรือจากการสัมผัสอื่น ๆ อีกด้วย อาทิ การยืนนั่งห่างกันอย่างน้อย ๑.๕ - ๒ เมตร การปิดโรงเรียน หรืองดคลาสเรียนหันมาเรียนออนไลน์ งดการรวมตัวกันในสถานศึกษา ที่ทำงาน หรือสถานบันเทิง การเปลี่ยนระบบการทำธุรกิจ โดยใช้การติดต่อทางโทรศัพท์ การปรับเวลาการทำงานให้ยืดหยุ่น หลีกเลี่ยงการเดินทางด้วยขนส่งที่มีคนหนาแน่น การลดความหนาแน่นในลิฟต์ การทำงานที่บ้านแทนที่จะทำที่ทำงาน (Work from home) ทำให้ลดการเดินทางมาทำงาน และการพบปะคนอื่นในที่ ทำงาน ซึ่งเพิ่มทั้งโอกาสการรับและแพร่กระจายของเชื้อเป็นต้น

๑๓. New Normal หมายถึง ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งหมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยรูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วย วิธีคิด วิธี เรียนรู้วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลง ใหญ่หลวง และรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่งทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือหวนหาถึงอดีต

บทที่ ๒

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐

๑) สถานการณ์ แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาในทุกมิติทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจนและในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจใน ปี ๒๕๖๐ ที่ร้อยละ ๓.๙ ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๖.๐ ต่อปี ในช่วงเวลาเกือบ ๖ ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลก ที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่ โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ภาคบริการและภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อน การพัฒนาของประเทศนอกจากนั้น ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับ การพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟู การใช้ และการรักษาทรัพยากรอย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศ ที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้น มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อ ความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจน ส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักความสามัคคีในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงิน การคลังของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

๒) ปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงในภูมิภาค และเป็นประตูสู่เอเชีย แต่การที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศทำให้ปัญหาด้านเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงอื่น ๆ ที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อนและมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ ที่อาจเป็นประเด็นท้าทายต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชน ซึ่งรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชาติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรไทยที่มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ขณะที่องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ อาทิ องค์กรระหว่างประเทศและบริษัทข้ามชาติจะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์ และมาตรฐานสากลต่าง ๆ ทั้งในด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่มเศรษฐกิจและการเปิดเสรีในภูมิภาคที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงในทุกระบบ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติ และเศรษฐกิจนอกระบบ รวมทั้งปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมืองในทางกลับกัน ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อินเทอร์เน็ทในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ และเทคโนโลยีทางการเงิน ซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยทำให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวได้เข้มแข็งขึ้น แนวโน้มสำคัญที่จำเป็นต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การรวมกลุ่มทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นการแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ ๆ นอกจากนี้ ประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี ๒๕๗๔ จะก่อให้เกิดโอกาสใหม่ ๆ ในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคนสูงวัยที่จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพและการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตและบริการของประเทศจะเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป ในขณะที่เดียวกัน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาจทำให้เกิดความต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนจำนวนแรงงานไทยที่ลดลง ซึ่งปัจจัยด้านการเปิดเสรีในภูมิภาคและความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในภูมิภาคจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานและการย้ายถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออกประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประชากร

ที่มีศักยภาพซึ่งมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายไปเรียนหรือทำงานในทั่วทุกมุมโลกสูงขึ้น ทั้งนี้ การย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศผู้รับของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้าน ขณะที่ประชากรไทยโดยเฉพาะแรงงานทักษะอาจมีแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปยังประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ดีกว่า อาจทำให้การแย่งชิงแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมไทย นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่และขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่าง ๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการสูญเสียความสามารถในการรองรับความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ภัยธรรมชาติ ระดับความรุนแรงของผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก และความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศต่าง ๆ ดังกล่าวที่แต่ละประเทศจะต้องเผชิญจะมีความแตกต่างกัน ทำให้การเป็นสังคมสีเขียว การรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการจะได้รับความสำคัญและความสนใจจากนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก รวมถึงการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหารมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญ เพิ่มมากขึ้น กฎระเบียบและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้น โดยกรอบการพัฒนาตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และบันทึกความตกลงปารีสจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น แนวโน้มเหล่านี้จะก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งในส่วนของการทำงานและอาชีพสาขาการผลิตและบริการใหม่ ๆ ความมั่นคงของประเทศอันเกิดจากภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาชญากรรมไซเบอร์ รูปแบบการก่อสงครามที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของคน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี และสินค้าและบริการ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยาก การเกิดขึ้นของโรคระบาด และโรคอุบัติใหม่ที่จะส่งผลให้การเฝ้าระวังด้านสาธารณสุขในประเทศมีความสำคัญมากขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ หากไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและรองรับผลกระทบต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานและองค์ความรู้สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรต่าง ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อทั้งการทำงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบันและบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติ โดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป กระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่อาจจะมีผลกระทบรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหา

ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่า จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และมีความซับซ้อน หลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้านการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความ ร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วนต่าง ๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงาน อย่างบูรณาการ เนื่องจากทุกมิติการพัฒนามีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมี ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไป พร้อมกันทั้งในส่วนของการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนา ของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยี และนวัตกรรมก้าวหน้าทันโลก จากการพัฒนาต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ส่งผลให้เกิด การสร้างห่วงโซ่ มูลค่าทางเศรษฐกิจในทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการ กระจาย ผลประโยชน์จากการพัฒนา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ของประชาชนทุกภาคส่วนนอกจากนี้ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลความมั่นคง ด้านพลังงานและอาหารรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายเชิงนิเวศ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตและธุรกิจ และการพัฒนาและขยายความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการมี ข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ที่ชัดเจน ขณะที่การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ กฎหมาย ระบบภาษีต้องมีกลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ประเทศมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสามารถใช้จุดแข็งในเรื่องตำแหน่ง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญ ของการรวมกลุ่มความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับภูมิภาคและระดับโลกเพื่อกระชับและสร้าง สัมพันธ์ไมตรี เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษา ความมั่นคงของประเทศ โดยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการที่จะยกระดับมาตรฐานและมีการปฏิบัติ ให้เป็นไปตามระเบียบกติกาสากลในด้านต่าง ๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการปฏิรูป ระบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดีและเสถียรภาพทางการเมือง มีการส่งเสริม คนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจเพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี และลดความขัดแย้ง ภายในประเทศ โดยที่นโยบายการพัฒนาต่าง ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้าง และลักษณะพฤติกรรมของประชากรที่อาจจะมีความแตกต่างจากปัจจุบันมากขึ้น ดังนั้น ภายใต้เงื่อนไข โครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และปัจจัย การพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบ และครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้

เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้าง การขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุ พร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็นบูรณาการบนพื้นฐาน ประชาธิปไตย เพื่อยกระดับจุดแข็งและจุดเด่นของประเทศ และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนและจุดด้อยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ และถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่าง ๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้การพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๓) วิสัยทัศน์ประเทศไทย

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองต่อต่อ ผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน โดยมี เป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคมนาคมในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
 - ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
 - ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
 - ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
 - ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๒.๒ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ความเป็นมา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ โดยสรุปได้บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิต

วิญญานของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครูให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ ทั้งนี้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖๑ กำหนดให้การปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่ง ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะ และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไปนอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศ เพื่อสนับสนุนการบรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่างๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ได้ดำเนินการศึกษาและทบทวนผลการศึกษาวิจัย ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนทบทวนผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของประเทศที่มีการทดสอบและสำรวจได้จากแหล่งอ้างอิงทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงสรุปข้อคิดเห็นจากการเยี่ยมพื้นที่และการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นสาธารณะที่ กอปศ. จัดขึ้นร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาว่า ๒๐ ครั้ง ร่วมกับข้อคิดเห็นที่ได้รับผ่านทางเว็บไซต์ ของ กอปศ. (www.thaiedreform.org) และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้สรุปปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาของประเทศ ได้โดยย่อดังนี้

๑. ปัญหาของระบบการศึกษาของไทยมีความซับซ้อนสูง และมีองค์ประกอบในการจัดการหลายด้าน ทั้งในด้านการเชื่อมโยงกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน และด้านการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับระบบงานของหลายกระทรวงไม่ใช่เพียงแต่กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษามีทั้งส่วนที่เป็นการพัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาสำหรับการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา ครอบคลุมไปถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนวัยต่างๆ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งพบว่ามีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรงทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงกฎ ก.ค.ศ. รวมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ฉบับ และมีหน่วยงานสำคัญของรัฐที่ได้ศึกษาและจัดทำข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการศึกษาไว้แล้วไม่น้อยกว่า ๔ ชุด ครอบคลุมประเด็นต่างๆ จำนวนมาก

๒. คุณภาพของการศึกษาดำ จากการศึกษาทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) (๒๕๖๑) ของนักเรียนทั่วประเทศพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ทุกรายวิชา รวมถึงผลการทดสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ในปีค.ศ. ๒๐๑๕ พบว่าคะแนนที่ได้ต่ำกว่ามาตรฐานโลก มีผู้สอบได้คะแนนต่ำกว่าระดับ “Below minimum” ในวิชาคณิตศาสตร์ถึงร้อยละ ๕๓.๘ และในวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ ๔๖.๗

๓. ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง พบว่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับที่สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมากในทุกรายวิชา ในขณะที่พบว่ามึนักเรียนจากโรงเรียน วิทยาศาสตร์และโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนสาธิตเท่านั้นที่มีคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบ PISA ในด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สูงกว่ามาตรฐานที่ระดับ ๕๐๐ คะแนน นักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีคะแนนน้อยกว่า ๔๐๐ คะแนน นอกจากนี้การศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการประกันคุณภาพศึกษาและการประเมินคุณภาพในแนวทางที่ได้ดำเนินการผ่านมาพบว่า ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และยังสร้างภาระจำนวนมากให้แก่ครูและสถานศึกษา

๔. ปัญหาของระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้ Global Competitiveness index ๒๐๑๗ - ๒๐๑๘ ได้จัดให้ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ ๓๒ ในภาพรวม แต่การศึกษาดกอยู่ที่อันดับ ๕๖ มหาวิทยาลัยของไทยไม่ติดอันดับ ใน ๒๐๐ อันดับแรกในการจัดอันดับของ Times World University Rankings และ QS World University Rankings ในปี ๒๕๖๑ ในขณะที่มหาวิทยาลัยของไต้หวัน มาเลเซีย และฮ่องกง ติดอันดับ และพัฒนาไปในทิศทางที่ดี ยิ่งไปกว่านั้น ข้อจำกัดต่างๆ ในระบบการศึกษาของไทยยังทำให้การจัด การศึกษาไม่สามารถปรับตัวและพัฒนาตามความก้าวหน้าของความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ทัน ไม่เอื้อ ต่อการพัฒนาผู้เรียนไปตามความถนัดและศักยภาพ รวมถึงไม่สามารถชี้แนะผู้เรียนให้เรียนในสาขาวิชา ที่ตรงกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยข้อมูล ณ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผู้ว่างงานราว ๔๔๙,๐๐๐ คน โดยเป็นผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาถึงประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน

๕. การใช้ทรัพยากรทางการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ ประเทศไทยใช้งบประมาณ ด้านการศึกษาคิดเป็นสัดส่วนถึงประมาณร้อยละ ๒๐ ของงบประมาณแผ่นดินของประเทศ หรือประมาณ ร้อยละ ๔.๒ ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) แต่ผลลัพธ์การศึกษาที่ประเมินโดย PISA กลับอยู่ในระดับ “Poor” เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เวียดนามที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาน้อยกว่าไทย ครั้งหนึ่ง แต่ผลการทดสอบ PISA อยู่ในระดับ “Great” ซึ่งเป็นภาพสะท้อนอย่างดีถึงการใช้ทรัพยากร ไม่ตรงประเด็นที่จะส่งผลดีต่อคุณภาพทางการศึกษา อีกทั้งยังขาดข้อมูลและสารสนเทศในการจัดการ ที่ทันการณ์และมีคุณภาพเพียงพอที่จะเอื้อต่อการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ตรงประเด็นไม่ซ้ำซ้อน และมีความเป็นธรรม

๖. การกำกับดูแลและการบริหารจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐในด้านธรรมาภิบาล เป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนประสิทธิผลของการนำประเด็นการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติในช่วงเวลา สองทศวรรษ ที่ผ่านมา การจัดโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ไม่เอื้อต่อการจัดความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัด การศึกษา รวมถึงการตอบสนองอย่างทันการณ์ต่อความต้องการของตลาดการจ้างงาน การบริหาร จัดการระบบการศึกษามุ่งสร้างมาตรฐานบนความ “เหมือน” ทั้งที่ข้อเท็จจริงระบบต้องการ “คุณภาพ บนความหลากหลาย” การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างจำกัด ทำให้สถานศึกษาของรัฐต้องรับภาระ จากคำสั่งเพื่อปฏิบัติงานต่าง ๆ จนทำให้ครูไม่สามารถใช้เวลาในห้องเรียนได้เต็มที่

๗. บริบทของประเทศและของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งการพัฒนา เศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตลอดจนนวัตกรรมของเทคโนโลยีต่าง ๆ มีแหล่งความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ซึ่งเหมือนเป็นโอกาสในทางหนึ่ง แต่ในอีกทางหนึ่งการเปลี่ยนแปลงข้างต้นส่งผลให้ประชาชนต้องมีความสามารถและสมรรถนะในการเลือกเรียนรู้สิ่งใหม่และการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ระบบการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน เปิดทางเลือกให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เชี่ยวชาญในเรื่องที่ถนัด และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว ในขณะที่ยังคงต้องมุ่งเน้นการให้มีคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเป็นคนดี รับผิดชอบต่อสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ทิศทางของการพัฒนาประเทศจากการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ยังกำหนดประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรมเพื่อสร้างคนดี มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม มีการพัฒนาศักยภาพของคนตลอดช่วงชีวิต ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ด้วย กอปศ. นำข้อสรุปจากปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาของไทยที่ได้ วิเคราะห์ไว้ในข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็น สาธารณะในภูมิภาคต่าง ๆ เวทีทางวิชาการ และเว็บไซต์ของ กอปศ. ตลอดจนข้อเสนอเพิ่มเติมจากการ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ทำให้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านศึกษานี้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป ๔ ด้าน มีแผนงานเพื่อ การปฏิรูป ๗ เรื่อง จำแนกในรายละเอียดเป็นประเด็นปฏิรูปรวม ๒๙ ประเด็น

วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

๑. ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (enhance quality of education) ครอบคลุม

(๑.๑) ผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ (learning outcomes) ทั้งด้านความรู้ ทักษะเจตคติ ที่ถูกต้อง และรู้จักดูแลสุขภาพ เพื่อการจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ ชีวิตร่วมกับผู้อื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๔ วรรค ๔

(๑.๒) ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

(๑.๓) หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (educational core processes) ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง

(๑.๔) สถานศึกษาและระบบสนับสนุน (educational institutions and support systems) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของการจัดการศึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านการศึกษาที่มี คุณภาพ ได้แก่ งบประมาณและเทคโนโลยี

๒. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (reduce disparity in education) เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (equity in education) ประกอบด้วย

(๒.๑) โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ (equity in access)

(๒.๒) โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (equity in choosing Appropriate process in education)

(๒.๓) โอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน (equity in benefiting from aptitude-based quality of education) ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓. มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (leverage excellence and competitiveness) หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง มีความเป็นผู้นำ ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ และการผลิตนักวิจัยและนักเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งสถาบันการศึกษาของไทยและระบบการศึกษาไทยต้องได้รับการยอมรับว่าเทียบเคียงได้กับประเทศชั้นนำอื่นๆ

๔. ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (improve Efficiency, agility and good governance) โดยเฉพาะการส่งเสริมและสร้างสมดุลของความคุ้มค่า ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ ระบบการศึกษาของประเทศที่มีธรรมาภิบาลจะเอื้อต่อการบรรลุต่อวัตถุประสงค์ข้อ ๑ - ๓ ข้างต้นอย่างครอบคลุมและสมดุล (balanced and inclusive achievement)

ทั้งนี้ การศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น กอปศ. ได้กำหนดแผนงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ๗ เรื่อง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาข้างต้นไว้ดังนี้

เรื่องที่ ๑ : การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรองมีประเด็นปฏิรูป ๕ ประเด็น ได้แก่

๑. การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และมีการทบทวน จัดทำ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒. การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา

๓. การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๔. การทบทวนและปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ

๕. การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

เรื่องที่ ๒ : การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียนมีประเด็นปฏิรูป ๒

ประเด็น ได้แก่

๑. การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

๒. การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ ๓ : การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษามีประเด็นปฏิรูป ๓

ประเด็น ได้แก่

๑. การดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๒. การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ

๓. การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล หรือในสถานศึกษาที่ต้องมีการยกระดับคุณภาพอย่างเร่งด่วน

เรื่องที่ ๔ : การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ มีประเด็นปฏิรูป ๕ ประเด็น ได้แก่

๑. การผลิตครู และการคัดกรองครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประเทศ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

๒. การพัฒนาวิชาชีพครู

๓. เส้นทางวิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้า ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม

๔. การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

๕. องค์กรวิชาชีพครู และการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ ๕ : การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๘ ประเด็น ได้แก่

๑. การปรับหลักสูตร พร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ

๒. การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

๓. การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ

๔. การพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา

๕. ระบบความปลอดภัย และระบบสวัสดิภาพของผู้เรียน

๖. การปฏิรูปอาชีวศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๗. การปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลของระบบอุดมศึกษา

๘. การจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ (National Institute of Curriculum and Learning)

เรื่องที่ ๖ : การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุง การจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาประกอบด้วยประเด็น ปฏิรูป ๓ ประเด็น ได้แก่

๑. สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา
๒. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
๓. การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ ๗ : การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๓ ประเด็น ได้แก่

๑. การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (Digital Learning Reform: National Digital Learning Platform (NDLP))

๒. ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (big data for education)

๓. การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (digital literacy) ความฉลาดรู้สารสนเทศ (information literacy) ความฉลาดรู้สื่อ (media literacy) เพื่อการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (learning how to learn) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรักกติกา มารยาท จริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตการบรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนข้างต้น จะแบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ

(๑) ระยะเร่งด่วน หรือภายในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งครบวาระการทำงานของ กอปศ.

(๒) ระยะสั้น หรือภายใน ๓ ปี และ (๓) ระยะกลาง-ระยะยาว หรือภายใน ๕ - ๑๐ ปี

ทั้งนี้ ประเด็นปฏิรูปที่มีลำดับสำคัญสูงสุดและต้องดำเนินการให้บรรลุผลให้ได้ในระยะเร่งด่วน มี ๖ ประเด็น ได้แก่

๒.๑ ยกเครื่องระบบการศึกษาโดยการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่ รวมถึงกฎหมายสำคัญอื่นที่เสนอโดย กอปศ. ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. และการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

๒.๒ บุกเบิกนวัตกรรมของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการระดับพื้นที่ โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษาผ่านการขับเคลื่อนเรื่องสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและระบบนิเวศที่สนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษา

๒.๓ นำเสนอแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะและรูปแบบการปรับหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ จัดตั้ง

สถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์ความเป็นเลิศในการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การจัด การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ

๒.๔ สร้าง “ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ” ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียนและครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล

๒.๕ จัดระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพและสมรรถนะความเป็นครูผ่านการจัดตั้งกองทุนหรือแผนงานเพื่อการผลิตและพัฒนาครู สำหรับครูรุ่นใหม่ และพัฒนาบัณฑิตครูที่มีอยู่ให้ตรงตามความจำเป็นของประเทศในระยะแรกเน้นครูปฐมวัย และครูประถมศึกษา สำหรับท้องถิ่นขาดแคลน

๒.๖ ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาให้เริ่มดำเนินการได้ และมีความต่อเนื่องในระยะยาว

๒.๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายสำคัญที่วางรากฐานการจัดการศึกษาของประเทศในภาพรวมเอาไว้โดยมีหลักการวิธีการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ อันนำไปสู่กระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ทัวถึง เท่าเทียมและเป็นธรรม รวมทั้งมีการบัญญัติกระบวนการในการพัฒนาและยกระดับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาของประเทศทั้งระบบในภาพรวม แต่ในส่วนนี้จะขอยกเพียงเฉพาะบางมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (๑) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (๓) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- (๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

(๒) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

(๔) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(๕) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(๖) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคมการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา ๒๔ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(๒) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(๔) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา ๒๕ รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๒๖ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๒๗ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมี การจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มี การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา ๓๑ กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง

๒.๔ นโยบายของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี)

รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ในส่วนของนโยบายด้านการศึกษา มีเนื้อหาสาระตอนหนึ่งที่สำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑.๑) จัดให้มีระบบพัฒนาเด็กแรกเกิดอย่างต่อเนื่องจนถึงเด็กวัยเรียนให้มีโอกาสพัฒนาตามศักยภาพ เพื่อสร้างคนไทยที่มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพผ่านครอบครัวที่อบอุ่นในทุกรูปแบบ ครอบครัว เพื่อส่งต่อการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพสู่การพัฒนาในระยะถัดไปบนฐานการให้ความช่วยเหลือที่คำนึงถึงศักยภาพของครอบครัวและพื้นที่ เตรียมความพร้อมการเป็นพ่อแม่ ความรู้เรื่องโภชนาการ และสุขภาพการอบรมเลี้ยงดูการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านการให้บริการสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั่วประเทศให้ได้มาตรฐาน

และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

๑.๒) ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยคำนึงถึงพหุปัญญาที่หลากหลายของเด็กแต่ละคนให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกับระบบโรงเรียนปกติที่เป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน

๒) พัฒนาระบบนิเวศใหม่

๒.๑) ปรับรูปแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพของคน ทุกช่วงวัย สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยปรับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีและการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอน และปรับระบบดึงดูด การคัดเลือก การผลิตและพัฒนาครูที่นำไปสู่การมีครูสมรรถนะสูง เป็นครูยุคใหม่ที่ สามารถออกแบบและจัดระบบ การสร้างความรู้สร้างวินัย กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโลกทัศน์มุมมองของเด็กและครู ด้วยการ สอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ควบคู่กับหลักการทางวิชาการ

๒.๒) จัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนา สมรรถนะของผู้เรียนทั้งใน ส่วนฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการและตรงกับความต้องการของประเทศ ในอนาคต และเป็นผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ รวมถึง มีทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่สามที่สามารถสื่อสาร และแสวงหาความรู้ได้มีความพร้อมทั้งทักษะ ความรู้ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

๓) พัฒนาอาชีพะ พัฒนาคุณภาพวิชาชีพ และพัฒนาแรงงานรองรับอุตสาหกรรม ๔.๐ โดยการจัดระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ชัดเจนเป็นระบบในการ พัฒนา กำลังคนที่มีทักษะขั้นสูงให้สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้าง และพัฒนานวัตกรรม ซึ่งต้องครอบคลุมการพัฒนากำลังคนที่อยู่ในอุตสาหกรรมแล้ว กำลังคนที่กำลัง จะเข้าสู่อุตสาหกรรมและเตรียมการสำหรับผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนเพื่อรองรับอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีในอนาคต รวมทั้งเร่งรัดและขยายผลระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การยกระดับฝีมือแรงงาน ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น

๔) ดึงดูดคนเก่งจากทั่วโลกเข้ามาร่วมทำงานกับคนไทย และส่งเสริมผู้มีความสามารถสูง สนับสนุนให้ธุรกิจชั้นนำในประเทศดึงดูดบุคคลที่มีความสามารถระดับสูงจากทั่วโลกโดยเฉพาะคนไทย เพื่อกลับมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ความเชี่ยวชาญให้แก่บุคลากร ในองค์กร ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศ โดยระยะแรก ให้ความสำคัญกับการดึงดูดนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาร่วมวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีขั้นแนวหน้า ในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมทั้งมีพื้นที่ให้กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษ ที่มีศักยภาพสูงได้ทำงาน ร่วมกัน หรือร่วมกับเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศ

๕) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

๕.๑) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและความยากจน ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคมและนวัตกรรม ในเชิงพื้นที่

ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสสำหรับผู้ด้อยโอกาส และยกระดับ คุณภาพชีวิตผู้สูงวัยควบคู่ไปกับการพัฒนาทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกยุคดิจิทัลและอุตสาหกรรม ๔.๐ ตามความเหมาะสมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยระยะแรกจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัยและ พัฒนา ด้านสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจรทั้งระบบยา วัคซีน เวชภัณฑ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

๕.๒) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขั้นสูงเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง และสร้างความเป็นเลิศ ของประเทศในอนาคต โดยมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงธุรกิจ กำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ ส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ชุมชน และภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ สร้างสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบ ของระบบ วิจัยและการพัฒนานวัตกรรมให้เข้มแข็ง รวมทั้งบูรณาการการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม กับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

๕.๓) สร้างเครือข่ายการทำวิจัยระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ปฏิรูปและบูรณาการระบบ การเรียนการสอนกับระบบงานวิจัยและพัฒนาให้เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพด้านนวัตกรรมของประเทศ เพื่อสนับสนุนการสร้าง ความเข้มแข็งของธุรกิจไทยทุกระดับในเวทีการค้าโลก ส่งเสริมกระบวนการ การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีนวัตกรรมให้เป็น ระบบเปิด และมีการบูรณาการการทำงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงระบบการศึกษา กับภาคปฏิบัติจริงในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างนักวิจัยมืออาชีพและนวัตกรรมที่สามารถสร้าง มูลค่าเพิ่มและยกระดับงานวิจัยสู่การเพิ่มศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศ

๖) ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย

๖.๑) มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู เพิ่มประสิทธิภาพระบบ บริหารจัดการศึกษาในทุกระดับบนพื้นฐานการสนับสนุนที่คำนึงถึงความจำเป็นและศักยภาพ ของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งพร้อมทั้งจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับและสร้าง ระบบวัดผลโรงเรียนและครูที่สะท้อนความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน คำนึงให้นักเรียนโดยลดภาระงานที่ไม่จำเป็น รวมถึงจัดให้มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเชื่อมโยง หรือส่งต่อข้อมูลครอบครัวและผู้เรียนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการพัฒนาตลอด ช่วงชีวิต ตลอดจนพัฒนาช่องทางให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๖.๒) พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสมกับช่วงวัย ตลอดจนพัฒนา แหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวิถีชีวิตและส่งเสริมการเรียน การสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย

๖.๓) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยจัด การศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่มเด็ก นอกกระบวนการศึกษา ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียน และลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา จัดระบบโรงเรียนพี่เลี้ยงจับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพ

การศึกษาต่อกับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาในพื้นที่ สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหานี้เส้นทางการศึกษาโดยการปรับโครงสร้างหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและทบทวนรูปแบบการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม

๖.๔) พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วงวัย โดยกำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจนส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานการจัดให้มีระบบที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะอาชีพของทุกช่วงวัยเพื่อรองรับการเปลี่ยนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่อาจจะเปลี่ยนไปตามแนวโน้มความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคต

๖.๕) ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง โดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัยและอุดมการณ์ที่ถูกต้องของคนในชาติหลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมายและกติกาของสังคมเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรมควบคู่ไปกับการส่งเสริมกลไกสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในทุกมิติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งลงโทษผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนประเทศ

๗) จัดทำระบบปริญญาชุมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น เน้นออกแบบหลักสูตรระยะสั้น ตามความสนใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันและทักษะอาชีพของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่และชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นรูปแบบธนาคารหน่วยกิตซึ่งเป็นการเรียนเก็บหน่วยกิตของวิชาเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนข้ามสาขาวิชาและข้ามสถาบันการศึกษาหรือทำงานไปพร้อมกันหรือเลือกเรียนเฉพาะหลักสูตรที่สนใจเพื่อสร้างโอกาสของคนไทยทุกช่วงวัยและทุกระดับสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิต

๒.๕ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)

นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ วัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาและนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะนโยบายเร่งด่วนในเรื่องของการเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

หลักการ

๑) ให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติทั้งผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือนและผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทและเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

๒) บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการหลัก องค์กรมหาชนในกำกับของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้มีความคล่องตัว รวมทั้งหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ภูมิภาคให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ เพื่อดำเนินการปฏิรูปการศึกษาร่วมกับภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนตามนโยบายประชารัฐ

ระดับก่อนอนุบาล : เน้นประสานงานกับส่วนราชการและชุมชนในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในด้านสุขภาพและโภชนาการและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับระบบโรงเรียนปกติ

ระดับอนุบาล : เน้นสร้างความร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อออกแบบกิจกรรมการพัฒนา ทักษะที่สำคัญด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะทางสมอง ทักษะความคิดความจำ ทักษะการควบคุมอารมณ์ ทักษะการรู้จักและประเมินตนเอง

ระดับประถมศึกษา :

๑) ปลูกฝังความมีระเบียบวินัย ทักษะคิดที่ถูกต้อง โดยใช้กระบวนการลูกเสือ ยุวกาชาด
๒) เรียนภาษาไทย เน้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่น
๓) เรียนภาษาอังกฤษและภาษาพื้นถิ่น (ภาษาแม่) เน้นเพื่อการสื่อสาร
๔) เรียนรู้ด้วยวิธีการ Active Learning เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงหรือจากสถานการณ์จำลองผ่านการลงมือปฏิบัติและเปิดโลกทัศน์มุมมองร่วมกันของผู้เรียนและครู ด้วยการจัดการเรียนการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น

๕) สร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้

๖) จัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะการคิดแบบมีเหตุผลและเป็นขั้นตอน (Coding)

๗) พัฒนาคู่มือที่มีความชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษ และภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding)

๘) จัดให้มีโครงการ ๑ ตำบล ๑ โรงเรียนคุณภาพ โดยเน้นปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ

ระดับมัธยมศึกษา : มุ่งต่อยอดระดับประถมศึกษา ด้วยจุดเน้น ดังนี้

๑) จัดการเรียนรู้อยู่ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ (STEM) และภาษาต่างประเทศ (ภาษาที่สาม)

๒) จัดการเรียนรู้อยู่ที่หลากหลาย เพื่อสร้างทักษะพื้นฐานที่เชื่อมโยงสู่การสร้างอาชีพ และการมีงานทำ เช่น ทักษะด้านกีฬาที่สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ ทักษะภาษาเพื่อเป็นมัคคุเทศ

ระดับอาชีวศึกษา : มุ่งจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างนวัตกรรมตามความต้องการของพื้นที่ชุมชน ภูมิภาคหรือประเทศ รวมทั้งการเป็นผู้ประกอบการเอง ด้วยจุดเน้น ดังนี้

๑) จัดการศึกษาในระบบทวิภาคี ให้ผู้เรียนมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

๒) เรียนภาษาอังกฤษ เพื่อเพิ่มทักษะสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ

๓) เรียนรู้การใช้ดิจิทัล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอาชีพ

๔) จัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในภูมิภาค

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย : มุ่งสร้างโอกาสให้ประชาชนผู้เรียนที่สำเร็จหลักสูตร สามารถมีงานทำด้วยจุดเน้น ดังนี้

๑) เรียนรู้การใช้ดิจิทัล เพื่อให้เป็นเครื่องมือสำหรับหาช่องทางในการสร้างอาชีพ

๒) จัดทำหลักสูตรพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสังคมสูงวัย

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นเป็นหลักการและแนวปฏิบัติที่เป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทของพื้นที่ท่ามกลางการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ส่งผลสำคัญให้การจัดการศึกษาของประเทศในทุกระดับการศึกษา ประสบปัญหาอย่างมากและไม่สามารถจัดการศึกษาได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดเดิม ส่งผลให้ต้องมีการประกาศเลื่อนการเปิดเทอมในแต่ละสถานศึกษาออกมาเป็นวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ แทน แม้ทุกฝ่ายจะมีความพยายามหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่เมื่อมีแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาคือได้ส่วนหนึ่ง ปัญหาอีกส่วนหนึ่งก็เกิดขึ้นตามมา ซึ่งก็ต้องหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้ปัญหาที่มีอยู่ได้ทุเลาเบาบางลง และหาทางออกที่ดีที่สุดเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุตัวชี้วัดรายวิชา ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยคำนึงถึงเป้าหมายคือตัวผู้เรียนเป็นสำคัญและในสถานการณ์ปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) นี้ จะต้องจัดการศึกษาภายใต้มาตรฐานความปลอดภัย ยึดแนวทางและมาตรการในการควบคุมโรคระบาด มาตรการในการเฝ้าระวังและการป้องกันของกระทรวงสาธารณสุข และมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัดด้วย

๒.๖ นโยบายการจัดการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ความเป็นมาของการศึกษาเอกชน

การศึกษาเอกชนนับเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยล้านนาไทยและสุโขทัยมีวัด เป็นสถานที่ให้การศึกษารับถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเอกชนขึ้นเป็นครั้งแรกในโครงการศึกษา ร.ศ. ๑๑๗ หรือ ปีพุทธศักราช ๒๔๔๑ โดยคณะมิชชันนารีชาวอเมริกันจัดตั้งโรงเรียนเซนต์คัสติน แบ่งออกเป็นโรงเรียนเซนต์คัสตินในบารุง หลังจากนั้นจึงเปลี่ยนจากโรงเรียนเซนต์คัสตินเป็นโรงเรียนบุคคลตามระเบียบการศึกษาประเทศสยาม พุทธศักราช ๒๔๕๕ แบ่งออกเป็นโรงเรียนที่สอนวิชาสามัญกับโรงเรียนที่สอนเฉพาะทาง ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๖๑ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเอกชน โดยประกาศพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๖๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๑ และกระทรวงศึกษาธิการได้ถือเอาวันดังกล่าวเป็น “วันการศึกษาเอกชน” นับเนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เป็นต้นมา การศึกษาเอกชนก็เป็นที่ยอมรับและเพิ่มจำนวนมากขึ้นมีโรงเรียนราษฎร์ที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของรัฐและผู้ปกครอง ในช่วงนั้น เช่น โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๓) โรงเรียนอัสสัมชัญ (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๐) กรุงเทพคริสเตียน (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๑) โรงเรียนราชินี (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๖)

ที่ ปากคลองตลาด) เป็นต้น หลังจากนั้นได้มีการแก้ไขและปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๗๙ จนกระทั่งเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๒๕ และเปลี่ยนมาเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การศึกษาเอกชนเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาในระบบของเมืองไทยมีบทบาทในการศึกษาควบคู่กับการศึกษาภาครัฐช่วยสนองตอบความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของการศึกษาเอกชน

๑. ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ โรงเรียนเอกชนสามารถส่งเสริมเสรีภาพด้านการศึกษาผ่านระบบการจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลสำหรับนักเรียนโรงเรียนเอกชนทำให้โรงเรียนเอกชนมีความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อผลการดำเนินงานของตนเอง และมีการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ปกครองและนักเรียนมีเสรีภาพในการเลือกโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสูงซึ่งจะเป็นคู่แข่งกับโรงเรียนของรัฐ จึงเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและยังเป็นการขจัดหรือลดความผูกขาดในการจัดการศึกษาเอกชน จึงมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาทั้งระบบ

๒. สร้างโอกาสทางการศึกษา ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและสังคมอย่าง หลากหลายทั่วถึงทุกกลุ่ม การศึกษาเอกชนมีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม ทั้งการศึกษาในระบบซึ่งผู้เรียนสามารถรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสูงได้ เช่น การจัดหลักสูตรพิเศษด้านภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรี กีฬา รวมถึงการมีนวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีบริการอาหารกลางวันพาหนะ รถรับ-ส่ง หอพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อีกทั้งการศึกษานอกระบบยังเป็นทางเลือกในการสร้างอาชีพของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้มีรายได้สามารถให้บริการและสนองตอบความต้องการของกลุ่มนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างหลากหลาย

๓. มีความคล่องตัว ปรับเปลี่ยนได้เร็ว จัดการศึกษาที่ทันสมัย เป็นทางเลือกด้านคุณภาพ การศึกษาเอกชนมีความคล่องตัว ปรับเปลี่ยนได้รวดเร็ว และสามารถตอบสนองความต้องการ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนได้หลากหลาย โดยเป็นผู้ริเริ่มนวัตกรรมและการศึกษารูปแบบต่างการศึกษาของไทย เช่น การจัดการสอนแบบมอนเตสซอรี การจัดการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนพัฒนา ทักษะการคิด โรงเรียนที่จัดการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) หลักสูตรนานาชาติ เป็นต้น

๔. แบ่งเบาภาระงบประมาณ ลดการลงทุนของรัฐในด้านที่ดิน อาคาร บุคลากร ครุภัณฑ์ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียน ๑ คน โดยเฉลี่ย ๓๙,๔๖๓ บาทต่อคนต่อปี โรงเรียนเอกชนใช้งบประมาณในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียน ๑ คน โดยเฉลี่ย ๑๗,๐๒๖ บาทต่อคนต่อปี

ประเภทของโรงเรียนเอกชน

โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือเรียนนอกระบบที่มีใช้เป็นที่สถานบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถานบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกได้ดังนี้

๑. โรงเรียนในระบบ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมิน ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาแน่นอน แบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑.๑ ประเภทสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา (เตรียมอนุบาล) ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) ระดับ ประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย)

๑.๒ ประเภทนานาชาติ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรต่างประเทศ หรือหลักสูตรต่างประเทศที่ปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชาใหม่ หรือหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเองที่ไม่ใช่กระทรวงศึกษาธิการ และใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา และไม่ขัดต่อศีลธรรมและความมั่นคงของประเทศ

๑.๓ ประเภทอาชีวศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ทั้งนี้ โรงเรียนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา ให้รวมถึงโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในลักษณะโรงเรียนการกุศล โรงเรียนการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์

๒. โรงเรียนนอกระบบ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ ๑) ประเภทสอนศาสนา ๒) ประเภทศิลปะและกีฬา ๓) ประเภทวิชาชีพ ๔) ประเภททกวาดวิชาและ ๕) ประเภทสร้างเสริมทักษะชีวิต

นอกจากนี้ โรงเรียนนอกระบบยังรวมถึง สถาบันศึกษาปอเนาะ ซึ่งเป็นปอเนาะที่ได้รับการจดทะเบียนอนุญาตให้จัดตั้งเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะที่ไม่ประสงค์จะจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กำหนดสอนเฉพาะศาสนาอิสลาม การจัดการเรียนการสอนเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่มีหลักสูตร เป็น ลายลักษณ์อักษรเป็นการอ่านการอรรถอธิบายคัมภีร์อัลกุรอาน และวิชาภาษาอาหรับ ไม่มีระบบขีดไม่กำหนดเวลาเรียนที่แน่นอน จะใช้เวลาเรียนเท่าใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนและโต๊ะครูปัจจุบัน รัฐบาลได้ส่งเสริมสถาบันศึกษาปอเนาะเหล่านี้เป็นสถาบันสังคมเพื่อการเรียนการสอนหลักศาสนาอิสลามให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมอิสลามและความต้องการของชุมชนและรวมถึงศ การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งเป็นสถานที่อบรมมัสยิดเด็กเล็กคู่กัน เปิดสอนวันเสาร์-อาทิตย์ หรือช่วงเย็นของวันธรรมดา (ยกเว้นวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันหยุดศาสนาอิสลาม) การจัดการเรียนการสอนใช้หลักอิสลามศึกษาฟัรฎูอิน ประจำมัสยิด พ.ศ. ๒๕๔๘ ภาษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่นและมาลายูกลาง

วิสัยทัศน์

“ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีความรู้และทักษะที่จำเป็น เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ด้วยระบบการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน”

พันธกิจ

๑. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา

๒. พัฒนาบริหารจัดการการส่งเสริม กำกับ และดูแลการศึกษาเอกชนให้เกิดประสิทธิภาพ อำนาจหน้าที่

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดีและเป็น
ผู้บังคับบัญชาข้าราชการ สำนักงานและลูกจ้าง และรับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ๑) รับผิดชอบงานธุรการ และสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ
- ๒) เสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์แผนการศึกษาเอกชนต่อคณะกรรมการ
- ๓) ส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ การประกันคุณภาพ การวิจัยและพัฒนาเพื่อประกัน
คุณภาพการศึกษาเอกชน
- ๔) รับผิดชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุน
- ๕) ดำเนินการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาเอกชนตามมาตรการที่คณะกรรมการกำหนด
มาตรา ๑๓ (๔)

๖) เป็นศูนย์ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูล และทะเบียนกลางทางการศึกษาเอกชนตลอดจน
ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาเอกชน

๗) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

เป้าหมาย

ด้านคุณภาพของผู้เรียน : ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมมีวินัย มีจิตสาธารณะมีทัศนคติ
และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมมีความรักในสถาบันหลักของชาติมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูงขึ้นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้และคุณภาพ

ด้านโอกาสของผู้เรียน : เรียนได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาภายใต้ระบบ
การจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมและเหมาะสมสำหรับการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มี
มาตรฐาน สะท้อนตามความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันของผู้เรียนและโรงเรียน รวมทั้งได้รับการส่งเสริม
ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน:โรงเรียนเอกชนมีการบริหารจัดการศึกษา
ที่มีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักความรับผิดชอบต่อ สามารถปรับตัวเพื่อแข่งขันได้ จัดการที่แตกต่างเพื่อตอบ
โจทย์ความต้องการของผู้เรียนและการพัฒนาประเทศ

ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเอกชน : การศึกษาเอกชนมีบทบาท
เพิ่มขึ้นมีศักยภาพในการให้บริการด้านการศึกษาในระดับนานาชาติ และมีเครือข่ายความร่วมมือ
ในประเทศและต่างประเทศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชน

ด้านระบบการบริหารจัดการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชนมีการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันสมัย และอำนวยความสะดวกมีการบูรณาการ
ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาสอดคล้อง
ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

ยุทธศาสตร์

๑. การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล
 ๒. การปฏิรูประบบทรัพยากรเพื่อการศึกษาเอกชน
 ๓. การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
 ๔. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษาเอกชน
 ๕. การส่งเสริมการศึกษานอกระบบเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
 ๖. การพัฒนาการศึกษาเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
 ๗. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- ข้อมูลพื้นฐานของหน่วยงาน

ตาราง ๑ จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชนจำแนกตามระบบและประเภทโรงเรียนปีการศึกษา ๒๕๖๒

ระบบและประเภท	จำนวนโรงเรียน			จำนวนนักเรียน			จำนวนครู/ผู้สอน		
	รวม	กทม	ภูมิภาค	รวม	กทม	ภูมิภาค	รวม	กทม	ภูมิภาค
การศึกษาในระบบโรงเรียน	๔,๑๔๔	๘๐๖	๓,๓๓๘	๒,๒๒๕,๕๗๐	๓๕๓,๗๕๙	๑,๘๗๑,๘๑๑	๑๑๗,๕๕๒	๑๘,๓๒๔	๙๙,๑๘๘
- สามัญศึกษา	๓,๙๓๗	๖๙๗	๓,๒๔๐	๒,๑๓๘,๗๐๕	๓๑๐,๒๖๒	๑,๘๒๘,๔๔๓	๑๑๑,๖๘๘	๑๕,๔๐๗	๙๖,๒๘๑
- นานาชาติ	๒๐๗	๑๐๙	๙๘	๘๖,๘๖๕	๔๓,๔๙๗	๔๓,๓๖๘	๕,๘๖๔	๒,๙๑๗	๒,๙๐๗
การศึกษานอกระบบโรงเรียน	๑๐,๕๒๓	๒,๘๘๔	๗,๖๓๙	๑,๕๒๓,๕๕๑	๔๗๘,๗๓๑	๑,๐๔๔,๘๒๐	๗๖,๓๘๙	๒๕,๑๕๕	๕๑,๒๓๔
- สอนศาสนา	๒๐๔	๙๓	๑๑๑	๓๓,๒๘๒	๑๕,๑๙๑	๑๘,๐๙๑	๑,๔๔๕	๖๖๒	๗๘๓
- ศิลปะและกีฬา	๗๖๖	๓๖๕	๔๐๑	๑๒๗,๙๐๘	๖๑,๐๓๘	๖๖,๘๗๐	๕,๔๕๖	๒,๖๒๔	๒,๘๓๒
- วิชาชีพ	๓,๙๓๗	๑,๖๕๖	๒,๒๘๑	๖๕๓,๘๐๙	๒๗๔,๑๔๓	๓๗๙,๖๖๖	๓๒,๖๐๘	๑๖,๓๘๒	๑๖,๒๒๖
- กวดวิชา	๒,๗๘๐	๗๑๔	๒,๐๖๖	๔๖๓,๔๖๓	๑๑๘,๙๖๔	๓๔๔,๕๙๙	๑๙,๘๐๘	๕,๐๘๖	๑๔,๗๒๒
- เสริมสร้างทักษะชีวิต	๒๐๐	๕๖	๑๔๔	๓๓,๑๑๖	๙,๓๙๕	๒๓,๗๒๑	๑,๔๔๔	-	๑,๐๔๓
- ปอเนาะ	๕๑๒	-	๕๑๒	๓๕,๒๑๓	-	๓๕,๒๑๓	๑,๕๕๕	-	๑,๕๕๕
- ตาดีกา	๒,๑๒๔	-	๒,๑๒๔	๑๗๖,๗๕๐	-	๑๗๖,๗๕๐	๑๗,๗๕๐	๑๔,๐๗๓	๑๔,๐๗๓
รวมโรงเรียนเอกชน	๑๔,๖๖๗	๓,๖๙๐	๑๐,๙๗๗	๓,๗๔๙,๑๑๑	๘๓๒,๔๙๐	๒,๙๑๖,๖๒๑	๑๙๓,๙๐๑	๔๓,๔๗๙	๑๕๐,๔๒๒

หมายเหตุ (๑) จำนวนครูต่างชาติโรงเรียนในระบบ ๑๐,๘๒๔ คน
 (๒) อยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อมูลจากกระทรวงศึกษาธิการ
 ที่มา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒)

ตาราง ๒ เปรียบเทียบจำนวนโรงเรียนนักเรียนครูในโรงเรียนเอกชนจำแนกตามระบบและประเภทโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๒/๒๕๖๑

ระบบและประเภท	จำนวนโรงเรียน			จำนวนนักเรียน			จำนวนครู/ผู้สอน		
	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๑	GAP	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๑	GAP	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๑	GAP
การศึกษาในระบบโรงเรียน	๔,๑๔๔	๔,๒๐๙	-๖๕	๒,๒๒๕,๕๗๐	๒,๒๖๑,๐๐๔	-๓๕,๔๓๔	๑๑๗,๕๑๒	๑๒๐,๔๓๔	-๒,๙๒๒
- สามัญศึกษา	๓,๙๓๗	๔,๐๐๓	-๖๖	๒,๑๓๘,๗๐๕	๒,๑๗๔,๕๕๙	-๓๕,๘๕๔	๑๑๑,๖๘๘	๑๑๔,๖๓๘	-๒,๙๕๐
- นานาชาติ	๒๐๗	๒๐๖	+๑	๘๖,๘๖๕	๘๖,๔๔๕	+๔๒๐	๕,๘๒๔	๕,๗๙๖	+๒๘
การศึกษานอกระบบโรงเรียน									
- สอนศาสนา	๑๐,๕๒๓	๑๐,๕๓๘	-๑๕	๑,๕๒๓,๕๔๑	๑,๕๒๙,๓๑๒	-๕,๗๗๑	๗๖,๓๘๙	๗๑,๙๒๗	+๔,๔๖๒
- ศิลปะและกีฬา	๒๐๔	๒๐๖	-๒	๓๓,๒๘๒	๓๔,๒๘๒	-๑,๐๐๐	๑,๔๔๕	๑,๔๖๕	-๒๐
- วิชาชีพ	๗๖๖	๗๖๕	+๑	๑๒๗,๙๐๘	๑๒๗,๖๐๘	+๓๐๐	๕,๔๕๖	๕,๔๕๔	+๒
- วิชาชีพระยะสั้น	๓,๙๓๗	๓,๙๔๗	-๑๐	๖๕๓,๘๐๙	๖๕๗,๔๗๑	-๓,๖๖๒	๓๒,๖๐๘	๒๘,๐๙๖	+๔,๕๑๒
- กวดวิชา	๒,๗๘๐	๒,๘๐๑	-๒๑	๔๖๓,๔๖๓	๔๖๖,๙๖๕	-๓,๕๐๒	๑๙,๘๐๘	๑๙,๙๕๘	-๑๕๐
- เสริมสร้างทักษะชีวิต	๒๐๐	๑๘๔	+๑๖	๓๓,๑๑๖	๓๑,๐๙๒	+๒,๐๒๔	๑,๔๔๔	๑,๓๒๙	+๑๑๕
- ปอเนาะ	๕๑๒	๕๑๑	+๑	๓๕,๒๑๓	๓๕,๑๔๔	+๖๙	๑,๕๕๕	๑,๕๕๒	+๓
- ตาติกา	๒,๑๒๔	๒,๑๒๔	๐	๑๗๖,๗๕๐	๑๗๖,๗๕๐	๐	๑๔,๐๗๓	๑๔,๐๗๓	๐
รวมโรงเรียนเอกชน	๑๔,๖๖๗	๑๔,๗๔๗	-๘๐	๓,๗๔๙,๑๑๑	๓,๗๙๐,๓๑๖	-๔๑,๒๐๕	๑๙๓,๙๐๑	๑๙๒,๓๖๑	+๑,๕๔๐

แสดงถึง จำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชนที่เพิ่มขึ้น

ตาราง ๓ จำนวนโรงเรียน นักเรียนครูในโรงเรียนเอกชนที่จัดบริการการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนพิการ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ประเภทระดับ	จำนวนโรงเรียน			จำนวนนักเรียน			จำนวนครู		
	รวม	กรุงเทพ	ภูมิภาค	รวม	กรุงเทพ	ภูมิภาค	รวม	กรุงเทพ	ภูมิภาค
รวมทั้งสิ้น	๘๒๗	๑๒๓	๗๐๔	๔,๓๙๗	๙๐๕	๓,๔๙๒	๒๗,๑๓๗	๓,๙๔๘	๒๓,๑๘๙
โรงเรียนเรียนร่วม	๘๐๗	๑๒๐	๖๘๗	๒,๙๐๑	๕๗๘	๒,๓๒๓	๒๗,๐๖๑	๓,๘๗๕	๒๓,๑๘๖
๑) โรงเรียนสามัญทั่วไป	๖๔๕	๑๑๕	๕๓๐	๒,๔๗๗	๕๖๖	๑,๙๑๑	๒๐,๐๔๕	๓,๗๗๑	๑๖,๒๗๔
โรงเรียนการกุศลการกุศลของวัดใน									
๒) พระพุทธศาสนา	๔๓	๒	๔๑	๑๑๗	๕	๑๑๒	๑,๘๒๒	๕๑	๑,๗๗๑
๓) โรงเรียนการกุศลการศึกษาสงเคราะห์	๕๓	๓	๕๐	๑๕๙	๗	๑๕๒	๑,๗๗๓	๕๓	๑,๗๒๐
๔) โรงเรียนการกุศลในพระบรมราชูปถัมภ์	๑		๑	๑		๑	๑๕๑		๑๕๑
๕) โรงเรียนการกุศลสอนศาสนาอิสลามควบคู่	๖๕		๖๕	๑๔๗		๑๔๗	๓,๒๗๐		๓,๒๗๐
โรงเรียนเฉพาะความพิการ(การศึกษาพิเศษ)	๒๐	๓	๑๗	๑๔๙๖	๓๒๗	๑๑๖๙	๗๖	๗๓	๓

หมายเหตุ ข้อมูลโรงเรียนและนักเรียนในระบบที่รับเงินอุดหนุนรายบุคคล (ตัดนักเรียนซ้ำซ้อน) ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ ที่มา กลุ่มงานกองทุนและสวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ตาราง ๔ จำนวนและสัดส่วนของนักเรียนในระบบโรงเรียน ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน จำแนกตามระดับและประเภทการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๐

ระบบและประเภท	รวม			กรุงเทพมหานคร			ภูมิภาค		
	จำนวน			จำนวน			จำนวน		
	รัฐบาล	เอกชน	สัดส่วนรัฐบาล: เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	สัดส่วนรัฐบาล: เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	สัดส่วนรัฐบาล: เอกชน
รวม	๗,๙๙๙,๕๘๘	๒,๒๓๑,๑๘๐	๗๘ : ๒๒	๖๑๒,๒๙๓	๔๗๖,๒๖๐	๕๖ : ๔๔	๗,๘๔๕,๓๘๔	๑,๙๕๑,๘๐๓	๘๐ : ๒๐
ก่อนประถมศึกษา	๑,๑๒๑,๗๙๓	๖๓๐,๖๖๕	๖๔ : ๓๖	๕๗,๗๖๖	๑๑๑,๙๒๕	๓๔ : ๖๖	๑,๐๖๔,๐๒๗	๕๑๘,๗๑๓	๖๗ : ๓๓
ประถมศึกษา	๓,๗๕๙,๕๘๖	๑,๐๖๗,๑๘๔	๗๘ : ๒๒	๒๓๔,๖๒๒	๒๐๖,๗๙๓	๕๓ : ๔๗	๓,๕๒๔,๙๖๔	๘๖๐,๓๙๑	๘๐ : ๒๐
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑,๙๙๓,๑๓๙	๓๒๐,๙๑๘	๘๖ : ๑๔	๑๗๒,๘๔๔	๔๖,๒๐๒	๗๙ : ๒๑	๑,๘๒๐,๒๙๕	๒๗๔,๗๑๖	๘๗ : ๑๓
มัธยมศึกษาตอนต้นปลาย	๑,๑๒๕,๐๗๐	๑๖๑,๔๕๕	๘๗ : ๑๓	๑๔๗,๐๖๑	๗๘,๕๑๒	๖๕ : ๓๕	๑,๔๓๖,๐๙๘	๒๗๙,๘๕๓	๘๔ : ๑๖
นานาชาติ	-	๕๐,๙๕๘	๐ : ๑๐๐	-	๓๒,๘๒๘	๐ : ๑๐๐	-	๑๘,๑๓๐	๐ : ๑๐๐

ที่มา : สถิติการศึกษาประจำปี ๒๕๕๙ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พิมลพรรณ ดุขิชยามิ (๒๕๕๐) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารงานเชิงกลยุทธ์สถานศึกษาเอกชน” ผลการวิจัยพบว่า (๑) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ การปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ การจัดโครงสร้างและ ทรัพยากร การจัดบุคลากรและการอำนวยความสะดวก การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การติดตามและประเมินผล (๒) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน มี ดังนี้ ด้านปัญหาสถานศึกษาบางแห่งไม่มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนอย่างจริงจัง บุคลากรทุกฝ่ายไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนเชิงกลยุทธ์เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจและ มีภาระงานที่ต้องปฏิบัติมากสถานศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนงบประมาณในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะสื่อและอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน ทำให้การปฏิบัติงานไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ขาดระบบและเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ส่วนข้อเสนอแนะในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรมีการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพจริงควรให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์แก่ บุคลากรทุกฝ่ายจัดให้มีการประชุมชี้แจงกฎระเบียบข้อ บังคับ และแต่งตั้งบุคลากรในการ ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ศุภร เยาวรักษ์ (๒๕๔๖) ได้วิจัยเรื่อง“การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม” ผลการวิจัยพบว่า (๑) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถมทุกด้านตามการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัย สำคัญ ทำสถิติที่ระดับ .๐๑ ทุกค่าโดยปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณลักษณะของครูที่สอน การจัดการสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียนการบริหารงบประมาณ และ คุณลักษณะของ ผู้บริหารได้ร้อยละ ๖๑.๒๐ (๒) ปัจจัยด้านประสิทธิผลของโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถมทุกด้านตามการรับรู้ของบุคลากรในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

นริศ มหาพรหมวัน (๒๕๕๐) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) ศึกษาความต้องการ พัฒนาของครูโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑ (๒) เปรียบเทียบความ ต้องการการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชน ตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตามขนาดโรงเรียน (๓) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการพัฒนาของครูโรงเรียนเอกชนฯ พบว่าตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันและด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมแตกต่างกัน นอกนั้น ไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันและตามขนาด

งานวิจัยต่างประเทศ

Edmond (๑๙๗๙) ศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับลักษณะของโรงเรียน (Character of the School) มากกว่าลักษณะหรือคุณลักษณะทางครอบครัวของนักเรียน และพบว่า คุณลักษณะของโรงเรียนควรมี (๑) มีผู้นำการบริหารที่เข้มแข็ง มุ่งมั่น เพื่อคุณภาพการเรียนการสอน (๒) มีบรรยากาศ ความคาดหวังของระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับสูง (๓) มีบรรยากาศที่เรียบร้อย และปลอดภัย (๔) มีการให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนอย่างเข้มแข็ง (๕) มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

Duke (๑๙๘๗) การศึกษาการบริหารให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ พบว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะ ๗ ประการ คือ ๑. การนิเทศและพัฒนาครูตามศักยภาพของแต่ละคน ๒. การประเมินผลครูตามแนวนโยบาย ๓. การจัดการเรียนการสอนและการสนับสนุนให้มีบรรยากาศของความเป็นเลิศ ๔. การจัดทรัพยากรตามลำดับความสำคัญตามนโยบายและความจำเป็น ๕. การควบคุมคุณภาพด้วยการประเมินอย่างต่อเนื่อง ๖. การประสานงานในระบบแมทริก ๗. การแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม

Highett (๑๙๘๙) ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนและพบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนในทัศนะของผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียน และศึกษาธิการจังหวัดนั้น ประกอบด้วยปัจจัยหลักสองประการคือปัจจัยภายในโรงเรียนและปัจจัยภายนอกโรงเรียน ได้แก่ (๑) ผู้บริหารโรงเรียน (๒) ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียน (๓) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (๔) การบริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณ (๕) การเน้นที่เป้าหมายของโรงเรียน (๖) การสนับสนุนของผู้ปกครอง (๗) การให้ความสำคัญกับโปรแกรมทางวิชาการ

Downs (๑๙๙๘) (อดิศร ภูสาระ, ๒๕๕๒, หน้า ๕๙) ศึกษาเกี่ยวกับกระแสแนวคิดคุณค่าเกี่ยวกับลักษณะขององค์การและการจัดองค์การซึ่งเน้นถึงการจัดโครงสร้างขององค์การการใช้ ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารในองค์การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการเน้นกิจกรรมโดย แยกมุมมองในการศึกษาวิจัยด้านการจัดการสมัยใหม่ (modern) จะมองวิธีการบริหารจัดการ โดยการนำค่านิยมขององค์การอันเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการและการดำรงอยู่ขององค์การ ใน ขณะที่การจัดการหลังสมัยใหม่ (Post modern) ซึ่งมุมมองแตกต่างกันในแง่ของค่านิยมขององค์การว่าเป็นสิ่งอ้อมค้อมน่าสับสนและมีอิทธิพลเหนือการดำเนินกิจกรรมซึ่งมุมมองของการจัดการหลังสมัยใหม่จะให้คุณค่ากับองค์การ คือ การกำหนดให้บุคลากรทุกคนกระทำในสิ่งที่คล้ายคลึงกันและคุณภาพขององค์การ คือ กำหนดให้บุคลากรทุกคนกระทำในสิ่งที่คล้ายคลึงกันและคุณภาพขององค์การ คือ ความพยายามที่จะกำหนดให้มีพลังแห่งความสัมพันธ์อันจะช่วยให้บุคลากร มีความรู้สึกนึกคิดแบบเดียวกัน

Mitchell (๒๐๐๓) (อดิศร ภูสาระ, ๒๕๕๒, หน้า ๖๒) ศึกษาเกี่ยวกับการมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคลโดยได้ทำการดำเนินการด้านบริหารการศึกษาของโรงเรียนที่รัฐโอวาโฮ จากมุมมองของบุคลากรโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์พบว่า ถึงแม้ว่าการดำเนินการตามมาตรฐานคุณภาพไม่ใช่สิ่งที่องค์การถือปฏิบัติเป็นธรรมชาติแต่จะเป็นการพัฒนาถึงภาวะผู้นำการจัดการคนข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์หาเหตุผลในการดำเนินการได้

Comin (๒๐๐๔) ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนในรัฐนิวยอร์ก โดยทำการศึกษาด้านภาวะผู้นำการวางแผนเชิงกลยุทธ์และความพึงพอใจของลูกค้ำผู้มีส่วนร่วม โดยพัฒนาจากมุมมองของผู้มีส่วนร่วมชุมชนและสมาชิกสมาคมผู้ปกครอง พบว่าการใช้ระบบบริหารงานเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพขององค์การที่ได้ผลดีจะต้องขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำขององค์การในขณะที่ปัจจัยด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ/ผู้มีส่วนได้เสียจะมีน้อย

Hill (๒๐๐๘) ศึกษาถึงปัจจัยที่สามารถทำให้การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นไปได้ในกรณีศึกษาอุปสรรคและผลลัพธ์พบว่าปัจจัย ๕ ประการ ที่เป็นอุปสรรคในการบริหารเชิงกลยุทธ์ คือ ๑. ผลการตอบแทน ในการจัดการไม่สามารถกระตุ้นให้ดำเนินการถึงเป้าประสงค์ ๒. บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมในทักษะด้านกระบวนการ ๓. ทรัพยากรในองค์การไม่เพียงพอต่อการจัดการ ๔. บุคลากรต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ๕. บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านการจำแนกปัญหาและเทคนิคในการแก้ปัญหา เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการพบว่ามี ๓ ปัจจัยคือ (๑) การขาดการวางแผนงาน (๒) การขาดการฝึกอบรมด้านการบริหารงาน และ (๓) การขาดผู้นำเชิงกลยุทธ์

Sergiovanni (๑๙๙๑) (วิโรจน์ สารรัตน์, ๒๕๔๔, หน้า ๒๔-๒๕) ได้กล่าวถึงผลวิเคราะห์ลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิผลหรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Successful School) ของ Duttweiler ซึ่งได้มาจากการศึกษาของนักวิชาการหลายคน แล้วพบว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลหรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จนั้นจะมีลักษณะ ดังนี้ ๑. เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ๒. มีแผนงานทางวิชาการที่ดี ๓. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ๔. มีบรรยากาศโรงเรียนในทางบวก ๕. ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบเป็นกลุ่ม ๖. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง ๗. ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ๘. ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ๙. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

บทที่ ๓

สถานการณ์และแนวการบริหารจัดการการศึกษาเอกชน ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

ตามบทบาทหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษาให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมสร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา นโยบายส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมทางการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพ การให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เน้นให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสศึกษาต่อสูงขึ้นทั้งในท้องถิ่นและสถาบันเปิด เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้บริการแก่สังคม พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษให้ได้เรียนและแสดงออกในทางที่เหมาะสม นับว่าการศึกษาเอกชนมีความสำคัญในระบบการศึกษาของไทยไม่น้อยไปกว่าการจัดการศึกษาของภาครัฐ

กระทรวงศึกษาธิการจึงควรกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนได้รับการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ในสถานะที่เป็นปัญหาจากสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID-19) ครั้งนี้มีผู้ได้รับผลกระทบอย่างถ้วนหน้า ไม่ว่าจะบุคคลอาชีพใด หากแต่ นักเรียนโรงเรียนเอกชน ครู บุคลากรโรงเรียนเอกชน รวมถึงโรงเรียนเอกชนเอง ยังไม่เคยได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากนโยบายจากรัฐบาลอย่างเป็นทางการเลย หากแต่ทุกแนวทาง มาตรการเป้าหมายที่รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ “ศบค” กำหนด ซึ่งมาตรการแนวทางต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารจัดการ วิธีจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพิ่มเติมการใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบใหม่ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ ออฟไลน์ หรือแบบเดิม ที่สามารถผสมผสานร่วมกันได้อย่างหลากหลายตามบริบทของกลุ่มสาระวิชาและนักเรียนที่มีความพร้อมของครอบครัวแตกต่างกันอย่างหลากหลาย นับว่าเป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ประกอบกับโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมใดๆ เหมือนนโยบายที่ รัฐบาลเตรียมสนับสนุนให้แก่โรงเรียน ครู รวมถึงนักเรียนในโรงเรียนของภาครัฐอย่างไม่เสมอภาค ทำให้โรงเรียนเอกชนขาดโอกาสและเกิดปัญหาในการดำเนินงานจัดการบริหารการจัดการศึกษาเอกชน ในช่วงสถานการณ์โควิด ๒๐๑๙ (COVID-19)

๓.๑ สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กับแนวทางการจัดการศึกษา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) “โรงเรียน” เป็นสถานที่อันดับแรก ๆ ที่ถูกประกาศปิด ส่งผลให้นักเรียนและครูหลายพันล้านคนทั่วโลก ต้องปรับ วิธีการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอนรูปแบบใหม่ โดยแนวทางการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ต้องใช้ระบบ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก “การเรียนการสอนออนไลน์” จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ระบบการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลกนำมาใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าว ซึ่งประเทศไทยเองก็นำวิธีการเรียนการสอนออนไลน์มาใช้ เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ สามารถดำเนินงานจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ แม้จะเป็นวิธีการแก้ไข ปัญหาที่ช่วยให้ นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ต่อไปได้โดยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสก็ตาม แต่การ

จัดการเรียน การสอนแบบออนไลน์ก็ถูกตั้งคำถามถึงประสิทธิภาพและความพร้อมของระบบการศึกษาไทยที่ไม่เพียงจะเพิ่มภาระให้กับผู้ปกครองที่ต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์ หรือการดูแลบุตรหลานในขณะที่มีการเรียน การสอนออนไลน์ ซึ่งเรื่องดังกล่าวยังเป็นการสะท้อนและตอกย้ำภาพความเหลื่อมล้ำของสังคมไทยอีกด้วย โดยเฉพาะการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนของนักเรียนที่ชี้ให้เห็นถึงความไม่พร้อมในหลายด้าน ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อาจจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าผู้เรียนในช่วงชั้นใด ที่เหมาะกับการเรียนในรูปแบบดังกล่าว ซึ่งในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาชั้นนั้นยังคงเป็นเรื่องใหม่และผู้เรียนจะยังไม่พร้อมที่จะรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งในช่วงวัยนี้ควรจะต้องได้รับการเรียนการสอนจากครูโดยตรงในลักษณะ onsite มากกว่า online นอกจากนี้ในส่วนของสื่อ การเรียนการสอนและครูผู้ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ดังกล่าวก็ควรต้องเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีความถูกต้องทั้งในเรื่องของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และมีความเหมาะสม ในแต่ละช่วงวัยด้วย

ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) โดยนายพงศ์ทัศ วนิชานันท์ นักวิจัยนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษา ได้ให้ข้อมูลโดยสรุปว่า สิ่งแรกที่รัฐต้องตัดสินใจ คือ การเปิดปิดโรงเรียน แต่ผลของการปิดโรงเรียนอาจได้ไม่คุ้มเสีย โดยมาตรการเร่งด่วนที่รัฐบาลหลายประเทศใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส คือ มาตรการกึ่งปิดเมือง (Semi-lockdown) และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โรงเรียนจึงจำเป็นต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลดช่องทาง การแพร่เชื้อไวรัส อย่างไรก็ตามงานวิจัยศึกษาผลของการปิดโรงเรียนในประเทศจีน ฮองกง และสิงคโปร์ ประกอบกับบทเรียนในอดีตจากสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัส SARs บ่งชี้ว่า การปิดโรงเรียนอย่างเดียวส่งผลน้อยมากต่อการลดจำนวนของผู้ติดเชื้อ เมื่อเทียบกับมาตรการอื่น นอกจากนี้ธนาคารโลกยังแสดงความเป็นห่วงต่อสถานการณ์ปิดโรงเรียนว่าจะส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาสในการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เนื่องจากไม่มีรายได้มากพอที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเรียนของบุตรหลานเพิ่มเติมที่ร้ายแรงที่สุดการปิดโรงเรียนอาจผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้หลุดออกจากระบบการศึกษาซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว ดังนั้นสิ่งที่จำเป็น คือ การวางแผนทางเปิดโรงเรียนเพื่อให้เด็กได้ไปโรงเรียนอีกครั้งโดยให้สอดคล้องกับความรุนแรงของสถานการณ์ควบคู่กับการใช้มาตรการทางด้านสาธารณสุขและมาตรการทางสังคมอย่างเคร่งครัดในโรงเรียน

ช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หลายประเทศใช้วิธีการสอนทางไกลไม่ว่าจะเป็นการสอนออนไลน์ผ่าน Massive Open Online Courseware (MOOC) หรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้ครูสอนในห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) หรือใช้การถ่ายทอดการสอนผ่าน สัญญาณโทรทัศน์ เพื่อให้เด็กเรียนต่อที่บ้านได้ขณะปิดโรงเรียน แต่การใช้วิธีดังกล่าวทำให้เด็กบางกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กในครอบครัวที่มีฐานะยากจนเสียเปรียบ เพราะไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลที่บ้าน นอกจากนี้ ในการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ การเรียนที่บ้านจึงเป็นการผลักภาระให้ผู้ปกครอง อาจทำให้เหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นหากผู้ปกครองไม่มีความพร้อมในการช่วยเหลือบุตรหลานของตนในการเรียน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเด็กที่ไม่มีความพร้อมเสียโอกาส รัฐบาลของหลายประเทศได้จัดหาอุปกรณ์การเรียนให้แก่เด็กกลุ่มดังกล่าว เช่น รัฐบาลฮ่องกงให้โรงเรียนสำรวจ ความพร้อมนักเรียน และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนยืมเรียน รัฐบาลเยอรมันเตรียม iPad พร้อม

อินเทอร์เน็ตให้นักเรียนยืมกว่า ๓ แสนเครื่อง และรัฐแคลิฟอร์เนียร่วมมือกับบริษัท Google จัดหา Chromebooks และ Mobile Hotspot ให้นักเรียน รวมทั้งออกคู่มือให้ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือเด็กในการใช้อุปกรณ์ ในส่วนของประเทศไทยนั้นยังมีข้อจำกัดในการเรียนทางไกลค่อนข้างสูง ข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) บ่งชี้ว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศพัฒนาแล้ว นอกจากนี้ การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ยังสะท้อนให้เห็นความเหลื่อมล้ำสูงในการเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัล โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีฐานะยากจน และครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือยิ่งไปกว่านั้นยังมีนักเรียนกว่า ๘ หมื่นคน อยู่ในพื้นที่ที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง ดังนั้น รัฐบาลต้องสำรวจความพร้อมของครัวเรือนเด็กและมีมาตรการที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็กที่มีสภาพความขาดแคลนแตกต่างกัน

จากบทเรียนข้างต้น รัฐบาลไทยควรมีมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรุนแรงของการระบาดของโรค มีความยืดหยุ่นในแต่ละพื้นที่ และใช้มาตรการด้านอื่นควบคู่ในกรณีเปิดโรงเรียน อีกทั้งยังควรเร่งสำรวจความพร้อมในการเข้าถึงการเรียนทางไกลของเด็ก เพื่อเตรียมอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของครอบครัวเด็กที่แตกต่างกัน โดยดำเนินการ ๖ ประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ กำหนดมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียนให้สอดคล้อง และยืดหยุ่นตามความรุนแรงของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) โดยวางแผนทางให้พื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่อย่างต่อเนื่องในช่วง ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา ต้องปิดโรงเรียนและให้เด็กเรียนทางไกลที่บ้านมีฐานะยากจน สถานการณ์ลดความรุนแรงลงจนสามารถกลับมาเปิดโรงเรียนได้ ในกรณีพื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ประปราย หรือไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง ๒ สัปดาห์ที่ผ่านมา ให้พิจารณาเปิดโรงเรียน ได้ภายใต้ข้อจำกัดความพร้อมของห้องเรียน และความพร้อมในการเรียนทางไกลของเด็ก ทั้งนี้ ควรกำหนดให้แนวทางการเปิด-ปิดโรงเรียนยืดหยุ่นตามสถานการณ์ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในกรณีที่สถานการณ์ระบาดรุนแรงขึ้น และสถานการณ์ผ่อนคลายลง

ประการที่ ๒ ปรับปรุงห้องเรียนให้เป็น “ห้องเรียนปลอดภัย ห่างไกลโควิด-๑๙” โดยกำหนด แนวทางให้โรงเรียนทุกแห่งสำรวจความพร้อมของห้องเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการ ควรประสานงาน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านระบาดวิทยากำหนดลักษณะของห้องเรียนที่เหมาะสม เช่น จัดระยะห่าง ระหว่างนักเรียนอย่างน้อย ๑ เมตร และมีอากาศหมุนเวียนอย่างน้อย ๑๐ เท่าของปริมาณอากาศ ในห้องเรียน เป็นต้น เพื่อให้โรงเรียนทุกแห่งได้มีการประเมินความพร้อมด้านกายภาพของตน ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรสื่อสารอย่างชัดเจน โดยกำหนดแนวทางที่อิงกับแบบแปลนอาคารเรียน มาตรฐาน หรือในกรณีที่โรงเรียนไม่ได้ใช้แบบแปลนมาตรฐาน ควรแจ้งให้โรงเรียนทราบถึงมาตรฐาน ของการระบายอากาศอย่างชัดเจน

ประการที่ ๓ สำรวจความพร้อมการเรียนการสอนทางไกลของเด็ก เพื่อประเมินความเสี่ยง กระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียน ควรประสานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลพื้นฐานครัวเรือนนักเรียนมาบูรณาการร่วมกันเพื่อจัดกลุ่มตามระดับความเสี่ยงในการเข้าถึงการเรียนทางไกล โดยแบ่งเด็กเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีความพร้อม ได้แก่ เด็กมีอุปกรณ์ดิจิทัล พร้อมอินเทอร์เน็ตที่บ้าน กลุ่มที่มีความเสี่ยง ได้แก่ เด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน แต่เข้าถึงไฟฟ้าได้ และกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ได้แก่ เด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตที่บ้าน และ ไม่มีไฟฟ้าใช้ ทั้งนี้ ควรใช้ข้อมูลเพื่อประเมินความพร้อมของผู้ปกครองด้วย เช่น เป็นเด็กอยู่กับพ่อแม่ หรือไม่

เพื่อวางแผนให้การสนับสนุนเพิ่มเติมแก่ครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่พร้อมสนับสนุนบุตรหลาน ในกรณีที่ต้องเรียนที่บ้าน

ในกรณีพื้นที่ที่พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ประปราย และพื้นที่ที่ไม่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ในช่วง ๖ สัปดาห์ ที่ผ่านมา โรงเรียนควรเปิดการเรียนการสอนตามปกติ หากมีห้องเรียนพร้อมรองรับนักเรียนทุกคน โดยยังสามารถรักษาระยะห่างได้ ส่วนโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดชั้นเรียนตามมาตรฐานรักษาระยะห่างที่ปลอดภัยได้ ควรใช้วิธีการสอนในโรงเรียนตามปกติผสมกับการสอนทางไกล เช่น โรงเรียนประถมศึกษาหรือขยายโอกาสให้นักเรียนอนุบาลหรือในช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑ ถึง ป.๓) มาเรียนที่โรงเรียนตามปกติ แต่ให้นักเรียนระดับ ป.๔ ขึ้นไปเรียนที่บ้าน ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูอาจประเมินนักเรียนตามผล การเรียน (เช่น คะแนนสอบ หรือพฤติกรรม เป็นต้น) แล้วให้เด็กที่จำเป็นต้องดูแลใกล้ชิดมาเรียน ตามปกติ นอกจากนั้นให้เรียนที่บ้าน เป็นต้น

ประการที่ ๔ จัดเตรียมอุปกรณ์ให้แก่เด็กที่มีความเสี่ยงที่จะเสียโอกาสจากการเรียนทางไกล ในกรณีโรงเรียนต้องปิดเพราะพื้นที่มีการระบาดรุนแรง หรือโรงเรียนที่ไม่สามารถจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแก่เด็กทุกคนได้ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดเตรียมอุปกรณ์ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนแก่เด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มเสี่ยงสูง เช่น จัดเตรียมแท็บเล็ต (Tablet) พร้อมเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ให้ยืมเรียนแก่เด็กที่ขาดแคลนอุปกรณ์ที่บ้าน แต่สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้ เพื่อให้เด็กสามารถเรียนออนไลน์ได้ และจัดเตรียม “สื่อแห้ง” ในรูปชุดสื่อการเรียนรู้ (Learning Packages) สำหรับเด็กที่บ้านไม่มีไฟฟ้าใช้ เป็นต้น

ประการที่ ๕ ใช้มาตรการทางสาธารณสุข และมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของ ในโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอน ในกรณีที่โรงเรียนสามารถจัดการสอนได้ หรือใช้การสอนแบบผสม ควรบังคับใช้มาตรการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดตาม “แนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา เพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับองค์กร UNICEF อย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ให้นักเรียน ครู หรือเจ้าหน้าที่ที่เจ็บป่วยมาโรงเรียน กำหนดให้มีการล้างมือด้วยสบู่เป็นประจำ และรณรงค์ส่งเสริมให้สวมใส่หน้ากากอนามัย เป็นต้น

ประการที่ ๖ สื่อสารให้ผู้ปกครองทราบความจำเป็นของมาตรการเปิด-ปิดโรงเรียน รวมทั้งให้คู่มือสนับสนุนเด็กสำหรับการเรียนทางไกล โดยให้ผู้ปกครองทราบว่ารัฐบาลมีแนวทางการเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถประเมินสถานการณ์ในอนาคตได้ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปกครองสำหรับสนับสนุนบุตรหลานในกรณีเรียนที่บ้าน เช่น วิธีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลเพื่อเรียนออนไลน์ แนวทางแก้ปัญหาเบื้องต้น หรือ คู่มือการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

การเปิด-ปิดโรงเรียนเป็นเพียงมาตรการหนึ่งเพื่อตอบโจทย์ “การศึกษาต้องปรับตัวอย่างไร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)” เพื่อให้เด็ก กลับมาเรียนตามปกติให้ได้เร็วที่สุดเท่าที่ทำได้ แต่จะทำอย่างไรให้เด็กสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ในสถานการณ์ที่อาจต้องเรียนที่บ้านช่วงหนึ่ง แล้วสลับกลับมาเรียนตามปกติภายหลังสถานการณ์ระบาด ลดความรุนแรงลงรวมทั้งระบบการศึกษาทั้งระบบจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับรูปแบบที่ซับซ้อน มากขึ้น

ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) นี้ ควรจะต้องเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้อย่างต้องดำเนินอยู่แม้เด็กไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ

ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของผู้ปกครอง และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก สำหรับประเทศไทย ความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้น มาตรการการเรียนรู้ของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการ ดังนี้

๑) กระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน เน้นเนื้อหามาก ครูจำเป็นต้องใช้เวลาค่อนข้างมากเพื่อสอนได้ครบถ้วน และไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) เท่าที่ควร และหากยังใช้หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้ สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้น เพื่อสอนให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลาย ตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน โดยยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยจัดประเภทตัวชี้วัดแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน ในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรแกนกลางของไทยกำหนดตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” ในแต่ละสาระวิชาแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน โดยระบุเนื้อหาจำเป็นของแต่ละช่วงวัย และเปิดให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัด และเนื้อหา นอกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของพื้นที่ อีกทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ ควรออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทใหม่ และสามารถ ติดตามการเรียนรู้ของเด็กได้ นอกจากนี้ โรงเรียนต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัย ในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

๒) เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียนจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้ สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบผสมผสาน (blended learning) โดยแนะนำการกำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

- ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น)

- ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง

- ชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากนี้ ยังเปิดช่องให้หน่วยงานอื่นๆ และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ในขณะที่นิวซีแลนด์เตรียมชุด

การเรียนรู้พื้นฐานให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือออนไลน์ และชุดการเรียนรู้ สื่อแห้ง) เพื่อให้นักเรียนทุกคน ทั้งที่สามารถเข้าถึงและไม่สามารถเข้าถึงระบบเรียนออนไลน์สามารถใช้เรียนรู้ได้

ในกรณีของประเทศไทยแม้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยได้เปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว และไม่มี ความยืดหยุ่นเท่าที่ควร ดังนั้น หากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลง และเปิดช่องทางการสื่อสารให้ครูได้สอบถามข้อสงสัยต่าง ๆ ก็จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูในการออกแบบการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังสามารถ เปิดให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาแลกเปลี่ยนเครื่องมือและเทคนิคใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มทางเลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น

๓) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ลึ้นสุดลง ทั้งนี้ ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ ๒ สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งทอมหรือทั้งปีก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต สำหรับในทางปฏิบัติการจัดหน่วยการเรียนรู้สามารถจัดตามเนื้อหาหรือตามประเด็นที่น่าสนใจ และยังสามารถบูรณาการข้ามวิชาหรือในวิชาเดียวกัน หลังจากนั้นครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจน เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป เนื่องจาก การเสริมทักษะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตั้งคำถามเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรจะสนับสนุนการเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูในแต่ละพื้นที่ โดยอาจจะเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญในภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็น “โค้ชหน้างาน” ให้แก่ครูต่อไป

๔) ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลง ทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาว การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งในส่วนนี้ไปได้ ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็กเพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์ และการประเมินซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็ก โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึง

กระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูได้การประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง ๒ ลักษณะจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างเด็กผู้ปกครองและครูมากขึ้น วิธีหนึ่งที่ทำได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในกรณีของเด็กโต อาจจะมีการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้เด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย

การประเมินเพื่อพัฒนาจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม คือ (๑) มีการเสริมศักยภาพครูในการใช้และออกแบบเครื่องมือประเมิน (๒) มีการให้เอกชน และภาคประชาสังคมที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินเข้ามาร่วมพัฒนาเครื่องมือการประเมินใหม่ ๆ และ (๓) มีการเปิดเวที (platform) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญ

๕) การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) ยังคงควรไว้แต่ควรให้ ผู้นำการประเมินโอกาสทางการเรียนของผู้เรียนมากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่ผู้เรียนจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (drop-out rate) เป็นต้น โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย

๓.๒ มาตรการและแนวทางการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่มีการระบาดไปทั่วโลกทำให้ต้องหามาตรการรับมือที่ดีที่สุด ซึ่งก็คือมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม หรือ Social Distancing จนนำไปสู่การปิดเมือง ปิดเศรษฐกิจ และปิดสถาบันการศึกษาในเวลาต่อมา จึงกลายเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนจำนวนกว่า ๑.๕ พันล้านคน หรือมากกว่าร้อยละ ๙๐ ของนักเรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบไม่สามารถไปโรงเรียนได้ตามปกติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่าง ๆ จึงต้องเร่งหาระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อตอบสนองให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ชี้แจงต่อสังคมถึงวิธีการในการแก้ไขปัญหา มาโดยตลอด เพราะตระหนักอยู่เสมอ ไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุดตามแนวคิด

“การเรียนรู้นำการศึกษาโรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้”

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำทุกวิถีทาง เพื่อให้การจัด การเรียนการสอนสามารถเกิดขึ้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เท่าที่สภาพแวดล้อมจะอำนวยบนพื้นฐาน ๖ ข้อ คือ

๑) จัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดของทุกคนที่เกี่ยวข้อง “การเปิดเทอม” หมายถึง การเรียนที่โรงเรียนหรือการเรียนที่บ้าน ทั้งนี้การตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับผลการประเมิน สถานการณ์อย่างใกล้ชิด

๒) อำนวยความสะดวกให้นักเรียนทุกคน สามารถเข้าถึงการเรียนการสอนได้ แม้จะไม่สามารถไปโรงเรียนได้

๓) ใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การเสนอขอช่องดิจิทัล TV จาก สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ทั้งหมด ๑๗ ช่อง เพื่อให้นักเรียนทุกระดับชั้น สามารถเรียนผ่าน DLTV ได้ ทั้งนี้ ไม่มีการลงทุนเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ใด ๆ เพิ่มเติมโดยไม่จำเป็น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) อนุมัติแล้วให้เริ่มออกอากาศ ในวันที่ ๑๖ พ.ค. ๒๕๖๓ นี้ เป็นเวลาไม่เกิน ๖ เดือน หรือถ้าสามารถกลับมาดำเนินการสอนได้ตามปกติก็ให้หยุดทดลองออกอากาศ แบ่งเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน ๑๕ ช่อง เป็นของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน ๑ ช่อง และเป็นของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวน ๑ ช่อง โดยให้ออกอากาศแบบความคมชัด ปกติ (SD)

๔) ตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ บนพื้นฐานของการสำรวจความต้องการ ทั้งจากนักเรียน ครู และโรงเรียนไม่คิดเองเออเอง โดยให้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นที่ตั้ง และกระทรวง จะสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

๕) ปรับปฏิทินการศึกษาของไทยให้เอื้อต่อการ “เรียนเพื่อรู้” ของเด็กมากขึ้น รวมทั้งมีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยเวลาที่ชัดเจนจะคำนึงถึงภาระของทุกคนและการได้รับความรู้ ครบตามช่วงวัยของเด็ก

๖) บุคลากรทางการศึกษาทุกท่าน จะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง และทำให้ท่านได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

นอกจากนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้ข้อมูลและย้ำว่า การเลื่อนเปิดเทอม ในมุมหนึ่ง ก็เป็นการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า แต่ในอีกมุมหนึ่ง ก็นับเป็นโอกาสและช่วงเวลาสำคัญในการปรับปรุงระบบการศึกษาของประเทศ ให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับ การศึกษาไทย จึงได้ออกแบบการเรียนการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) โดยมีรายละเอียดในภาพรวม ดังนี้

- รูปแบบการเรียนการสอนออกแบบให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ โดยมีการเรียนรู้ แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ขณะที่พื้นที่ไม่ปลอดภัยจะมีการเรียนรู้ หลักผ่านทาง On Air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมี การเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online

- นโยบายหลักที่นำมาใช้ คือ เพิ่มเวลาพัก ลดการประเมินและงดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น โดยเน้นเรียนเฉพาะวิชากลุ่มสาระหลัก เพื่อให้เด็กผ่อนคลายลง ซึ่งนักเรียนมีเวลาพัก ในภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๓ จำนวน ๑๗ วัน และในภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๓ จำนวน ๓๗ วัน รวมทั้งสิ้น ๕๔ วัน ฉะนั้น ภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๓ เรียนตั้งแต่ ๑ ก.ค. ๖๓ - ๑๓ พ.ย.๖๓ เป็นเวลา ๙๓ วัน แล้วปิดภาคเรียน ๑๗ วัน ส่วนภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๓ เรียนตั้งแต่ ๑ ธ.ค. ๖๓ - ๔ เม.ย. ๖๔ เป็นเวลา ๘๘ วัน แล้ว ปิดภาค

เรียน ๓๗ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๐ เม.ย. ๖๔ ซึ่งจะมีเวลาเรียนรวมทั้งสิ้น ๑๘๑ วัน ส่วนเวลาที่ขาดหายไป ๑๕ วัน จาก ๒๐๐ วัน ให้แต่ละโรงเรียนสอนชดเชย ดังนั้น การเปิดเทอมปีการศึกษาหน้า จะกลับมาปกติในวันจันทร์ที่ ๑๗ พ.ค. ๖๔

	ระยะเวลาเปิดภาคเรียน	จำนวนวันเรียน	จำนวนวันปิดภาคเรียน
ภาคเรียนที่ 1/2563	1 ก.ค. 63 - 13 พ.ย. 63	93 วัน	17 วัน (14 - 30 พ.ย. 63)
หมายเหตุ: เวลาที่ขาดไป 7 วัน ให้สถานศึกษาสอนชดเชยเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนครบตามหลักสูตร			
ภาคเรียนที่ 2/2563	1 ธ.ค. 63 - 9 เม.ย. 64	88 วัน	37 วัน (10 เม.ย. - 16 พ.ค. 64)
หมายเหตุ: เวลาที่ขาดไป 12 วัน ให้สถานศึกษาสอนชดเชยเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนครบตามหลักสูตร			

- การเตรียมพร้อมในด้านระบบการเรียนรู้อิงไกลและระบบออนไลน์ จะเริ่มทดสอบตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓ เป็นต้นไป เพื่อเตรียมความพร้อมให้มากที่สุดในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ นี้ เนื่องจากไม่สามารถเปิดเทอมที่โรงเรียนได้

- กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้สนับสนุนการเรียนการสอนทางไกลในสัดส่วน ๘๐% เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนขั้นพื้นฐานได้อีก ๒๐% หรือมากกว่าให้ทางโรงเรียนและคุณครูในแต่ละพื้นที่พิจารณาออกแบบตามความเหมาะสม

- การเรียนผ่านการสอนทางไกลจะใช้ที่วีดิจิตอล และ DLTV (Distance Learning Television) เป็นหลักซึ่งได้รับการอนุเคราะห์สื่อจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์โดยมีดิจิทัลแพลตฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการ หรือ DEEP และการเรียนการสอนแบบโต้ตอบ ออนไลน์เป็นสื่อเสริม

๓.๒.๑ แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

	ระดับชั้น	รูปแบบการเรียนการสอนในแต่ละวิชา		เพิ่มเติม
 เรียนที่บ้าน	อนุบาล 1-3 08.30-11.00 น.	50 นาที เรียนทางไกล ผ่านดาวเทียม DLTV	10 นาที ครูสื่อสารผ่าน ผู้ปกครองนักเรียน	ผู้ปกครองเสริมกิจกรรมพัฒนาตนเอง เช่น เล่านิทาน วาดภาพ บทบาทสมมติ ฯลฯ 13.00-14.30 น. ครูออกเยี่ยมบ้าน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
	ประถมศึกษาปีที่ 1-6 08.30-14.30 น.	50 นาที เรียนทางไกล ผ่านดาวเทียม DLTV	10 นาที ครูสื่อสารผ่าน ผู้ปกครอง และนักเรียนโดยตรง	ครูและ/หรือผู้ปกครองทบทวนบทเรียน กิจกรรมพัฒนาตนเอง เช่น อ่านหนังสือ คลังคำศัพท์ งานประดิษฐ์ งานบ้าน ฯลฯ 14.-30-16.30 น. ครูพบปะนักเรียนและรับ-ส่งแฟ้มงาน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 08.30-14.30 น.	50 นาที เรียนทางไกล ผ่านดาวเทียม DLTV	10 นาที ครูสื่อสารผ่าน นักเรียนโดยตรง	ครูและ/หรือผู้ปกครองทบทวนบทเรียน เสริมสื่อเพิ่มเติม, Tutor ดิวฟรี.com VDO สารคดี, E-Book, ภาษาอังกฤษ ฯลฯ 14.-30-16.30 น. ครูพบปะนักเรียน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
	มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 08.30-14.30 น.	30 นาที การศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม (สื่อ สพฐ.)	20 นาที เพิ่มเติมโดย ครูประจำวิชา Tutor ดิวฟรี.com	ครูทบทวนบทเรียนด้วยการสื่อสารสองทาง ครูรับ - ส่ง การบ้านนักเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต นักเรียนเรียนรู้จากสื่อเพิ่มเติม เช่น VDO สารคดี, E-Book, ภาษาอังกฤษ ฯลฯ 14.-30-16.30 น.
เรียนที่ โรงเรียน หรือชุมชน	สำหรับนักเรียนทุกชั้นเรียน ในชุมชนพื้นที่ปลอดภัย ภายใต้ พรก.ฉุกเฉิน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับโรงเรียนจัดสถานที่เรียน 2. นักเรียนมาโรงเรียน แบ่งกลุ่มเล็ก สลับมาเรียน 3. ครูลงพื้นที่จัดการเรียนการสอนที่บ้านนักเรียนหรือชุมชน 4. โรงเรียนและชุมชนดำเนินการตามประกาศของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สพฐ. และจังหวัด 		

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ในการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกล โดยแบ่งเป็น ๔ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ การเตรียมความพร้อม (๗ เมษายน - ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓) ตรวจสอบความพร้อมในด้านอุปกรณ์การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน รวมถึงขออนุมัติใช้ช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เพื่อจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมขออนุมัติเผยแพร่ สื่อการเรียนการสอนจากห้องเรียนต้นทาง ในระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของสถานีวิทย์โทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดทำสื่อวีดิทัศน์การสอนโดยครูต้นแบบ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และรวบรวมสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ใน OBEC Content Center ชุดโปรแกรมและ แพลตฟอร์มการเรียนรู้อบรมวงจรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น Tutor ดิวฟรี.com, e-Book เป็นต้น รวมถึงเตรียม

โครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเครือข่าย เพื่อรองรับการให้บริการ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ ให้เชื่อมโยงกับระบบ Digital e-Learning ของกระทรวงศึกษาธิการ

ระยะที่ ๒ การทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกล (๑๘ พฤษภาคม – ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓) จะทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกล ในระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล โดยการเผยแพร่สัญญาณจากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ (DLTV) ในระดับปฐมวัยเน้นกิจกรรมเตรียมความพร้อมเด็ก และระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผ่านช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลและระบบออนไลน์โดยครูต้นแบบ ด้วยเครื่องมือการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งเปิดศูนย์รับฟังความคิดเห็นการเรียนการสอนทางไกล จากผู้ปกครอง ประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา และ ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ แนะนำช่องทางการเรียนทางไกลให้กับผู้ปกครองและ ผู้เกี่ยวข้อง

ระยะที่ ๓ การจัดการเรียนการสอน (๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ – ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔) ได้วางแผนไว้สำหรับ ๒ สถานการณ์ นั่นคือ

- **สถานการณ์ที่ ๑** กรณีที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ยังไม่คลี่คลาย จะจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่าน DLTV ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะจัดการเรียนการสอนด้วยวีดิทัศน์การสอนโดยครูต้นแบบ และระบบออนไลน์ด้วยเครื่องมือการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา และ

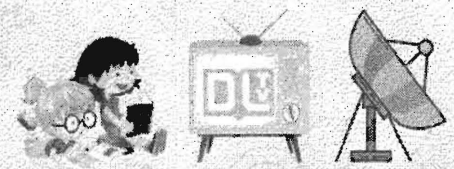
- **สถานการณ์ที่ ๒** กรณีที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) คลี่คลายลง จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบปกติในโรงเรียน โดยให้เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ยึดหลักตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข และมีแผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น โดยจะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

ระยะที่ ๔ การทดสอบและการศึกษาต่อ (๑ เมษายน – ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔) จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบและคัดเลือกเข้าศึกษาต่อนั้นคือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เกี่ยวกับระบบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (TCAS GAT PAT) และสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการทดสอบ O-net ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบที่
1

อนุบาล 1 - 3
เรียนที่บ้าน
การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
DLTV

ผู้ปกครองและผู้เรียน	ครูผู้สอน	โรงเรียน	เขตพื้นที่การศึกษา	ส่วนกลาง
<ol style="list-style-type: none"> 1.เตรียมอุปกรณ์และสถานที่การเรียนที่บ้าน 2.ฝึกเข้านามบัตร และสมัครเรียนล่วงหน้า 3. จัดที่นั่งเรียนสำหรับเรียนตามเวลาเรียน 4. สื่อสารกับครู หรือสอบถามข้อสงสัยทางโทรศัพท์หรือสื่อสังคมออนไลน์ 5. ดูและช่วยเหลือผู้เรียนให้ทำการลงนามตามการเรียน(DLTV) 6. สนับสนุนหรือจัดหาเครื่องเสริมร่วมกับครูในภาพหน้าจอของ DLTV 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปฏิบัติงานสำหรับนักเรียนล่วงหน้าเป็นรายสัปดาห์ 2.จัดระบบการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน 3.ใช้สื่อการเรียนการสอนรายบุคคลผ่านผู้ปกครองนักเรียน (เวลา 08.00-08.30น.) 4.รับชม DLTV พร้อมกับนักเรียน 5.สื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนในช่วงหลังชั่วโมงเรียนผ่านโทรศัพท์หรือช่องทางอื่นๆ 6.ทบทวนนักเรียนและทำกิจกรรมเสริมผ่านผู้ปกครองนักเรียน (เวลา 13.00-14.30น.) 7.พบปะนักเรียน พร้อมรับ-ส่งนักเรียนอย่างมีเกียรติยศ 1 วัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สร้างความเข้าใจกับชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม 2.สำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนของผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน 3.สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อม 4.จัดระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 5.กำกับ และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละห้องเรียน 6.ติดตาม ประเมินผลผลิตรายงานผลต่อจุดเน้นที่การศึกษาปีต่อปี 1 ครั้ง ตามช่องทางที่เหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สำรวจความพร้อมการจัดการเรียนการสอนทางไกลของโรงเรียน 2.จัดระบบสื่อสารระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียน 3.กำกับ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ 4.มีภาค และช่วยเหลือการจัดการเรียนการสอนของครู 5.ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ อปท. ภาคเอกชน ภาคสังคมและเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 6.ติดตาม ประเมินผลผลิตรายงานผลต่อ ศพฐ. สปีดนำหลัก: 1 ครั้ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1.วางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกล 2.สำรวจความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน 3.จัดระบบการสื่อสารการสอนสื่อการเรียนรู้อีกทางไกล 4.สร้างการรับรู้ให้กับผู้ปกครองนักเรียน ประชาชน นักเรียน ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง 5.สนับสนุนครูและบุคลากรสำหรับจัดการเรียนการสอนทางไกล 6.กำกับ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษา 7.ติดตาม ประเมินผลผลิตรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้อง เดือนละ 2 ครั้ง

การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบที่
2

ป.1 - ม.3
เรียนที่บ้าน
การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
DLTV

รูปแบบการเรียนการสอนในแต่ละวิชา
50 นาที
เรียนทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV
10 นาที
ครูสื่อสารผ่านผู้ปกครองและนักเรียนโดยตรง

นักเรียน	ผู้ปกครอง	ครูผู้สอน	โรงเรียน	เขตพื้นที่	ส่วนกลาง
<ol style="list-style-type: none"> 1.ดูตารางสอนล่วงหน้า 1 วัน 2.ศึกษาแผนงานเอกสารประกอบการเรียน ใบงานล่วงหน้า 1 วัน 3.ชำระบัญชีหรือสมัครเรียนล่วงหน้า 4.เข้าเรียนล่วงหน้า และส่งมอบข้อความจากนักเรียน ส่งผลงานในรูปแบบต่างๆ 5.สื่อสารกับครู สอบถามหรือสอบถามข้อสงสัยระหว่างเรียนผ่านโทรศัพท์ หรือช่องทางอื่นๆ 6.ปฏิบัติตามเรียนร่วมกับครูหรือผู้ปกครองที่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.เตรียมอุปกรณ์และสถานที่การเรียนที่บ้าน 2.ฝึกเข้านามบัตร และสมัครเรียนล่วงหน้า 3. จัดที่นั่งเรียนสำหรับเรียนตามเวลาเรียน 4. สื่อสารกับครู หรือสอบถามข้อสงสัยทางโทรศัพท์หรือสื่อสังคมออนไลน์ 5. ดูและช่วยเหลือผู้เรียนให้ทำการลงนามตามการเรียน(DLTV) 6. สนับสนุนหรือจัดหาเครื่องเสริมร่วมกับครูในภาพหน้าจอของ DLTV 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปฏิบัติงานสำหรับนักเรียนล่วงหน้าเป็นรายสัปดาห์ 2.จัดระบบการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน, ผู้ปกครองนักเรียน 3.ใช้สื่อการเรียนการสอนรายบุคคลผ่านผู้ปกครองนักเรียน (เวลา 08.00-08.30น.) 4.รับชม DLTV พร้อมกับนักเรียน 5.สื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนในช่วงหลังชั่วโมงเรียนผ่านโทรศัพท์หรือช่องทางอื่นๆ 6.ทบทวนนักเรียนและทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน (เวลา 14.30-16.30น.) 7.พบปะนักเรียน พร้อมรับ-ส่งนักเรียนอย่างมีเกียรติยศ สปีดนำหลัก: 1 วัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สร้างความเข้าใจกับชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม 2.สำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนของผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน 3.สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อม 4.จัดระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 5.กำกับ และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละห้องเรียน 6.ติดตาม ประเมินผลผลิตรายงานผลต่อจุดเน้นที่การศึกษาปีต่อปี 1 ครั้ง ตามช่องทางที่เหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1.สำรวจความพร้อมการจัดการเรียนการสอนทางไกลของโรงเรียน 2.จัดระบบสื่อสารระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียน 3.กำกับ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจ 4.มีภาค และช่วยเหลือการจัดการเรียนการสอนของครู 5.ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ อปท. ภาคเอกชน ภาคสังคมและเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 6.ติดตาม ประเมินผลผลิตรายงานผลต่อ ศพฐ. สปีดนำหลัก: 1 ครั้ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1.วางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกล 2.สำรวจความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน 3.จัดระบบการสื่อสารการสอนสื่อการเรียนรู้อีกทางไกล 4.สร้างการรับรู้ให้กับผู้ปกครองนักเรียน ประชาชน นักเรียน ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้อง 5.สนับสนุนครูและบุคลากรสำหรับจัดการเรียนการสอนทางไกล 6.กำกับ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของเขตพื้นที่การศึกษา 7.ติดตาม ประเมินผลผลิตรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้อง เดือนละ 2 ครั้ง

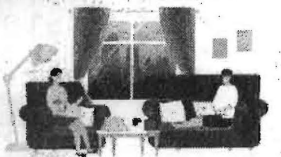
การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบที่
3

มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6
การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
(สื่อ สพข.)

รูปแบบการเรียนการสอนในแต่ละวิชา
30 นาที การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (สื่อ สพข.)
20 นาที เรียนเก็บโดยครูประจำวิชา Tuterตัวพี.คอม

นักเรียน	ผู้ปกครอง	ครูผู้สอน	โรงเรียน	เขตพื้นที่	ส่วนกลาง
<ol style="list-style-type: none"> ดูตารางสอนล่วงหน้า ศึกษาหนังสือแจ้งการปรับตารางเรียนโรงเรียนล่วงหน้า ชำระบัญชีเงินอุดหนุนนักเรียนที่ถูกต้องก่อนวัน แจ้งโรงเรียนล่วงหน้าถึง สพฐ. และศูนย์องค์ความรู้ทางไกลเพื่อเรียน ส่งผลงานใบสรุปแบบต่างๆ แจ้งสารพันธุกรรม ครอบครัว หรืออาการป่วยเรื้อรังทางไกลเรียนผ่านโทรศัพท์มือถือ มอบหมายนักเรียนให้เรียน Two way communication 	<ol style="list-style-type: none"> เตรียมอุปกรณ์การเรียน การเรียนที่บ้าน ศึกษาตารางสอน และระเบียบการเรียนล่วงหน้า จัดที่นั่งเรียนที่เรียนตามเวลาเรียน จัดการกินดื่ม ความสะดวกสบายในห้องเรียน และห้องนั่งเรียน ดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน ให้เข้าเรียนตามปกติ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และแจ้งโรงเรียนทราบผ่านช่องทางสื่อสาร (เวลา 14.30 - 16.30น.) 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้อิงกับงานสำหรับนักเรียนล่วงหน้าเป็นรายสัปดาห์ จัดระบบการสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน, ผู้ปกครองนักเรียน เช็คชื่อการเข้าเรียนของนักเรียนรายบุคคล (เวลา 08.00-08.30น.) รับชมสื่อ สพข. พร้อมกับนักเรียน สื่อสารกับนักเรียนช่วงหลังชั่วโมงเรียนผ่านโทรศัพท์มือถือช่องทางอื่นๆ มอบหมายนักเรียนและทำกิจกรรมเสริมกับนักเรียนแบบ Two way communication (เวลา 14.30-16.30น.) 	<ol style="list-style-type: none"> ส่งข้อความแจ้งกับชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนล่วงหน้า สำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนและผู้ปกครองนักเรียน สนับสนุนช่วยเหลือนักเรียนที่มีความพร้อม จัดระบบสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง กำกับ และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลต่อสพฐ. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป แจ้งข้อมูลข่าวสาร 	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจความพร้อมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และระบบการบริหารจัดการเรียนการสอนทางไกล ประสาน ขอความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคสังคม และเครือข่ายผู้ปกครอง รวบรวมสื่อ คือออนไลน์ และประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองนักเรียนนำไปใช้สร้างกิจกรรมความรู้ ความผูกพันกับบุตรหลาน เพิ่มมาตรการเรียน การสอนทางไกลเพื่อออนไลน์ แจ้งหน่วยสื่อออนไลน์ กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลต่อสพฐ. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาต่อไป 	

การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบที่ 3
สำหรับนักเรียนที่อยู่ใน
ชุมชนพื้นที่ปลอดภัย
เรียนที่โรงเรียน/ชุมชน

การเรียนการสอน

- นักเรียนมาโรงเรียน แบ่งกลุ่มเล็กสลับมาเรียน
- ครูลงพื้นที่จัดการเรียน การสอนที่บ้านนักเรียน

ภายใต้เงื่อนไข พรก.ฉุกเฉิน

เงื่อนไขนักเรียน

- นักเรียนที่ไม่พร้อมในการเรียนผ่านโทรศัพท์
- จำนวนนักเรียนไม่มาก อยู่ในชนบท ห่างไกล
- นักเรียนที่อยู่ห้องเรียนสาขา หรือโรงเรียนในพื้นที่สูง เกาะแก่งที่มีความยากลำบาก หรือพื้นที่พิเศษ

เงื่อนไขชุมชน

- ชุมชนมีความปลอดภัยสูงและไม่มีการระบาดของ COVID-19 ในชุมชน
- ผู้ปกครองนักเรียนยินยอมให้เรียนมาเรียนที่โรงเรียน/ชุมชน
- ชุมชนมีมาตรการการตรวจคนเข้าออกภายในโรงเรียน/ชุมชน ให้มีการใส่หน้ากากอนามัย การตรวจวัดไข้ การรักษาระยะห่าง (Social Distancing) และอื่นๆ
- เสนอคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (กศจ.) พิจารณาอนุมัติให้ชุมชนและโรงเรียนเปิดการเรียนปกติได้
- เสนอคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดพิจารณาอนุญาตให้ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ ตามเงื่อนไขพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยคุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการดูแลและรับผิดชอบในส่วนดังกล่าวนี้ ได้มีการจัดทำ Platform ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นเวทีเชื่อม ๑๗๖ หน่วยงาน และโยงคนพิการทั่วประเทศ ให้สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาตนเองได้มากขึ้น ตามแนวทาง “ปรับบ้านเป็น ห้องเรียน เปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู” โดย Platform นี้ จะสามารถทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเรียนรู้วิธีการดูแล พัฒนาผู้เรียนที่พิการ ตามแบบต่าง ๆ ต่อไปได้ ทั้งยังสามารถบรรจุสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ การให้ คำปรึกษา แนะนำ และเรื่องอื่น ๆ ไปยังหน่วยงาน สถานศึกษาในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการได้ด้วย ทั้งนี้ Platform ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ คือ เมื่อค้นหาเข้าไปก็จะทราบข้อมูลว่าจังหวัดนี้มีคน พิการ ประเภทใดบ้าง มีกี่คน บ้านอยู่ที่ไหน เป็นต้น โดยดำเนินการได้แล้ว ๓ จังหวัด และจะขยายผลให้ครบทุกจังหวัด

๓.๒.๒ แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในส่วนของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สำหรับผู้เรียนในทุกระดับ ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โดยแบ่งเป็น ๔ รูปแบบ

๑) จัดการเรียนผ่านเอกสารตำราเรียน โดยให้ครูทำการสอนผ่านเอกสาร ตำราเรียน หนังสือเรียน และซีดีรูปต่าง ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐาน (Basic) ที่ไม่ต้องเตรียมอะไรเพิ่มเติมมาก เนื่องจากมีเอกสารและหนังสือตำราเรียนแจกฟรีอยู่แล้ว ทั้งนี้ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน อาจแบ่งเป็น กลุ่มย่อย ที่มีจำนวนคนไม่มาก สลับกันมาเรียน หรือใช้ช่องทางสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ Line ข้อความ ผ่านเครือข่ายออนไลน์ เป็นต้น รวมถึงการให้ครูไปพบผู้เรียนที่บ้านบ้างตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถดำเนินการได้ทันที

๒) จัดการเรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ถือเป็น การจัดการศึกษาแบบสากล เนื่องจากปัจจุบันผู้เรียนสามารถเข้าถึงช่องทางโทรทัศน์ได้มากกว่าร้อยละ ๙๐ แล้ว โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะจัดเนื้อหาให้ครอบคลุมทุกวิชา ทั้งในภาคทฤษฎี และ ภาคปฏิบัติขณะเดียวกันจะมีการเชื่อมโยงเนื้อหาไปยังช่องทางออนไลน์อื่นเพิ่มเติม เช่น FACEBOOK YOUTUBE ให้สามารถดูไปพร้อมกันได้ เพื่อให้เข้าถึงผู้เรียนให้มากที่สุด

๓) จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรมฟรีที่ให้บริการ เช่น Zoom , Microsoft Team ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งทั้งของรัฐและเอกชน มีระบบและ บทเรียน การสอนแบบออนไลน์ ที่พร้อมใช้อยู่บ้างแล้ว ก็สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ทันที และจะ พัฒนา เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถแบ่งปันให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาอื่น ๆ มาใช้งานร่วมกันได้ตามความเหมาะสมพร้อมทั้งจะผลักดันการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในแต่ละสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้สมัยใหม่ในโลกดิจิทัล ไม่ใช่เฉพาะช่วงวิกฤตจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เท่านั้น

๔) **จัดการเรียนผ่านการสอนสด (Live)** ที่ผ่านมามีอาชีวศึกษาเขตภาคเหนือหลายสาขา เช่น สาขาช่างอากาศยาน ซึ่งต้องจ้างวิทยากรภายนอกมาสอน ดังนั้น จึงจะใช้โอกาสนี้ให้เกิดประโยชน์ โดยถ่ายทอดการสอนของครูและวิทยากรชั้นนำในสาขาที่ขาดแคลน เพื่อให้ผู้เรียนจากวิทยาลัยอื่นได้ เรียนไปพร้อมๆ รวมทั้งจะพัฒนาให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความพร้อมเป็นต้นแบบการสอน เช่น วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง เป็นต้นแบบการสอนการบิน เป็นต้น

การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ยังมีความแตกต่างไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ มีภาคปฏิบัติ หรือฝึกประสบการณ์ หากในช่วงเวลาเปิดเรียนแล้ว ภาคทฤษฎียังไม่สามารถเปิดทำการสอน ตามปกติได้ ในส่วนของภาคปฏิบัติยังคงสามารถจัดระเบียบการเข้าใช้ได้ตามปกติ โดยอาจจะแบ่ง ให้กลุ่มผู้เรียนมีจำนวนน้อยลง และเข้าเรียนตามรอบเวลา ให้สอดคล้องกับจำนวนผู้เรียนและ ความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา

นอกจากนี้ ยังวางแผนพัฒนาครูอาชีวศึกษา ของรัฐกว่า ๓๐,๐๐๐ คน และเอกชนกว่า ๙,๐๐๐ คน เพื่อให้เป็นครูพี่เลี้ยง ถ่ายทอดความรู้ไปยังครูเครือข่ายอาชีวศึกษาทุกคนต่อไปใน ๓ ทักษะที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะภาษาจีน และทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) ช่วงปิดเทอมนี้ด้วย

๓.๒.๓ แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

ในส่วนการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จากนโยบายของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (๓๐ เมษายน ๒๕๖๓) นางกนกวรรณ วิชาวัลย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานการประชุม และ นายอรรถพล ตรีกตรอง เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้จัดประชุมประธานคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชนทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยการนำเสนอข้อมูลของพันธมิตรเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) โดยมีนายพะโยม ชิณวงศ์ ประธานคณะทำงาน รมช.ศธ., นายอรรถพล ตรีกตรอง เลขาธิการ กช. ผู้แทนสถานศึกษา หน่วยงาน สำนักพิมพ์ และสถาบันต่าง ๆ เข้าร่วม ณ ห้องประชุมราชวัลลภ ชั้น ๒ อาคารราชวัลลภ รมช.ศธ. ได้มอบนโยบายให้ สช. พัฒนาร่วมมือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ศธ.พยายามอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนรู้ เพราะ “โรงเรียนหยุด ความรู้ไม่หยุด” โดยในช่วงเดือนมีนาคม ๒๕๖๓ สช.ได้เปิดตัวเว็บไซต์ “ศูนย์การเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล สช.” <https://odlc.opec.go.th> ด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ ซึ่งรวมการเรียนการสอนออนไลน์ของ ๕ สถานศึกษาเอกชนชั้นนำ (รร.เซนต์คาเบรียล, รร.กรุงเทพวิทยาการคอมพิวเตอร์, รร.มัธยมยานากาวา, รร.วชิรตันศึกษา และ ๑๖๘ ดิวเตอร์ออนไลน์) ทั้งแบบออนไลน์ และบันทึกเทป มีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่ ป.๑-ม.๖ ทุกกลุ่มสาระวิชา เพื่อสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์แบบไม่เสียค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้ สช.ยังได้ขยายความร่วมมือกับพันธมิตร ๘ แห่ง เพื่อนำแพลตฟอร์มและเนื้อหาบทเรียนออนไลน์ที่ทันสมัยและครอบคลุมการเรียนทุกกลุ่มสาระวิชา มาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ ดังนี้

๑. บริษัทอักษรเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน) สนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ Web portal Aksorn On-Learn ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมสื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๑๕ พฤษภาคม-๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๒. บริษัท เจเนซิส มีเดียคอม จำกัด สนับสนุนเนื้อหาบทเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษา กว่า ๑๕๐ บทเรียน สื่อวีดิทัศน์คณิตศาสตร์ ม.ปลาย ตลอดจนการติวข้อสอบในทุกๆระดับ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม-๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ รวมระยะเวลา ๔ เดือน

๓. บริษัท อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด – ร่วมแชร์การอบรมครู ป.๑-๖ วิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ แบบออนไลน์ผ่าน ระบบ Zoom Cloud Meeting และคลิปบทเรียน การสอนภาษาอังกฤษ ป.๑-๖ ประกอบการใช้หนังสือ Young Star กว่า ๑๖๐ ตอน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และไม่มีระยะเวลาสิ้นสุด – ร่วมกับมหาวิทยาลัยสวนดุสิต พัฒนาระบบ eDLRU ใน ๘ กลุ่มสาระ ของนักเรียนทั่วไป ป.๑-๖ และสำหรับนักเรียนต้องการพิเศษ, บทเรียนและห้องเรียนออนไลน์ ๗ บทเรียน, คลิปการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครู อาทิ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา, การนำหลักสูตร ไปใช้ เป็นต้น รวมทั้งบทเรียนคณิตศาสตร์ออนไลน์ ม.๑-๓ ในระยะเวลา ๓ เดือน

๔. บริษัท ไอที ไดรฟ์ จำกัด สนับสนุนแพลตฟอร์มการบริหารจัดการภายใน โรงเรียน อาทิ ข้อมูลนักเรียน การบริหารจัดการ เป็นต้น และการอบรมครู ให้สามารถออกแบบเนื้อหา ออนไลน์ได้เอง ผ่านระบบสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ (School Communication : SCOM) ซึ่งเชื่อมต่อหลักสูตรระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่เชื่อมโยงหลักสูตร การออกแบบ การเรียนการสอน ออกแบบและสร้างวิดีโอ เพิ่มเอกสารได้อย่างหลากหลาย จัดการเรียนออนไลน์ แบบ Realtime, Live, Streaming ทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ จัดสอบ และประเมินผล ออกใบรับรอง เป็นต้น โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ – ๑ เมษายน ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๑ ปี

๕. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) สนับสนุน คลังความรู้และสื่อการเรียนการสอน ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ SciMath (www.scimath.org) ทั้งในรูปแบบวีดิทัศน์ ภาพ บทความ โครงการวิทยาศาสตร์ e-Book เกมวิทยาศาสตร์ แอปพลิเคชัน สำหรับครูและนักเรียน ป.๑-ม.๖ กว่า ๕,๐๐๐ รายการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ – ๑ เมษายน ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๑ ปี

๖. บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด (วพ.) อนุญาตให้ดาวน์โหลด แผนการจัดการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระวิชา ป.๑-ม.๖ ได้ทาง wpp.co.th พร้อมสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบ PowerPoint แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ตลอดจนดาวน์โหลดหนังสือเรียน e-Book รายวิชาพื้นฐาน ทุกๆระดับชั้น โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ – ๑ เมษายน ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๑ ปี

๗. บริษัท ดนตรีและศิลปะซิมโฟนี จำกัด สนับสนุนแอปพลิเคชัน Easy Learning Music Application พร้อมคู่มือ และวิธีสอน ซึ่งเป็นสื่อการสอนบรรเลงดนตรีสากลอย่าง ถูกต้อง ทั้งเปียโน ระดับ ป.๑-ม.๖, วงสตริงคอมโบ อาทิ กีตาร์โปร่ง กีตาร์ไฟฟ้า กีตาร์เบส คีย์บอร์ด กลองชุด เปียโน, วงโยธวาทิต เป็นต้น นอกจากนี้ จะสนับสนุนให้เรียนเปียโนแอปพลิเคชัน Easy

Learning Music Application ให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ลงทะเบียนเป็นผู้ใช้ (User) จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ user โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๑ กรกฎาคม-๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๘. โรงเรียนทิวไผ่งาม และนานาชาติ แคนาเดียน ประเทศไทยสนับสนุนระบบเทคโนโลยี “ห้องเรียนเสมือนจริง” ผ่านระบบออนไลน์ รองรับจำนวนผู้เรียน ๔๐ คน พร้อมอบรมครูให้สามารถผ่านห้องเรียนเสมือนจริงได้ด้วยตนเอง และสนับสนุนการเรียนการสอน ๘ สาขาวิชา ระดับ ป.๑-ม.๖ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ - ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๑ ปี ซึ่งการเรียนการสอนออนไลน์ จะเป็นการสร้างความรู้แก่เด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสม เรียนฟรีที่บ้าน ปลอดภัย ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึง และให้เด็กทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ สมาคมคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ดำเนินการติดต่อประสานกับ ZOOM.US เพื่อขอใช้ Application Zoom เพื่อใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชน จำนวน ๕,๐๐๐ License ในโครงการ Thaiappe Zoom Education ในระยะเวลา ๑ ปี ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓ - ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ทำให้โรงเรียนเอกชนได้สามารถใช้อช่องทางเรียนออนไลน์ได้แบบเสมือนจริงที่ ครู และนักเรียนทุกคน สามารถเรียนรู้ในบทเรียนที่ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ได้พร้อมกันทุกคน หากแต่บางส่วนที่ผู้ปกครอง ครอบครัวนักเรียนอาจมี ปัญหาในการเรียนออนไลน์ โรงเรียนจะดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มดังกล่าวในการสนับสนุนการเรียนด้วยแบบเรียน ใบงาน หรือกิจกรรมที่ครูดำเนินการมอบหมายให้นักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยหวังว่าในระยะเวลาที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จะไม่ปล่อยเวลาของการเรียนรู้สูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์

๓.๒.๔ แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย (กศน.) ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19)

นางกนกวรรณ วิชาวัลย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลและรับผิดชอบสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ไว้ ดังนี้

๑) ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (ETV : Education Television Station) เป็นหลัก ในการผลิตรายการโทรทัศน์และวิทยุเพื่อการศึกษา เพื่อตอบโจทย์การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้เรียน ทุกช่วงวัย ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อเสริมทักษะต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นรายการ ETV ดิจิทัลออนไลน์ โดยได้คัดสรร ครูที่มากไปด้วยความสามารถและดีต่อระดับประเทศ มาสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนให้ความรู้ ในทุกสาขาวิชา รายการภาษาเพื่ออาชีพ รายการเพื่อผู้สูงอายุ รายการเสริมทักษะสำหรับผู้พิการ รายการทักษะอาชีพดิจิทัล เป็นต้น โดยได้คัดสรรส่งตรงถึงบ้าน ผ่านทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) รวมทั้งผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ EV ด้วย

๒) สถาบันการศึกษาทางไกล ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องด้วยวิธีทางไกล วางแผน พัฒนารูปแบบ กระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน และช่องทางอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความน่าสนใจ

เพื่ออำนวยความสะดวกและง่ายต่อการเรียนรู้ เพราะเรามีเป้าหมายที่จะให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง

๓.๓ การจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ

การศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดน การเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ สามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเองตลอดชีวิต ระบบการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนมีอยู่ มากมายหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสม ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการศึกษานั้นว่ามีความสำคัญอย่างมาก ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า การเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ให้เป็นการเรียนในรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาช่วยทำการสอน นอกจากนี้ ความหมายอีกนัยหนึ่งยังหมายถึง การเรียนทางไกล การเรียนผ่านเว็บไซต์อีกด้วย โดยที่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online learning) จะเป็นเรียนผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หรือไอแพดเป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ คุณภาพสูง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังสถานศึกษา เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชากร ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความชอบและความสนใจของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง VDO และ Multimedia อื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับที่เรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail Chat Social Network Line Messenger เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้แบบออนไลน์ จึงเป็นเหมาะสำหรับทุก ๆ คนที่จะได้เข้าถึงสื่อและได้เรียนรู้ตลอดเวลา

ลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online learning)

๑) ผู้เรียนเป็นใครก็ได้ อยู่ที่ใดก็ได้ เรียนเวลาก็ได้ตามความสะดวกของผู้เรียน เป็นสำคัญเนื่องจากโรงเรียนออนไลน์ได้เปิดเว็บไซต์ให้บริการตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๒) มีสื่อทุกประเภทที่นำเสนอในเว็บไซต์ ไม่ว่าจะทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง VDO ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจ ในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้เหตุผลของเนื้อหาต่าง ๆ ง่ายดายนมากขึ้น

๓) ผู้เรียนสามารถเลือกวิชาเรียนได้ตามความต้องการ

๔) เนื้อหาเอกสารบนเว็บไซต์ที่มี Links ต่อไปยังแหล่งความรู้อื่น ๆ ทำให้ขอบเขตการเรียนรู้ กว้างออกไปและเรียนอย่างรู้ลึกมากขึ้น

ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online learning)

๑) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เนื่องจากไม่ได้จำกัดอยู่ในสถานที่เดียวเท่านั้น

๒) เกิดเครือข่ายความรู้ โยงใยออกไปไกล

๓) เน้นการเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

๔) ช่วยลดช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ในเมืองกับท้องถิ่น

สรุปแล้ว การเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นการเรียนที่มีความมีความยืดหยุ่นสูง เพราะฉะนั้น ผู้เรียนจำต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนมากกว่าปกติ เนื่องจากเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ทุกคน สามารถเข้าถึงได้ หากสนใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการรับรู้จริงและมุ่งมั่นอย่างใจจดใจจ่อแล้วก็จะสามารถ ซึมซับเรื่องนั้น ๆ ได้เอง

รูปแบบการจัดการศึกษาแบบออนไลน์ในปัจจุบัน อาทิ

๑. การศึกษาแบบ DLTV (Distance Learning Television) มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ และเริ่มออกอากาศการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV) เป็นปฐมฤกษ์ครั้งแรกในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๘ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ในปีกาญจนาภิเษก พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยพระองค์ทรงพระราชทานทุนประเดิมและตราสัญลักษณ์เฉลิมฉลองสิริราชสมบัติ ๕๐ ปี ให้เป็นตราของมูลนิธิ สืบมา

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ครูไม่ตรงสาขาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล มีโรงเรียนขนาดเล็กและตั้งอยู่ในชนบทห่างไกล อาทิ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กว่า ๑๕,๐๐๐ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กว่า ๕,๐๐๐ แห่ง และอื่น ๆ ทำให้ครูและนักเรียนได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นกว่า ๒,๒๐๐,๐๐๐ คน ให้สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและ เท่าเทียม นอกจากนี้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ยังมีส่วนช่วยพัฒนาครูปลายทางทั่วประเทศให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสอนได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ ด้วยการถ่ายทอดสดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง มัธยมศึกษาปีที่ ๕ จากโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลอดจนการศึกษาสายอาชีพ อันเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับคนในพื้นที่ห่างไกลที่ประสบความสำเร็จ มาอย่างต่อเนื่องกว่า ๒๐ ปี

ด้วยพระอัจฉริยภาพและสายพระเนตรอันยาวไกลและพระราชปณิธานอันแน่วแน่ตามพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป” ทรงเห็นว่าการพัฒนาการศึกษา คือ การสร้างความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งยังทรงเข้าพระทัยถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในยุคปัจจุบันอย่างถ่องแท้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารมูลนิธิทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ชุดใหม่ และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พัฒนาต่อยอดการดำเนินงานให้ทันสมัย แต่ยังคงยึดถือแนวทางของพระราชบิดาเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งให้การศึกษาสร้างคนไทยให้มีคุณลักษณะสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ มีงานทำ และ เป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งสายสามัญและสายอาชีพ อันสอดคล้องกับ สภาวะการณ์การศึกษาของโลกให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย อีกทั้งปรับ

การออกอากาศการเรียน การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น ระดับคือ อนุบาล ๑ - ๓ ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ และมีมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ ๑ - ๓

ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการบริหารมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำโดยพลเอกดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิฯ ได้น้อมนำพระราชโองบายมาปฏิบัติ มีการพัฒนาระบบการดำเนินงานรูปแบบใหม่ทั้งโครงสร้างการบริหารงานภายในองค์กร และระบบการออกอากาศการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) เพื่อให้รองรับกับสถานการณ์ของโลกและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยมีการพัฒนาและต่อยอดการดำเนินงานให้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม แบ่งเป็นการพัฒนาใน ๓ ด้าน ประกอบด้วย

๑.๑) การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

๑) การพัฒนาระบบการผลิตและการออกอากาศ โดยการเปลี่ยนระบบการผลิตและ การแพร่ภาพออกอากาศจากระบบมาตรฐาน Standard Definition (SD) เป็นระบบความคมชัดสูง High Definition (HD) เพื่อให้การถ่ายทอดออกอากาศไปยังห้องเรียนปลายทางมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน โดยมีการปรับปรุงอาคาร ให้เป็นอาคารสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ติดตั้งอุปกรณ์ระบบผลิตรายการ ในห้องควบคุม (Control Room) ห้องตัดต่อรายการ (Edition Station) ห้องเรียนต้นทาง ห้องบันทึกรายการฉากจริง (Real Set Studio) และห้องบันทึกรายการฉากเสมือนจริง (Virtual Studio) ติดตั้งระบบบีบอัดสัญญาณภาพและเสียงในห้อง Present Room และห้อง Technical Operations Center ติดตั้งอุปกรณ์ระบบออกอากาศอัตโนมัติในห้อง Present Room

๒) การพัฒนาห้องเรียนที่ใช้้ออกอากาศ (Studio Room) โดยปรับปรุงอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนของห้องเรียนต้นทาง ณ โรงเรียนวังไกลกังวล เพื่อให้ครู สามารถใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนโรงเรียนปลายทางมีความเข้าใจมาก ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ปรับปรุงห้องเรียนต้นทางที่ใช้้ออกอากาศให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ติดตั้ง กระดานอัจฉริยะ (Smartboard) เพื่อให้ครูและนักเรียนต้นทางสามารถเขียนเนื้อหาการเรียนการสอน ผ่านกระดานอัจฉริยะ ติดตั้งกล้อง Robot (Robot Camera) สำหรับจับภาพขณะนักเรียนทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนปลายทางเรียนรู้เนื้อหาผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ได้มากขึ้น

๓) การพัฒนาเพิ่มช่องทางการถ่ายทอดสัญญาณ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมามูลนิธิฯ ได้ใช้การถ่ายทอดสัญญาณจากดาวเทียมเป็นช่องทางหลักในการให้บริการ มาถึงในปัจจุบันมูลนิธิฯ ได้เพิ่มช่องทางการถ่ายทอดสัญญาณเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการจัดการเรียนการสอนให้ได้มากยิ่งขึ้น และผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นรับชมรายการได้ตามความต้องการใช้งาน (On Demand) อีกด้วย

๔) พัฒนารูปแบบการออกอากาศ มูลนิธิฯ ได้ปรับรูปแบบการผลิตจากการถ่ายทอดสดเป็นการบันทึกเทปแล้วนำไปออกอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถเพิ่มเติมสื่อการสอนที่น่าสนใจและแก้ไขข้อผิดพลาดได้หลังการบันทึกเทปแล้วรวมทั้งจะได้นำเทปที่ได้ตัดต่ออย่างสมบูรณ์แล้วไปบันทึกไว้ในเว็บไซต์ของมูลนิธิฯ เพื่อให้ครูโรงเรียนปลายทางสามารถศึกษาเนื้อหาและเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนได้ล่วงหน้า

๕) การปรับผังรายการใหม่ให้ครอบคลุมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ที่ดำเนินงานจัดการศึกษาทางไกลโดยให้ครอบคลุม การจัดการศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาสและบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ การส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึง การศึกษาของประชาชน ทุกกลุ่มและทุกช่วงวัย และตลอดจนสนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วม ในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการศึกษา การมีงานทำและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๑.๒) พัฒนารูปแบบการสอนออกอากาศให้เป็นการเรียนการสอนแบบ Active Learning และพัฒนาเจ้าหน้าที่เทคนิคให้ถ่ายทำรายการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ

๑) การอบรมเชิงปฏิบัติการครูโรงเรียนต้นทางด้านการจัดการเรียนรู้ทั่วไป ในหัวข้อต่าง ๆ

๒) การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้โรงเรียนต้นทางเพื่อเสริมสร้าง ผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC)

๓) การประชุมเชิงปฏิบัติการหลักการและเทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อการเรียนการสอน การเขียนบทโทรทัศน์ และการทำ Storyboard เพื่อให้ครูผู้สอนออกอากาศ

๔) การพัฒนาประสิทธิภาพการออกอากาศ เพื่อให้ครูผู้สอนออกอากาศ โรงเรียนวังไกลกังวลและเจ้าหน้าที่สถานีฯ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกอากาศมีความรู้ความเข้าใจ สามารถใช้ เครื่องมือและอุปกรณ์ของระบบใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถจัด กระบวนการเรียน การสอน และการถ่ายทอดออกอากาศได้อย่างมีคุณภาพและน่าสนใจ

๕) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อให้บุคลากรของมูลนิธิการศึกษา ทางไกลผ่าน ดาวเทียมทั้งในส่วนกลาง และสถานีวิจัยโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รวมทั้ง ครูโรงเรียน วังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีสัมพันธภาพอันดี รวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจในวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน ขององค์กรและร่วมสร้างค่านิยมเชิงบวกร่วมกันอันจะนำไปสู่การเกิดความรู้สึกร่วมในเป้าหมายเดียวกัน เพื่อสร้างประสิทธิผลมากที่สุดในการทำงาน

๑.๓) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเป้าหมายปลายทางในการจัดการเรียนรู้ด้วย ระบบการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม

๑) อบรมแนวทางการนำระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้ ในการเรียนการสอน ด้วยวิธีการประชุมทางไกลระบบวีดิทัศน์ (DLTV TELETRAINING)

๒) การสนับสนุนอุปกรณ์รับสัญญาณการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้กับ โรงเรียนปลายทางและจัดสรรอุปกรณ์สำหรับการจัดการศึกษาด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียมให้กับ โรงเรียนปลายทางเป้าหมายการประเมินที่ไม่มีความพร้อมทั้งบุคลากร อุปกรณ์ ปลายทาง สื่อการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนปีละ ๑,๕๐๐ แห่ง โดยเริ่ม ในปี ๒๕๐๒ ประกอบด้วย สถานศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย (กศน.)

๒. การเรียนออนไลน์แบบ WBI หรือ Web Base Instructionเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบของ Web Knowledge Based โดยใช้เทคโนโลยีทางของ Webpage เป็นศูนย์กลางในการนำเสนอเนื้อหา หรือ ดำเนินกิจกรรม หรือที่เรานิยมเรียกกันติดปากว่า “การเรียนการสอนแบบ Online ” นั่นเอง ปัจจุบันมีผู้ให้ความสำคัญและมีการนำเอาเว็บมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) นอกจากนี้จะเรียกว่า การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Learning) เว็บฝึกอบรม (Web-Based Training) อินเทอร์เน็ตฝึกอบรม (Inter-Based Training) และเว็ลด์ไวด์เว็บช่วยสอน (W-Based Instruction) เป็นต้นการเรียนการสอนผ่านเว็บเป็นการจัดสภาพการเรียนการสอนที่ได้รับการออกแบบอย่างมีระบบ โดยอาศัยคุณสมบัติและทรัพยากรของเว็ลด์ไวด์เว็บ มาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยอาจจัด เป็นการเรียนการสอนทั้งกระบวนการหรือนำมาใช้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการทั้งหมดและช่วยขจัดปัญหาอุปสรรคของการเรียนการสอนทางด้านสถานที่และเวลาอีกด้วย

การเรียนการสอนผ่านเครือข่าย (Web base Instruction) หมายถึง การผนวกคุณสมบัติ ไฮเปอร์มีเดียเข้ากับคุณสมบัติของเครือข่าย เว็ลด์ไวด์เว็บ เพื่อเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ในมิติ ที่ไม่มีขอบเขตจำกัดด้วยระยะทางและเวลาที่แตกต่างกันของผู้เรียน (Learning without Boundary) การใช้คุณสมบัติของไฮเปอร์มีเดียในการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายนั้น หมายถึง การสนับสนุน ศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองตามลำพัง (One Alone) กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถเลือกสรรเนื้อหา บทเรียนที่เรียนอยู่ในรูปแบบไฮเปอร์มีเดีย ซึ่งเป็นเทคนิคการเชื่อมโยงเนื้อหาหลัก ด้วยเนื้อหาอื่นที่เกี่ยวข้องรูปแบบการเชื่อมโยงนี้กันได้ทั้งการเชื่อมโยง ข้อความไปสู่เนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้อง หรือสื่อภาพ และเสียง การเชื่อมโยงดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ โดยเลือกลำดับเนื้อหาบทเรียนตามความต้องการ และเรียนตามกำหนดเวลาที่เหมาะสมและตนเองสะดวก

การเรียนการสอนผ่านเว็บจะต้องอาศัยเทคโนโลยีเครือข่ายและการสื่อสารหรือระบบ อินเทอร์เน็ตเป็นสำคัญ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บจะมีวิธีการใช้ใน ๓ ลักษณะ คือ

๑) การนำเสนอ (Presentation) เป็นไปในแบบเว็บไซต์ที่ประกอบไปด้วยข้อความ ภาพ ภาพกราฟิก ซึ่งสามารถนำเสนอได้อย่างเหมาะสมในลักษณะ ของสื่อ คือการนำเสนอแบบสื่อทางเดียว เช่น เป็นข้อความ การนำเสนอแบบสื่อคู่ เช่น ข้อความภาพกราฟิก บางครั้งจะอยู่ในรูปแบบ PDF ผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดไฟล์ได้ การนำเสนอแบบมัลติมีเดีย คือ ประกอบด้วยข้อความ ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียงและภาพยนตร์ หรือวิดีโอ (แต่ความเร็วจะไม่เร็วเท่ากับวิดีโอเทป)

๒) การสื่อสาร (Communication) การสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ทุกวันในชีวิตซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของอินเทอร์เน็ต โดยมีการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตหลายแบบ เช่น การสื่อสารทางเดียว โดยดูจากเว็บเพจ การสื่อสารสองทาง เช่น การส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์โต้ตอบกัน

๓) การก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ (Dynamic Interaction) เป็นคุณลักษณะสำคัญของอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย ๓ ลักษณะ คือ การสืบค้น การหาวิธีการเข้าสู่เว็บ และการตอบสนองของมนุษย์ในการใช้เว็บ

การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีลักษณะการจัดการเรียน ที่ผู้เรียน จะเรียน ผ่านจอคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อ กับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสามารถเข้าสู่ระบบเครือข่าย เพื่อการศึกษา เนื้อหาบทเรียนจากที่ใดก็ได้ และผู้เรียนแต่ละคน สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอน หรือผู้เรียนคนอื่น ๆ ได้ ทันทีทันใด เหมือนการเผชิญหน้ากันจริง ๆ หรือเป็นการส่งข้อความฝากไว้ กับบริการไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ ในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนด้วยตนเองหรือกับผู้สอน

การเรียนรู้ออนไลน์หรือการเรียนรู้ออนเว็บ กระทำได้หลายลักษณะ เช่น การทำโครงการร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในกระดานข่าว การแสดงความคิดเห็น ในกระทู้ทางวิชาการ การทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นกลุ่ม การทำโครงการร่วมกัน เป็นการร่วมกัน สร้างสรรค์ ผลงานในเรื่องที่สนใจร่วมกัน นอกจากนี้ วิธีการเรียนรู้ออนเว็บมีประสิทธิผล คือ การเรียนรู้ออนไลน์บน เว็บ ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้เรียนทำงานด้วยกันเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของงานร่วมกัน ผู้เรียนแต่ละคนรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้อื่นเท่ากับของตนเอง

บทเรียนบนเครือข่าย หรือ WBI เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากรากฐานของ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซึ่งก็เป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ยึดหลักการที่สำคัญที่เรียกว่า 4 Is อันได้แก่

- Information คือ ความเป็นสารสนเทศในตัวเอง
- Interactive การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน
- Individual คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- Interactive คือ การตอบสนองโดยทันที

โดยลักษณะของบทเรียนบนเครือข่าย WBI ที่พิเศษ ก็คือ WBI สามารถนำเสนอ ช่องทางเรียนรู้ เพิ่มเติมได้ทันที โดยอาศัยคุณลักษณะของ web browser มีส่วนที่เอื้อต่อการติดต่อกัน ระหว่างผู้เรียน กับผู้สอนได้โดยตรง ครูผู้สอนใช้ช่องทางการสื่อสารออนไลน์แนะนำสาระเนื้อหาเพิ่มเติม หรือแนะนำหรือสอนเพิ่มเติมเพิ่มมากขึ้นได้อย่างรวดเร็ว บทเรียนสามารถแก้ไข เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง สาระเนื้อหาได้ง่าย ทำให้รูปแบบของบทเรียนบนเครือข่าย เป็นอีกวิธีการหนึ่งของการศึกษาทางไกล และนับได้ว่า WBI เป็นรูปแบบการศึกษาที่มีความสำคัญ มีบทบาทต่อระบบการจัดการศึกษาในสังคม การเรียนรู้ผ่านระบบสารสนเทศในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันรูปแบบการจัดการศึกษาหรือการเรียนการสอนบนเว็บที่เรียกว่า WBI ได้มีการพัฒนา ออกไปหลากหลายรูปแบบ หลากหลายวิธีการ แต่ทั้งนี้ ยังอาศัยเทคโนโลยีเครือข่ายและการ สื่อสารเป็น หลัก โดยนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย หลากหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป อาทิ การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Learning : WBL) เว็บฝึกอบรม (Web-Based Training : WBT) อินเทอร์เน็ตฝึกอบรม (Inter-Based Training) เวิลด์ไวด์เว็บช่วยสอน (WWW-Based Instruction) หรือชื่อ อื่น ๆ อีก แต่ชื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุดก็คือ web-Based Instruction และ Web-Based Training

การเรียนการสอนบนเว็บ (web-based instruction) เป็นการบูรณาการกัน ระหว่าง เทคโนโลยีปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการ เรียนรู้และ การแก้ปัญหาเรื่องข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลา โดยการสอนบนเว็บจะประยุกต์ใช้ คุณสมบัติและทรัพยากรของเวิลด์ไวด์เว็บ ในการจัดการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียน การสอน ซึ่งการเรียนการสอนที่จัดขึ้นผ่านเว็บนี้ อาจเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดของกระบวนการสอน

การเรียนการสอนบนเว็บเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคกันทางการศึกษาและส่งเสริมแนวคิดในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่กระตือรือร้นและผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

โดยสรุปแม้ว่า WBI จะมีพัฒนาการมาจาก CAI ที่เปี่ยมไปด้วยกระบวนการหลักการเรียนรู้ ด้วยตนเอง เป็นระบบที่มีขั้นตอน มีการโต้ตอบกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันพบว่า Website ที่พัฒนา WBI จริง ๆ มีน้อยมาก อันมีสาเหตุมาจาก WB(ที่แท้จริง) ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีเว็บที่หลากหลาย รองรับการเรียนรู้จากผู้เรียนที่มีความแตกต่าง กระบวนการออกแบบที่ต้องผนวกรวมกับจิตวิญญาณครูลงไปในตัวระบบ WBI ต้องออกแบบระบบการช่วยเหลือ ส่วนสนับสนุนต่างๆ ที่พร้อมรองรับการร้องขอ และองค์ประกอบอื่น ๆ อีก ซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก จึงทำให้ผู้พัฒนาบทเรียนรูปแบบ WBI แท้ ๆ มีน้อย ส่วนใหญ่ที่พบนั้นจะอิงหลักการบางส่วนเท่านั้น และด้วยความยืดหยุ่นของ e-learning จึงทำให้มีผู้พัฒนา e-learning มากกว่า WBI และหากเทคโนโลยีของ LO (Learning Object) ได้มีการพัฒนาจนรองรับในการสร้าง Content ได้ง่ายขึ้น LO ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้ ระบบ WBI กลับมา เป็นฐานการศึกษาเรียนรู้ที่เปี่ยมประสิทธิภาพอีกในอนาคต

๓. ระบบ e-Learning (Electronic learning) คือ การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ความหมายของ E-learning ถูกตีความต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละคน แต่มีส่วนที่เหมือนกันคือใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยมีการพัฒนาตลอดเวลา ตามความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีสำหรับผู้เขียนให้ความหมายของ E-learning ว่าเป็น “การใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะ อินเทอร์เน็ตเข้ามาส่งเสริมการเรียนการสอน ให้เกิดประสิทธิผล” E นั้นย่อมาจาก Electronic ส่วนคำว่า learning มีความหมายตรงตัวว่าการเรียนรู้ เมื่อนำมารวมกัน หมายถึง การศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียนซึ่งประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอและมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser โดยผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคนสามารถติดต่อ ปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อ สื่อสารที่ทันสมัย (e-mail web-board chat) จึงเป็นการเรียนสำหรับทุกคน เรียนได้ทุกเวลา และทุกสถานที่ (Learn for all : anyone, anywhere and anytime)

การนำ e-Learning ไปใช้ประกอบการเรียนการสอน

(๑) สื่อเสริม (supplementary) นอกจากเนื้อหาที่ปรากฏในลักษณะ e-Learning แล้ว ผู้เรียนยังสามารถศึกษาเนื้อหาเดียวกันนี้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น จากเอกสารประกอบการสอน เป็นต้น การใช้ e-Learning ในลักษณะนี้ผู้สอนเพียงต้องการให้ผู้เรียนมีทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับการเข้าถึง เนื้อหา:

(๒) สื่อเติม (complementary) ผู้สอนออกแบบเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาเนื้อหา เพิ่มเติมจาก e-Learning

(๓) สื่อหลัก (Comprehensive replacement) เป็นการนำ e-Learning ไปใช้ในองค์ประกอบของ e-Learning

(๔) ระบบบริหารการเรียน หรือ LMS ซึ่งย่อมาจาก e-Learning Management System

ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการติดต่อสื่อสารและการกำหนดลำดับของเนื้อหาในบทเรียน แล้วนำส่งผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังผู้เรียน ซึ่งรวมไปถึงขั้นตอนการประเมินผล ควบคุม และ สนับสนุนการให้บริการทั้งหมดแก่ผู้เรียน ระบบบริหารการเรียนจะทำหน้าที่ตั้งแต่ผู้เรียนเริ่มเข้ามาเรียน โดยจัดเตรียมหลักสูตรบทเรียนทั้งหมดเอาไว้พร้อมที่จะให้ผู้เรียนได้เข้ามาเรียน เมื่อผู้เรียนได้เริ่มต้น บทเรียนแล้วระบบจะเริ่มทำงานโดยส่งบทเรียนตามคำขอของผู้เรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปแสดงที่ web browser ของผู้เรียน จากนั้นระบบก็จะติดตามและบันทึกความก้าวหน้า รวมทั้งสร้างรายงาน กิจกรรม และผลการเรียนของผู้เรียนในทุกหน่วยการเรียนอย่างละเอียด จนกระทั่งจบหลักสูตร

(๒) เนื้อหารายวิชา เป็นบท และเป็นขั้นตอน (Contents) หน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สอนคือ การเขียนคำอธิบายรายวิชา วางแผนการสอน ให้เหมาะสมกับเวลา ตรงกับความต้องการของสังคม สร้างสื่อการสอนที่เหมาะสม แยกบทเรียนเป็นบท มีการมอบหมายงานเมื่อจบ บทเรียน และทำสรุปเนื้อหาไว้ตอนท้ายของแต่ละบท พร้อมแนะนำแหล่งอ้างอิงเพิ่มเติมให้ไปศึกษา ค้นคว้า

(๓) การติดต่อสื่อสาร มีเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ติดต่อสอบถาม ปรัชญาหรือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างตัวผู้เรียนกับครู อาจารย์ผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทช่วงเวลาเดียวกัน (Synchronous) ได้แก่ chat และประเภทช่วงเวลาต่างกัน (asynchronous) ได้แก่ web board, e-mail

(๔) การสอบ/วัดผลการเรียน (Evaluation) โดยทั่วไปแล้วการเรียนไม่ว่าจะเป็นการเรียน ในระดับใด หรือเรียนวิธีใด ก็ย่อมต้องมีการสอบ/การวัดผลการเรียนเป็นส่วนหนึ่งอยู่เสมอ การสอบ/ วัดผลการเรียนจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนแบบ e-Learning เป็นการเรียนที่สมบูรณ์ บางวิชาจำเป็นต้องวัดระดับความรู้ก่อนสมัครเข้าเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในบทเรียนหลักสูตร ที่เหมาะสมกับตนมากที่สุด ซึ่งจะทำให้การเรียนที่จะเกิดขึ้นเป็นการเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเข้า สู่บทเรียนในแต่ละหลักสูตรก็จะมีสอบย่อยท้ายบท และการสอบใหญ่ก่อนที่จะจบหลักสูตร

๔. ระบบ Google Classroom เป็นบริการสำหรับ Google Apps for Education ซึ่งเป็น ชุดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างและเก็บงานได้โดยง่าย ไม่ต้องสิ้นเปลืองกระดาษ มีคุณลักษณะที่ช่วยประหยัดเวลา เช่น สามารถทำสำเนาของ Google เอกสาร สำหรับผู้เรียนแต่ละคนได้โดยอัตโนมัติ โดยระบบจะสร้างโฟลเดอร์ของไดร์สำหรับแต่ละงานและผู้เรียน แต่ละคนเพื่อช่วยจัดระเบียบให้ผู้เรียนสามารถติดตามว่ามีอะไรครบกำหนดบ้างในหน้างาน และเริ่มทำงานได้ด้วยการคลิกเพียงครั้งเดียว ผู้สอนสามารถดูได้อย่างรวดเร็วว่าใครทำงานเสร็จหรือไม่เสร็จบ้าง ตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็นและให้คะแนนโดยตรงได้แบบเรียลไทม์ใน Google Classroom

ประโยชน์ของการใช้งาน Google Classroom

- ๑) ตั้งค่าได้ง่ายตาย ผู้สอนสามารถเพิ่มผู้เรียนได้โดยตรง หรือแชร์รหัสเพื่อให้ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนได้ การตั้งค่าใช้เวลาเพียงครู่เดียว
- ๒) ประหยัดเวลา กระบวนการของงานเรียบง่าย ไม่สิ้นเปลืองกระดาษ ทำให้ผู้สอนสร้าง ตรวจสอบ และให้คะแนนงานได้อย่างรวดเร็วในที่เดียวกัน
- ๓) ช่วยจัดระเบียบ ผู้เรียนสามารถดูงานทั้งหมดของตนเองได้ในหน้างาน และเนื้อหาสำหรับชั้นเรียนทั้งหมดจะถูกจัดเก็บในโฟลเดอร์ภายใน Google ไดรฟ์โดยอัตโนมัติ
- ๔) สื่อสารกันได้ดียิ่งขึ้น Classroom ทำให้ผู้สอนสามารถส่งประกาศและเริ่มการพูดคุย ในชั้นเรียนได้ทันที ผู้เรียนสามารถแชร์แหล่งข้อมูลกันหรือตอบคำถามในสตรีมได้
- ๕) ประหยัดและปลอดภัย เช่นเดียวกับบริการอื่น ๆ ของ Google Apps for Education คือ Classroom จะไม่แสดงโฆษณา ไม่ใช้เนื้อหาหรือข้อมูลของผู้เรียนในการโฆษณา และให้บริการฟรี สำหรับมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ ยังมีระบบการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบอื่นอีกมากมายที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น Zoom Meeting หรือ Cisco WebEx Meeting ซึ่งเป็นระบบประชุมทางไกลที่สามารถนำเสนอเอกสารข้อมูลและสื่อต่าง ๆ ได้พร้อมกับคำบรรยาย ซึ่งเป็นระบบประชุมที่สามารถใช้ประยุกต์ในการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถสอบถามครูผู้สอนได้ตลอดเวลาหากมีประเด็นสงสัยหรือไม่เข้าใจเป็นระบบที่สามารถใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และในอนาคตอาจมีการพัฒนาโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ขึ้นมารองรับการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

๓.๔ บทวิเคราะห์แนวทางในการบริหาร และการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่กระทบต่อ กระบวนการจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษานั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องหันมาให้ความสำคัญและ ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์แนวทางในการบริหาร และการจัดการศึกษา ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับ สังคมไทย แยกตามระดับประเภทโรงเรียนได้ ดังนี้

๓.๔.๑. โรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา

๑) ระดับปฐมวัย

๑.๑) การจัดบริบทและการบริหารจัดการศึกษาเอกชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทยโดยการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างของพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสาระที่เรียนรู้ในกิจวัตรประจำวัน สุขภาวะจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสังคมไทย

๑.๒) การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนและสถานศึกษา สถานศึกษาปรับหลักสูตรและ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม วัฒนธรรม และความเป็นไทย รวมทั้ง

การดูแลรักษา ความสะอาด และสิ่งแวดล้อม จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ด้านการดูแลรักษา ระยะห่างทางสังคม การมีวินัย ดูแลตนเองและผู้อื่นให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๑.๓) การจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมประสบการณ์ผ่านกระบวนการคิด และกิจกรรม ในรูปแบบต่าง ๆ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ตามกระบวนการวิธีทรงงานตามศาสตร์พระราชา (เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา) ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ในด้านต่าง ๆ ตามหลักสูตรที่สถานศึกษาเลือกจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน

๒) ระดับประถมศึกษา

๒.๑) การจัดบริหารและการบริหารจัดการศึกษาเอกชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย โดยการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างของพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตประจำวันที่ใช้หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ในสาระที่เรียนรู้ในกิจวัตรประจำวัน การทำกิจกรรมพอเพียง ผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและชักจูงผู้เรียนให้มีระบบการคิด วิเคราะห์ มองเห็นผลดีของ การปฏิบัติตนตามนโยบาย มาตรการ ข้อกำหนดของหน่วยงานราชการ ในการดูแลรักษาป้องกันในหน่วยการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ให้เห็นตัวอย่างจากข้อมูลสถิติทางการแพทย์ในเรื่องการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในแต่ละวัน มาปฏิบัติตนให้เป็นวิถีชีวิต (New Normal) นำพฤติกรรมเรื่องการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ สุขภาวะในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสังคมไทย ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและให้เป็นจุดเน้นที่สำคัญในการประเมินพฤติกรรมผู้เรียน นอกจากการเรียนรู้และการประเมินผลตามหน่วยการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มเติมจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ผ่านชมรม และชุมนุมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมรณรงค์หรือปฏิบัติตน ตามแนวทางนโยบาย มาตรการ ข้อกำหนดของหน่วยงานราชการในการดูแลรักษาป้องกันตามหน่วยการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน

๒.๒) การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนและสถานศึกษา

(๑) เพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษา ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ในแต่ละวัน มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นวิถีชีวิต (New Normal)

(๒) จัดกิจกรรม โครงการ ศึกษาค้นคว้า วิธีการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษา ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในแต่ละวัน มาปฏิบัติตนให้เป็นวิถีชีวิต (New Normal)

(๓) เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา งานสาธารณธนะแก้ปัญหา ค้นหาวิธีการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกันรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในชุมชนท้องถิ่น

(๔) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชมรม ชุมนุม ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

๒.๓) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ใช้กระบวนการวิธีทรงงานตามศาสตร์พระราชา (เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา) หรือกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS/GPAS & Steps) ฝึกให้ผู้เรียน สร้างความรู้ระดับความคิดรวบยอด หลักการ ผ่านโครงการเรียนรู้ร่วมกัน เกี่ยวกับการค้นหาวิธีการ ปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษาผู้ติดเชื้อผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นร่วมกัน

๓. ระดับมัธยมศึกษา

๑) การจัดบริหารและการบริหารจัดการศึกษาเอกชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทยจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างของพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตประจำวันที่ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสาระที่เรียนรู้ในกิจวัตรประจำวัน การทำกิจกรรมพอเพียง ผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและชักจูงผู้เรียนให้มีระบบการคิดวิเคราะห์มองเห็นผลดี ของการปฏิบัติตนตามนโยบาย มาตรการ ข้อกำหนดของหน่วยงานราชการในการดูแลรักษาป้องกันในหน่วยการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาทุกระดับชั้น นักเรียนสามารถรวมกลุ่มเลือกทำโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมความรู้ และทักษะกระบวนการ ที่ได้เห็นตัวอย่างจากข้อมูลสถิติทางการแพทย์ในเรื่องการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในแต่ละวันมาปฏิบัติตนให้เป็นวิถีชีวิต (New Normal) และความเคยชินพร้อมด้วยการเติมเต็มเนื้อหา หลักสูตรที่ยังไม่ได้สอนในระดับชั้นเรียนให้ครอบคลุมสาระต่าง ๆ ที่จำเป็นซึ่งรวมทั้งสาระทางด้าน สุขศึกษาและพลศึกษานำพฤติกรรมเรื่องการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพ สุขภาวะในช่วง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสังคมไทย ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและให้เป็นจุดเน้นที่สำคัญในการประเมินพฤติกรรมผู้เรียน นอกจากการเรียนรู้และการประเมินผลตามหน่วยการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มเติม ควรต้องมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ผ่านชมรมและชุมนุมต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนได้ทำกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หรือปฏิบัติตนตามแนวทางนโยบาย มาตรการ หรือข้อกำหนดของหน่วยงานราชการในการดูแล รักษาป้องกัน ตามหน่วยการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน อย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน

๒) การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนและสถานศึกษา ถ้าส่วนใดในหลักสูตร มีความสัมพันธ์กันชัดเจนทั้งเนื้อหา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกระบวนการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับสุขภาวะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ให้จัดลงในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือรายวิชาของแต่ละสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายทั้งเนื้อหาสาระการสอนตรงและแบบบูรณาการในหน่วยการเรียนการเรียนรู้ตามสาระวิชาต่าง ๆ ที่เห็นเหมาะสม ซึ่งอาจจะดำเนินการในรูปแบบของรายวิชาหลักรายวิชาเพิ่มเติมหรือจัดสาขาการเรียนรู้ตามความเหมาะสม หรือจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือวิธีการอื่น ๆ ก็ได้เช่นกัน

๓) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิธีทรงงานตามศาสตร์พระราช (เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา) หรือกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS / GPAS 5 Steps) ฝึกให้ผู้เรียนสร้าง ความรู้ระดับความคิดรวบยอด หลักการ ผ่านโครงการเรียนรู้ร่วมกัน เกี่ยวกับ การค้นหาวิธีการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) ในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ร่วมกัน โดยดัดแปลงประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง

๓.๔.๒ โรงเรียนเอกชนนอกระบบ

๑) หลักสูตรการเรียนรู้ในมิติของการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรจัดให้มีรายวิชาที่มีสาระรายวิชา ที่เน้นการสร้างความรู้ความตระหนัก ความสนใจในการรับรู้เรื่อง สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เพิ่มเติมจากหลักสูตร การศึกษานอกระบบแต่ละระดับ ส่งเสริมการศึกษาทางเลือก โดยสร้างโอกาสทางการศึกษาและจัดการ เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัย ที่มีการออกกลางคันหรือต้องการต่อยอดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มวุฒิ การศึกษา

วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดหลักสูตรรายวิชาเรียนที่มีสาระรายวิชา ที่เน้นการสร้างความรู้ความตระหนัก ความสนใจในการรับรู้เรื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เพิ่มเติมจากหลักสูตรการศึกษานอกระบบแต่ละระดับ เน้นให้มีความรอบรู้ ภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี มีความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน การอยู่ร่วมกันในสังคมและพัฒนางานอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ได้อย่างสร้างสรรค์ ในมิติของการพัฒนาคนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มีวินัย ซื่อสัตย์ มีความ รับผิดชอบต่อส่วนรวม เน้นสาระสำคัญของการเรียนรู้ที่ใช้ในชีวิตจริง ในการดำรงชีวิตในแต่ละ ช่วงวัย และการพัฒนาอาชีพ ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจ ท้องถิ่น การสร้างรายได้และการอยู่ร่วมกันเพื่อเตรียม คนให้พร้อม ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพเศรษฐกิจในสถานการณ์การ แพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๒) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ วิธีทรงงานตามศาสตร์พระราช (เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา) และกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS/ GPAS & Steps) ฝึกให้ผู้เรียนสร้างความรู้ระดับความคิดรวบยอด หลักการและนำหลักการสู่การปฏิบัติ ในชีวิตจริง ผ่านโครงการเรียนรู้รายบุคคลหรือเรียนรู้ร่วมกัน ขยายความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ในงานอาชีพ และสังคม เกี่ยวกับ การค้นหาวิธีการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษาผู้ติดเชื้อโรคโควิด ๒๐๑๙ (COVID-19) ในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ร่วมกัน โดยดัดแปลงประยุกต์ใช้ความรู้ ใน ชีวิตจริง เพิ่มเติมจากหลักสูตรการศึกษานอกระบบแต่ละระดับส่งเสริมการศึกษานอกระบบแต่ละ ระดับ ส่งเสริมการศึกษาทางเลือกโดยสร้างโอกาสทางการศึกษาและจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๓.๔.๓ โรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทอาชีวศึกษา

๑) การจัดบริหารและการบริหารจัดการศึกษาเอกชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในช่วง สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทย จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ให้เป็นแบบอย่างของพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสาระที่เรียนรู้ในกิจวัตรประจำวัน การทำกิจกรรมพอเพียง ผู้บริหาร ครู ทั่วไป ครูผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและชักจูงผู้เรียนให้มีระบบการคิดวิเคราะห์ มองเห็นผลดี

ของการปฏิบัติตนตามนโยบาย มาตรการ ข้อกำหนดของหน่วยงานราชการในการดูแลรักษาป้องกัน ในหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสถานศึกษาทุกระดับชั้น นักเรียนรวมกลุ่มเลือกทำโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมความรู้และทักษะ กระบวนการ ที่ให้เห็นตัวอย่างจากข้อมูล สถิติทางการแพทย์ในเรื่องการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในแต่ละวัน มาปฏิบัติตนให้เป็นวิถีชีวิต (New Normal) ด้วยการเติมเต็มเนื้อหา หลักสูตรที่ยังไม่ได้สอนในระดับชั้นเรียนให้ครอบคลุมสาระต่าง ๆ รวมทั้งสุขศึกษาและพลศึกษาให้เป็น จุดเน้นที่สำคัญในการประเมินพฤติกรรมผู้เรียน นอกจากการเรียนรู้และการประเมินผลตามหน่วย การเรียนในรายวิชาสาระการเรียนรู้ที่เพิ่มเติมจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชมรม ชุมนุม โครงการ ที่สนับสนุนส่งเสริมความรู้และทักษะชีวิต กิจกรรมรณรงค์การดูแลรักษา การปกป้องป้องกันตนเอง และผู้รอบข้าง อย่างต่อเนื่อง ทุกภาคเรียน

๒) การพัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนและสถานศึกษา โดยการจัดเนื้อหาการเรียนรู้อตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ดังนี้

๒.๑) บูรณาการในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปฏิบัติตน การดูแลป้องกันรักษาผู้ติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ชุมนุม ห้องถิ่น

๒.๒) บูรณาการในหมวดทักษะวิชาที่เรียนสัมพันธ์กับสภาวะการณ์ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในกลุ่มทักษะวิชาพื้นฐาน กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะกลุ่มทักษะ วิชาเลือกซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดหมายและปรัชญาของสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

๒.๓) บูรณาการหรือจัดการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการหรือจัด รายวิชาเพิ่มเติม ในวิชาเลือกเสรีตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และปรัชญาของสถาบันการศึกษาและ ความต้องการ ของผู้เรียนหรือห้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๔) จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในกลุ่มเสียงและกลุ่มสนใจ ชมรม ชุมนุม หรือ องค์กรวิชาชีพของนักเรียนหรือนักศึกษา ตามบริบทของพื้นที่ของสถาบันการศึกษาและความ ต้องการ ของผู้เรียนหรือห้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๕) จัดโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายของ สถาบันการศึกษา และความต้องการความสนใจของนักเรียน นักศึกษาที่ต้องการฝึกทักษะวิชาชีพของตน ซึ่งอาจปฏิบัติใน สถานประกอบการส่วนบุคคลหรือชุมชน ห้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

๓) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิธีทรงงานตามศาสตร์พระราชา (เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา) และกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS / GPAS & Steps) ฝึกให้ผู้เรียน สร้างความรู้ระดับความคิดรวบยอด หลักการและนำหลักการสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ผ่านโครงการ เรียนรู้รายบุคคลหรือเรียนรู้ร่วมกัน ขยายความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ในงานอาชีพและสังคมเกี่ยวกับการ ค้นหาวิธีการปฏิบัติตน การดูแล ป้องกัน รักษาผู้ติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในระดับห้องเรียน สถานศึกษา ชุมนุม ห้องถิ่น ร่วมกันโดยดัดแปลงประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง

บทที่ ๔

สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา

การศึกษาสภาพปัญหาจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในระบบปกติ ซึ่งพบว่าการจัดการศึกษาในช่วงดังกล่าวมีปัญหา มากพอสมควร แม้ว่ารัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นทุเลาเบาบางลงมีการวางแนวทางและกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาไว้แล้ว ในทางหนึ่งแต่ปัญหาก็จะตามมาอีกทางหนึ่ง เช่น

กรณีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ส่วนใหญ่โรงเรียนเอกชนในระบบจะใช้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่จัดทำขึ้นมา ในรูปแบบ “ศูนย์การเรียนรู้ด้วยระบบดิจิทัล สช.” โดยเป็นการจัดการเรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกล ในรูปแบบ ที่ได้รับการสนับสนุนด้านเนื้อหา จากพันธมิตรเพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ และเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ ซึ่งรวมการเรียนการสอนออนไลน์ของ ๑๒ สถานศึกษาเอกชนชั้นนำทั้งในระบบและนอกระบบ (โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนกรุงเทพวิद्याการคอมพิวเตอร์ โรงเรียนมัธยมยานากาวา โรงเรียนวรรัตน์ศึกษา โรงเรียนทิวไผ่งาม และนานาชาติแคนาเดียน บริษัทเจเนซิส มีเดียคอม บริษัท ไอที ไตรฟ์ จำกัด บริษัท ๑๖๘ ทิวเตอร์ ออนไลน์ บริษัทดนตรีและศิลปะซิมโฟนี จำกัด บริษัทอมรินทร์ บัค เซ็นเตอร์ จำกัด บริษัทอักษรเอ็ดดูเคชั่น จำกัด บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด ทั้งแบบออนไลน์ และบันทึกเทป มีเนื้อหาครอบคลุม ตั้งแต่ อนุบาลปีที่ ๑-๓ ประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ และมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ทุกกลุ่มสาระวิชา เพื่อสร้างการเรียนรู้ออกให้ผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์แบบไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นระยะเวลา ๑ ปี ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนเอกชนทั้งในและนอกระบบ รวมถึงโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาได้ใช้โปรแกรม Google Classroom หรือแม้แต่การจัดการเรียนผ่านการสอนสด (Live) โดยนอกจากนี้สมาคมคณะกรรมการประสานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ดำเนินการติดต่อประสานกับ ZOOM.US เพื่อขอใช้ Application Zoom เพื่อใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชน ในระยะเวลา ๑ ปี ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓ - ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ทำให้โรงเรียนเอกชนได้สามารถใช้ช่องทางการเรียนออนไลน์ได้แบบเสมือนจริงที่ ครู และนักเรียนทุกคน สามารถเรียนรู้ในบทเรียนที่ครูผู้สอนออกแบบการเรียนรู้ได้พร้อมกันทุกคน หากแต่บางส่วนที่ผู้ปกครอง ครอบครัวนักเรียนอาจมีปัญหาในการเรียนออนไลน์ โรงเรียนจะดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มดังกล่าวในการสนับสนุนการเรียนด้วยแบบเรียน ใบงาน หรือกิจกรรมที่ครูดำเนินการมอบหมายให้นักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยหวังว่าในระยะเวลาที่เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จะไม่ปล่อยเวลาของการเรียนรู้สูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ แต่ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น คือ การเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนของผู้เรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมรวมทั้งฐานะความเป็นอยู่ของผู้ปกครองแต่ละครอบครัวไม่เท่าเทียมกันและยังมีความเหลื่อมล้ำกันอย่างมาก จากข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) พบว่า ปัญหาของครัวเรือนในประเทศไทยที่ใหญ่กว่าการเข้าถึง

อินเทอร์เน็ตจากที่บ้านคือการไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้าน การมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการซื้อสัญญาณอินเทอร์เน็ต หากเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เพียงร้อยละ ๒๑ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ ๔๙ และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ ๓๘ ขณะที่ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ตที่บ้านร้อยละ ๖๘ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ ๕๕ และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ ๔๔ ในปี ๒๕๖๑ การเข้าถึงคอมพิวเตอร์ของครัวเรือนยิ่งยากมากขึ้นหากเป็นครัวเรือนที่มีฐานะยากจน

กรณีการเลื่อนการเปิดเทอมในภาคเรียนที่ ๑ ปี ๒๕๖๓ เป็นวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ นั้น เนื่องจากเป็นความกังวลและความห่วงใยของผู้ปกครองเกรงว่า การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) อาจกระทบต่อสุขภาพของนักเรียนและเมื่อเปิดภาคเรียนแล้ว การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสดังกล่าวอาจเพิ่มขึ้นและจะทำให้มีผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการต้องกลับมาทบทวนมาตรการและแนวทางการเฝ้าระวังต่าง ๆ เพื่อหาช่องทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หรือโรงเรียนเอกชนทุกประเภทอาจต้องพิจารณาปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมทั้งความเหมาะสมในการกำหนด ช่วงเวลาในการเปิดการเรียนการสอนเป็นรายพื้นที่และรายจังหวัด เนื่องจากที่ผ่านมา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในการปรับโครงสร้างเวลาเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่กำหนดไว้ชัดเจนแล้ว จึงไม่ควรกำหนด นโยบายไว้ในภาพรวม ในขณะเดียวกันก็ควรกระจายอำนาจในการวางแผนการ ดำเนินการต่าง ๆ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนหรือโรงเรียนเอกชนทุกประเภท ในการวางกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีความรัดกุมและเป็นระบบ ทั้งในส่วนของการกำหนดวันเปิดเทอมของแต่ละโรงเรียนในพื้นที่ต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม แนวทาง วิธีการ และกระบวนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแต่ละช่วงวัย การจัดห้องเรียน การจัดสถานที่นั่ง ความพร้อมของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ การจัดพื้นที่โรงอาหาร การเดินทางกลับบ้านของผู้เรียน รวมทั้งความพร้อมและความร่วมมือของชุมชน หมู่บ้าน อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และท้องถิ่น เป็นต้น ที่เน้นความพร้อมของสถานศึกษาเป็นหลักภายใต้มาตรการเฝ้าระวังของกระทรวงสาธารณสุข และมาตรการ Social Distancing อย่างเข้มข้น

นอกจากนี้ เนื่องจากหลายพื้นที่ในประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ในส่วนภูมิภาคจะมีโรงเรียนเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบขนาดเล็กอยู่เป็นจำนวนมากและหลายแห่งไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง ซึ่งมีจำนวนผู้เรียนในโรงเรียนดังกล่าวไม่มาก โรงเรียนเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบขนาดเล็กส่วนใหญ่มีความพร้อม เนื่องจากโรงเรียนเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบมีพื้นที่มากพอสมควรสามารถจัดการศึกษาภายใต้มาตรการเฝ้าระวังของกระทรวงสาธารณสุขและมาตรการ Social Distancing ได้ดีกว่าโรงเรียนเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ แต่ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่โรงเรียนเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบนั้นสังกัดจะต้องมีการสำรวจข้อมูลให้ละเอียดรอบคอบถึงจำนวนผู้เรียนในโรงเรียนนั้น และให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนด้วย อาทิ เครื่องมือ ตรวจจับอุณหภูมิ เจลแอลกอฮอล์ รวมทั้งสื่อการเรียนการสอน

ในรูปแบบต่าง ๆ ตามสมควร ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษา เพราะการเรียนการสอน ในโรงเรียนเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบ ย่อมจะมีคุณภาพ และมีความเหมาะสมมากที่สุด

กรณีการจัดห้องเรียนห้องละไม่เกิน ๒๕ คน โดยให้นักเรียนเข้าเรียนเป็นผลัดนั้น ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญและกระทบกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา ประเภทอาชีวศึกษา อย่างมาก เพราะโรงเรียนเอกชนทุกประเภท มีการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่นๆ ตามจำนวนเงินที่ได้รับการอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ การที่แบ่งนักเรียนมาเรียนเป็นผลัดๆ ละ ๒๐-๒๕ คน จะเรียนได้อย่างไรให้เรียนในช่วงบ่าย หรือสลับวันการเรียนในวันถัดไปหรือไม่ อย่างไร ทำให้ระบบการจ้ดเก็บเงินค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามจำนวนเงินที่ได้รับการอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ มีปัญหา เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ทุกวัน เช่น ๑ สัปดาห์มาเรียนที่โรงเรียน ๓ วัน เรียน ที่บ้าน ๒ วัน โรงเรียนมีค่าใช้จ่ายเท่าเดิม แต่ผู้ปกครองอ้างว่านักเรียนไม่ได้มาโรงเรียน จึงขอให้ลดหรือคืนเงินค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ เช่น ค่าอาหารกลางวันและอาหารว่าง ค่ารถรับส่ง ทำให้เกิดผลกระทบกับการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชน

ดังนั้น ในการจัดการศึกษาหากเป็นรายวิชาที่มีความเข้มข้นของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ และเป็นวิชาบังคับตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา/หลักสูตรของนอกระบบแล้วนั้น โรงเรียนเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบอาจจัดหาสถานที่ที่มีขนาดใหญ่ซึ่งอาจจะเป็นห้องโถง อาคารกีฬา หรืออาคารนันทนาการในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนทั้งหมดในห้องได้เรียนรวมกันครบทั้งชั้นหรืออีกแนวทางหนึ่งคือ ให้ครูผู้สอนจัดจำนวนนักเรียนนักศึกษาต่อห้อง ไม่เกิน ๒๐ - ๒๕ คน และต้องจัดแบ่งห้องเรียนออกเป็น ๒ ห้อง โดยทั้งสองห้องจะต้องอยู่ในพื้นที่ติดต่อกัน โดยในห้องแรกจะมีครูทำการสอนปกติ ส่วนอีกห้องจะเป็นการเรียนผ่านการ Live สด แต่ครูสามารถเดินไปมาได้ทั้ง ๒ ห้องได้โดยสะดวก เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนและครูสามารถตอบข้อซักถามของผู้เรียนได้ในทันที ส่วนรายวิชาที่ไม่เป็นวิชาบังคับ อาจจัดการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ทั้งระบบ Google Classroom ระบบ Line ระบบ Zoom Meeting หรือระบบ Cisco WebEx Meeting ซึ่งผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังสถานศึกษา แต่ระบบดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ แม้จะอยู่ต่างพื้นที่กัน ทั้งนี้ การจัดการศึกษาต้องจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอนและบรรลุตัวชี้วัดรายวิชาที่หลักสูตรกำหนด โดยคำนึงถึงเป้าหมายคือตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้มาตรการในการควบคุมโรคระบาด มาตรการในการเฝ้าระวัง และการป้องกันของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดให้มีมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัด

มาตรการก่อนเปิดเรียน โดยสถานศึกษาต้องทำการสำรวจข้อมูลครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยง ภายใน ๑๔ วัน หรือมีอาการที่แสดงว่ามีความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และให้แจ้งสถานศึกษาทราบโดยทันทีต้องมีการแบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน จัดเตรียมสถานที่ในห้องเรียน พื้นที่นอนกลางวัน พื้นที่การเรียนรวม โรงอาหาร พื้นที่นันทนาการ โดยใช้ Social distancing ให้มีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ระหว่างบุคคล พร้อมทั้งป้ายสัญลักษณ์แจ้งเตือนทั่วบริเวณต้องหมั่นตรวจสอบให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา ทำความ

สะอาดพื้นที่ภายในสถานศึกษาและอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกครั้งก่อนเปิดเรียนอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการกำหนดจุดคัดกรองบริเวณประตูทางเข้าสถานศึกษา เพื่อตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของนักเรียน ครู และบุคลากรที่มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกรายและทุกครั้ง มีจุดบริการทำความสะอาดมือและมีการจัดเตรียมสบู่ล้างมือ เจลแอลกอฮอล์ บริเวณทางเข้าประตูสถานศึกษา ห้องเรียน บริเวณอาคาร ห้องน้ำ หรือสถานที่จัดกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง นอกจากนี้ ยังต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของสถานศึกษาแก่ครู บุคลากร และพนักงานของสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของสถานศึกษา การสังเกตอาการ และอื่น ๆ และต้องจัดทำแผนการเรียนการสอน โดยสถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากอาจแบ่งนักเรียนสลับมาเรียนที่สถานศึกษาแต่ละห้องหรือแต่ละชั้นตามความเหมาะสม และจัดให้มีการเหลื่อมเวลาเข้าเรียน เลิกเรียน รวมถึงเวลาพักของนักเรียนในแต่ละชั้นไปด้วย

มาตรการระหว่างเปิดเรียน เป็นมาตรการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งครู ผู้ปกครอง และตัวผู้เรียน โดยที่ผู้ปกครองต้องตรวจวัดอุณหภูมิของนักเรียนทุกครั้งก่อนออกจากบ้านมายังสถานศึกษา หากตรวจพบอุณหภูมิสูงกว่า ๓๗.๕ องศา ต้องไม่ให้ผู้เรียนมาสถานศึกษา พนักงานประจำรถและพนักงานขับรถโรงเรียนต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนปฏิบัติหน้าที่ ทุกคนมีเทอร์โมมิเตอร์ประจำตัว และต้องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของผู้เรียนก่อนขึ้นรถ รับส่งนักเรียน ทุกคน ผู้เรียนจะต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะที่อยู่บนรถ บุคคลทุกคนที่จะเข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษาต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ณ จุดคัดกรองที่ประตูทางเข้าสถานศึกษา ทุกคนที่เข้ามาติดต่อกับสถานศึกษา ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะที่อยู่ในพื้นที่สถานศึกษา สถานศึกษาต้องจัดพื้นที่ให้อากาศถ่ายเทได้ดี และเพิ่มความเข้มข้นในการทำความสะอาด ภายในสถานศึกษา ห้องเรียน ห้องน้ำ สนามเด็กเล่น อุปกรณ์การเรียน กีฬา เครื่องดนตรีอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำหลังเลิกเรียนทุกวัน ประกอบอาหารและการจัดการน้ำดื่มให้ถูกสุขอนามัย ยกเลิกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร งดการประชุมหรือจัดกิจกรรมรวมกลุ่มที่มีคนหมู่มาก งดกิจกรรมกีฬาทุกประเภทที่ต้องสัมผัสตัวกับผู้ร่วมแข่งขัน ผู้เรียนจะต้องล้างมือเมื่อจบชั่วโมงเรียนเสมอและจะต้องมีขวดน้ำ/กระติกน้ำของตนเอง หลีกเลี่ยงการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ใช้เครื่องปรับอากาศเป็นเวลาต่อเนื่องเกิน ๒ ชั่วโมง การจะให้นักเรียนมาหรือไม่มาสถานศึกษาในแต่ละวันให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ปกครอง แต่ควรสัมพันธ์กับการกำหนดเวลาเรียนตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องมีเกณฑ์ที่กำหนดให้มีการยืดหยุ่นหรือจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในบางกลุ่มสาระที่เรียนได้พร้อม ๆ กัน

มาตรการหลังเลิกเรียน โดยสถานศึกษาต้องแจ้งผู้ปกครองเพื่อรับผู้เรียนกลับบ้านทันที หลังเลิกเรียน นอกจากนี้ สถานศึกษาต้องจัดให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และรายงานผู้อำนวยการสถานศึกษาทราบเป็นประจำทุกวัน

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาต้องจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอน และบรรลุตัวชี้วัดรายวิชาที่หลักสูตรกำหนด โดยคำนึงถึงเป้าหมายคือตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้มาตรการในการควบคุมโรคระบาด มาตรการในการเฝ้าระวังและการป้องกันของกระทรวงสาธารณสุข และมาตรการ Social Distancing อย่างเคร่งครัด

๔.๒ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา อันนำไปสู่แนวทาง ปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมนั้น หากจะพิจารณาแนวทางและกระบวนการจัด การศึกษาที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยที่มาตรา ๔ บัญญัติไว้ความตอนหนึ่งว่า การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัด การศึกษาให้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ที่ต้องเน้น พัฒนาการของผู้เรียนทางทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ปัญญา ที่ต้องพัฒนาไปอย่างสัมพันธ์กันด้วย หลักการดังกล่าว หน่วยงานด้านการศึกษา จึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายหลักที่สำคัญอันนำไปสู่การ ปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมด้วยแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลายในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- กรณีที่ไม่มีมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สถานศึกษา ต้องจัดการศึกษาในแบบ Onsite ในลักษณะเต็มรูปแบบตามหลักสูตรเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดและวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและมีคุณภาพที่สอดคล้องตามหลักสูตร กำหนด

- กรณีที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) สถานศึกษาต้องมีการจัดการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ต้องหาแนวทางที่หลากหลายในการจัดการศึกษา ซึ่งอาจจะจัดการ การศึกษาทั้งในรูปแบบ Onsite ผสมผสานไปกับรูปแบบ On Air และแบบ Online เนื่องจากการจัด การศึกษาแบบ On Air และแบบ Online นั้น เป็นเครื่องมือและกลไกอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาอาจบูรณาการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงปัจจัย แวดล้อมและความพร้อมของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกันด้วย ในส่วนนี้ คณะกรรมการมีประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

๔.๒.๑ มาตรการเร่งด่วน

สำหรับแนวทางและมาตรการเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาว่าด้วยการ บริหาร การจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่เหมาะสมกับสังคมไทยนั้น หน่วยงานทางด้านการศึกษาและหน่วยงานภายใน รวมทั้งหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

๑) กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๑) ด้านนโยบายและการกระจายอำนาจ

(๑) การบริหารการศึกษาในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ควรกระจายอำนาจส่วนกลางไปยังสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน และโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึง สำนักบริการการอาชีวศึกษา เอกชน (สอช.) ในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีโอกาสร่วมกันตัดสินใจ และออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง โดยกระทรวงศึกษาธิการมีต้องกำหนดรูปแบบที่ตายตัว

แต่คำนึงถึงสภาพความพร้อมของแต่ละพื้นที่ที่สำคัญ เนื่องจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดรูปแบบที่ตายตัวและไม่มีที่ยืดหยุ่นนั้นอาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่และโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบที่ขาดความพร้อมได้

(๒) ควรมีนโยบายที่ให้มีแนวทางวิธีการปฏิบัติที่เป็นอิสระแก่โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบรวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในการพิจารณาเปิดโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ตามความพร้อมของแต่ละพื้นที่ เนื่องจากที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายการปรับโครงสร้างเวลาเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่กำหนดไว้ชัดเจนแล้ว จึงไม่ควรกำหนดนโยบายไว้ในภาพรวม เช่น การประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชนทั้งในระบบและนอกระบบ เปิดเรียนพร้อมกันทั่วประเทศ ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เป็นต้น

(๓) ควรโอนอำนาจคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (กช.) ในส่วนของการบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนให้กับคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กอศ.) โดยกำหนดหน้าที่และอำนาจของ สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) เพิ่มเติมในโครงสร้างการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีความชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๘/๒๕๕๙

๑.๒) ด้านการบริหารจัดการ

(๑) ควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิดของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบและสนับสนุนการดำเนินงานในภาพรวมตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ กำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคคลให้ชัดเจนในการจัดการและปฏิบัติ ตั้งแต่ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอน และงบประมาณที่สอดคล้องกับมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) เนื่องจากการให้อิสระในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกับพื้นที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแล้วยังสามารถช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มประชาชนที่มีฐานะยากจน

(๒) ควรจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางไปเพิ่มให้โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อจัดการศึกษาได้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีงบประมาณใช้ในพื้นที่เพิ่มเติมหรือสำรองใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เช่น การจ่ายค่าตอบแทนการเดินทางไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นกรณีพิเศษให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้ปฏิบัติงานและได้รับผลกระทบจึงจะเกิดเป็นขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถดำเนินงานต่อไปได้

(๓) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง เพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองและนักศึกษาในโรงเรียนเอกชนและสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ที่ได้รับผลกระทบจาก

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เป็นค่าธรรมเนียมการศึกษาในส่วนที่ไม่ได้รับการอุดหนุนรายบุคคลจากภาครัฐ

๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

๒.๑) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนควรสำรวจจำนวนผู้เรียนในแต่ละโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อติดตามความความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมในด้านการใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยี ความพร้อมในการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ความพร้อมของผู้ปกครอง พร้อมกับการแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนที่มีความขาดแคลนให้มีความพร้อมตามความเหมาะสม

๒.๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรมีการปรับเกณฑ์การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะกระจายอำนาจไปยังห้องเรียนหรือโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบโดยให้อำนาจผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบควรทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินสภาพโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบด้วยตนเองและลดความเข้มข้นในการประเมินผลจากส่วนกลางเป็นสำคัญ เนื่องจากปัจจุบันมีการบังคับใช้ระบบการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงควรปรับเกณฑ์การประเมินผลการเรียนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กล่าวคือ หากระบบการจัดการศึกษาของประเทศบังคับให้โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบทำตามแนวทางที่ส่วนกลางหรือระบบการประเมินผลกำหนดขาดความยืดหยุ่นทางการบริหารจะส่งผลกระทบต่อในภาพรวมเป็นวงกว้าง ตั้งแต่โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบ ระบบการจัดการศึกษา และเกณฑ์การประเมินผล

๒.๓) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรวางระบบกระจายห้องเรียนให้กับโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบเพื่อลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่งตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) โดยอาจทบทวนการกระจายห้องเรียนดังกล่าวออกไปใช้พื้นที่ของโรงเรียนที่เลิกกิจการที่อยู่บริเวณใกล้เคียงและจัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาไปประจำให้ครบทุกช่วงชั้นเรียน แต่หากโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบใดประสบปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถพิจารณาทบทวนบรรจุเพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อให้โรงเรียนสามารถจ้างครูเพิ่มได้

๒.๔) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนควรจัดประสานสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดให้มีศึกษานิเทศก์สำหรับให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา และให้การสนับสนุนสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงานให้ครูผู้สอน

๒.๕) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อดูแลรักษามาตรฐานการศึกษาในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และมอบอำนาจการบริหารให้กับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบและจัดการเรียนรู้อยู่แบบ Online โดยแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ ได้แก่ (๑) การอัปโหลดข้อมูลการเรียนรู้เข้าสู่ Google Classroom ลงระบบออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามอิสระ ซึ่งหากนักเรียนคนใดไม่มี

ความพร้อมสำหรับการเรียนออนไลน์ให้นักเรียนดังกล่าวมาเรียน Online ที่โรงเรียนภายหลังจากวันที่มีการเปิดภาคเรียนตามปกติซึ่งอาจจะกำหนดเวลาให้เป็นการทบทวนก่อนเริ่มต้นเรียนภาคการศึกษาใหม่ และ (๒) การเรียน Online แบบ Live สด โดยกำหนดวันที่ชัดเจนว่าวันใดเรียนวิชาใด และหากทบทวนผู้เรียนสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อเรียนทบทวนได้

๓) โรงเรียนเอกชนในระบบ

๓.๑) ควรจัดให้ผู้เรียนในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาได้รับการเรียนรู้แบบ Onsite โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ควรเริ่มจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนในระบบได้ทันที โดยลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่งตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เช่น การสลับเวลาเรียน เนื่องจากการเรียนรู้หลักผ่านทาง On Air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์อาจไม่สามารถตอบสนองให้โรงเรียนเอกชนในระบบและนอกระบบและผู้เรียนที่ขาดความพร้อม

๓.๒) ปัจจุบันการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอาจดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ หรือประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนได้หลายวิธีตามความเหมาะสม เช่น สลับช่วงเวลาเรียนเพื่อลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่ง เนื่องจากสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่มีความพร้อมและประสบปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่แตกต่างกันออกไป จึงจะส่งผลให้ครูมีภาระงานมากขึ้น และอาจจัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาไปประจำห้องเรียนได้ไม่ครบทุกช่วงชั้น

๓.๓) หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเข้มข้นทางวิชาการของเนื้อหาที่แตกต่างกัน ดังนั้น ควรมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มรายวิชาที่มีความเข้มข้นทางวิชาการไม่มากอาจเลือกใช้วิธีการเรียนรู้แบบ On Air เพื่อลดภาระการจัดห้องเรียนในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนหลายแห่งมีพื้นที่จำกัดแต่มีจำนวนนักเรียนมาก จึงไม่สามารถขยายห้องเรียนออกไปได้ ส่วนกลุ่มรายวิชาที่มีความเข้มข้นทางวิชาการมากจะไม่สามารถใช้รูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวได้จึงต้องมีการจัดการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยแล้ว และให้ผู้บริหารโรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเอง เช่น การแบ่งกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดพื้นที่โรงอาหาร ฯลฯ แต่ต้องเป็นไปตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing)

๓.๔) โรงเรียนเอกชนควรจัดการเรียนการสอนทั้งแบบ Online และ Onsite โดยตระหนักถึงความสำคัญของ “การใช้หลักสูตรเดียวกัน วัตถุประสงค์และมีเป้าหมายให้ผู้เรียนบรรลุสมรรถนะครบถ้วนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด” คือ มุ่งไปยังพฤติกรรมที่ผู้เรียนโดยตรงยึดความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นหลักเพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้เรียนจะมีทักษะและความสามารถ ในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมแล้วจึงออกแบบว่าควรใช้สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่กำหนดไว้ว่าให้หลักสูตรฐานสมรรถนะนั้น เป็นแนวทางในการปฏิรูปหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งให้เกิดการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งนี้ ต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการวัดและประเมินผลเพื่อให้โรงเรียนที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้ส่วนนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านการเรียน Online ให้มาเรียนที่โรงเรียนตามปกติ

๓.๕) ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินสภาพโรงเรียนเอง และลดความเข้มข้นในการประเมินผลจากส่วนกลางเป็นสำคัญ เนื่องจากปัจจุบันมีการบังคับใช้ระบบ การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงควรปรับ เกณฑ์การประเมินผลการเรียนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กล่าวคือ หากระบบการจัดการศึกษา ของประเทศบังคับให้โรงเรียนทำตามแนวทางที่ส่วนกลางหรือระบบการประเมินผลกำหนด ขาดความ ยืดหยุ่นทางการบริหารจะส่งผลกระทบต่อในภาพรวมเป็นวงกว้างตั้งแต่โรงเรียนระบบการจัดการศึกษา และเกณฑ์การประเมินผล ดังนั้น จึงควรเร่งปรับเกณฑ์การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงที่จะกระจายอำนาจไปยังห้องเรียนหรือโรงเรียน

๓.๖) โรงเรียนเอกชนควรทำความร่วมมือกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน (อสม.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครอง และครูผู้สอนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ อำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาในกรณีที่สถานศึกษาความพร้อมที่จะจัดการศึกษาแบบ Onsite โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนการเรียนการสอนในรูปแบบ Online ควรนำมา เป็นการศึกษเสริมเพิ่มเติม ทั้งนี้ แนวทางในการจัดการศึกษาจะต้องตอบโจทย์ในเรื่องของโอกาส ความเสมอภาค ความเหลื่อมล้ำด้วย

๓.๗) ควรจัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสารข้อมูลกับผู้ปกครองโดยตรง เช่น แอปพลิเคชันที่สามารถสนทนา สร้างกลุ่ม ส่งข้อความ ลงรูปภาพต่าง ๆ เพื่อติดตามและแก้ไข ปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น

๓.๘) โรงเรียนเอกชนควรสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบความจำเป็นของมาตรการ เปิด-ปิดโรงเรียนเอกชน โดยชี้แจงผ่านช่องทางใดช่องทางหนึ่งให้ผู้ปกครองทราบว่ารัฐบาลมีแนวทาง การ เปิด-ปิดโรงเรียนเอกชนอย่างไรเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถประเมินสถานการณ์ในอนาคตได้หรือจัดทำ คู่มือสำหรับผู้ปกครองสำหรับสนับสนุนบุตรหลานในกรณีเรียนที่บ้าน เช่น วิธีการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อเรียน ออนไลน์ แนวทางแก้ปัญหาเบื้องต้นหรือคู่มือการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นต้น และเปิดช่องทาง ที่เอื้อต่อการติดต่อสื่อสารให้ครูและผู้ปกครองได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๓.๙) โรงเรียนเอกชน สามารถ ออกแบบการบริหารจัดการให้สอดคล้อง กับบริบทปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมแบบภาคีเครือข่ายต้องเพิ่ม จำนวนครูให้เพียงพอโดยวิธีรัฐบาลเพิ่มเงินอุดหนุนให้โรงเรียนเอกชนไปเพิ่มเงิน โดยปรับอัตราอุดหนุน อนุบาล-ประถมศึกษา เป็นนักเรียน ๒๐ คน ต่อ ครู ๑ คน มัธยมศึกษาเป็นนักเรียน ๑๕ คน ต่อครู ๑ คน ตามลำดับและปฏิรูป การสอนให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง โดยลดเวลาเรียนใน โรงเรียนให้น้อยลง เพิ่มกิจกรรม พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และอาชีพให้เกิดขึ้นในครอบครัว พัฒนา ท ก ช ะ อ า ซี พ ในครอบครัว

๓.๑๐) โรงเรียนเอกชนต้องทำความสะอาดสถานที่โดยรอบอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องอเนกประสงค์ โต๊ะ เก้าอี้ ที่นั่ง อุปกรณ์ เครื่องมือ พื้นผิวสัมผัสหรือจุดสัมผัสร่วม ห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือ และจุดเสี่ยงทุก ๑ - ๒ ชั่วโมง หรือทุกครั้งที่เลิกเรียนหรือใช้บริการเสร็จด้วยน้ำยา ทำความ สะอาดที่ได้มาตรฐานและฆ่าเชื้อโรคตามหลักวิชาการ อีกทั้งต้องจัดเตรียมกระดาษเช็ดทำความสะอาด

สะอาด แบบใช้แล้วทิ้งสำหรับใช้ทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสหรือจุดสัมผัสร่วม เช่น แป้นพิมพ์โต๊ะทำงาน รีโมท คอนโทรล ฯลฯ ก่อนและหลัง การใช้งานแต่ละครั้ง

๓.๑๑) โรงเรียนเอกชนต้องมีจุดบริการล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์ ๗๐% ล้างมือหน้าประตูทางเข้า - ออกสถานศึกษาห้องเรียนหรืออาคารเรียน โรงอาหาร โรงครัว ห้องน้ำ ห้องสุขา โดมหรืออาคารสถานที่ในร่มและบริเวณที่มีการสัมผัสร่วมกันต่าง ๆ รวมทั้งต้องส่งเสริมการล้างมือและสาธิตพฤติกรรมสุขอนามัยในการล้างมือที่ถูกต้อง โรงเรียนเอกชนควรบังคับให้นักเรียน/นักศึกษา ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่และน้ำโดยใช้เวลาอย่างน้อย ๒๐ วินาที

๓.๑๒) โรงเรียนเอกชนควรต้องจัดเวลาในการพักรับประทานอาหารกลางวันให้ผู้เรียนได้สลับเวลาพัก และให้เวลาในการพักล้างมือกลางวันเหลื่อมกัน โดยควรแบ่งช่วงการพักออกเป็น ๓ ช่วง คือ ๑๐.๓๐ น. ๑๑.๓๐ น. และ ๑๒.๓๐ น. เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องเน้นมาตรการรักษาระยะห่าง (Social Distancing) เป็นสำคัญ

๓.๑๓) ควรมีการตั้งคณะกรรมการร่วมที่มาจาก ๓ ฝ่าย ได้แก่ (๑) โรงเรียน เอกชน (๒) ผู้ปกครอง/ญาติของผู้เรียน และ (๓) ผู้นำชุมชน/ท้องถิ่น เป็นผู้คัดกรองนักเรียนแต่ละคนว่ามีความพร้อม เพียงใดในการใช้สื่อการเรียนการสอน และการใช้ชีวิตในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ซึ่งหากผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนแบบ Online สามารถเลือกเรียนแบบ Online ได้ และหากผู้เรียนที่มีความพร้อมสำหรับการเรียนแบบ Onsite ให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบ Onsite โดยไม่จำเป็นว่าครูผู้สอนต้องสอนในที่โรงเรียนเท่านั้น อาจจัดกลุ่มสอนที่สถานที่ต่าง ๆ ได้ ตามความเหมาะสม

๓.๑๔) สำหรับกรณีของโรงเรียนเอกชนที่มีความพร้อมจัดการเรียนการสอนแบบ Onsite ควรมีการกำหนดมาตรการก่อนเปิดเรียน มาตรการระหว่างเปิดเรียน และมาตรการหลังเปิดเรียน โดยให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง ดังนี้

มาตรการก่อนเปิดเรียน

(๑) โรงเรียนเอกชนควรทำการสำรวจข้อมูลครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยง ภายใน ๑๕ วัน หรือมีอาการที่แสดงว่ามีความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และให้แจ้งสถานศึกษารับทราบโดยทันที

(๒) โรงเรียนเอกชนต้องมีการแบ่งพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน จัดเตรียมสถานที่ในห้องเรียน พื้นที่นอกกลางวัน พื้นที่การเรียนรวม โรงอาหาร พื้นที่สนทนาการใช้ Social Distancing ให้มีระยะห่างไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ระหว่างบุคคล พร้อมทำป้ายสัญลักษณ์แจ้งเตือนทั่วบริเวณ

(๓) โรงเรียนเอกชนต้องหมั่นตรวจสอบให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา

(๔) โรงเรียนเอกชนต้องมีการทำความสะอาดพื้นที่ภายในสถานศึกษา และอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกครั้งก่อนเปิดเรียนอย่างต่อเนื่อง

(๕) โรงเรียนเอกชนต้องกำหนดจุดคัดกรองบริเวณประตูทางเข้าสถานศึกษา เพื่อตรวจวัด อุณหภูมิร่างกายของนักเรียน ครู และบุคลากรที่มาติดต่อกับสถานศึกษา ทุกสายและทุกครั้ง

(๖) โรงเรียนเอกชนต้องมีจุดบริการทำความสะอาดมือและมีการจัดเตรียมสบู่ล้างมือ แอลกอฮอล์เจล บริเวณทางเข้าประตูโรงเรียนเอกชนห้องเรียน บริเวณอาคารห้องน้ำ หรือสถานที่จัดกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเพียงพอและทั่วถึง

(๗) โรงเรียนเอกชนต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) มาตรการป้องกันการระบาดของสถานศึกษาแก่ครู บุคลากร และพนักงานของสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

(๘) โรงเรียนเอกชนต้องจัดให้มีป้ายประชาสัมพันธ์แนะนำมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของสถานศึกษาการสังเกตอาการ และอื่น ๆ

(๙) โรงเรียนเอกชนต้องจัดทำแผนการเรียนการสอน โดยโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากอาจแบ่งนักเรียนสลับมาเรียนที่สถานศึกษาแต่ละห้องหรือแต่ละชั้นตามความเหมาะสม และจัดให้มีการเหลื่อมเวลาเข้าเรียน เลิกเรียน รวมถึงเวลาพักของนักเรียนในแต่ละชั้นปีด้วย

มาตรการระหว่างเปิดเรียน

(๑) ผู้ปกครองต้องตรวจวัดอุณหภูมิของนักเรียนทุกครั้งก่อนออกจากบ้านมายังสถานศึกษา หากตรวจพบอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศา ต้องไม่ให้นักเรียนมาสถานศึกษา

(๒) พนักงานประจำรถและพนักงานขับรถโรงเรียนต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนปฏิบัติหน้าที่ทุกคน หากตรวจพบอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศา จะไม่อนุญาตให้ปฏิบัติหน้าที่และต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งปฏิบัติหน้าที่ และต้องทำความสะอาดรถทุกรอบ

(๓) พนักงานประจำรถโรงเรียนมีเทอร์โมมิเตอร์ประจำตัว และต้องตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของนักเรียนก่อนขึ้นรถรับ – ส่งนักเรียนทุกคน หากตรวจพบอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศา ไม่อนุญาตให้ขึ้นรถ

(๔) นักเรียนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาขณะที่อยู่บนรถ

(๕) บุคคลทุกคนที่จะเข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษาต้องผ่านการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ณ จุดคัดกรองที่ประตูทางเข้าสถานศึกษา ในกรณีที่พบผู้มีอุณหภูมิร่างกายเท่ากับหรือสูงกว่า ๓๗.๕ องศา หรือมีอาการไข้ ไอ จามมีน้ำมูก หรือมีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจจะไม่อนุญาตให้เข้ามาภายในบริเวณสถานศึกษาและมีการบันทึกข้อมูลเก็บไว้

(๖) นักเรียน ครู และบุคลากร หรือผู้มาติดต่อกับสถานศึกษาทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย ขณะที่อยู่ภายในพื้นที่บริเวณสถานศึกษา

(๗) สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบระบายอากาศ เพื่อให้มีการถ่ายเทอากาศได้ดี

(๘) เพิ่มความเข้มข้นในการทำความสะอาดภายในสถานศึกษา ห้องเรียน ห้องน้ำ สนาม เด็กเล่น อุปกรณ์การเรียน กีฬา เครื่องดนตรี ฯลฯ อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ หลังเลิกเรียนทุกวัน หากจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์และของเล่นร่วมกันต้องมีการทำความสะอาดก่อนและหลังใช้งานทุกครั้ง รวมถึงไม่อนุญาตให้นำของเล่นส่วนตัวมาใช้ในสถานศึกษา

(๙) สถานศึกษาต้องมีการควบคุมคุณภาพการประกอบอาหารและการจัดการน้ำดื่มในโรงเรียนให้ถูกสุขอนามัย

(๑๐) ยกเลิกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาคบ่าย (Extra Curricular Activities) ทั้งหมด

(๑๑) งดการประชุมหรือจัดกิจกรรมรวมกลุ่มที่มีคนหมู่มาก

(๑๒) งดกิจกรรมกีฬาทุกประเภทที่ต้องสัมผัสตัวกับผู้ร่วมแข่งขัน หรือกีฬาประเภทที่ต้องแข่งขันเป็นทีม

(๑๓) นักเรียนจะได้รับคำเตือนจากครูให้ล้างมือเมื่อจบชั่วโมงเรียนเสมอ หรือเมื่อทำกิจกรรมที่ต้องสัมผัสวัสดุต่าง ๆ โดยมีเจลล้างมือให้บริการหน้าสถานศึกษาในห้องเรียน ห้องน้ำ และโรงอาหาร

(๑๔) นักเรียนและพนักงานทุกคนจะต้องมีขีตน้ำ/กระติกน้ำของตนเอง

(๑๕) ในกรณีที่พบนักเรียนติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือเจ็บป่วยให้มีผู้ประสานงานกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขเพื่อดำเนินการคัดแยกและดูแลรักษาผู้เจ็บป่วย

(๑๖) หลีกเลี่ยงการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ใช้เครื่องปรับอากาศเป็นเวลาต่อเนื่องเกิน ๒ ชั่วโมง

(๑๗) การจะให้นักเรียนมาหรือไม่มาสถานศึกษาในแต่ละวันให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ปกครอง

มาตรการหลังเลิกเรียน

(๑) สถานศึกษาต้องแจ้งผู้ปกครองเพื่อรับนักเรียนกลับบ้านทันทีหลังเลิกเรียน

(๒) สถานศึกษาต้องมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลมาตรการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COMID-19) และรายงานการติดตามผลให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาทราบเป็นประจำทุกวัน

๓.๑๘) แนวทางการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

๑) กรณีแบบระบบปกติ สถานศึกษาที่มีห้องเรียนเพียงพอให้จัดจำนวนนักเรียน/นักศึกษาต่อห้องไม่เกิน ๒๕ คน และต้องจัดแบ่งห้องเรียนออกเป็น ๒ ห้อง แต่ต้องอยู่ในพื้นที่ติดกัน โดยห้องแรกจะจัดการเรียนการสอนโดยครูสอนปกติ ส่วนอีกห้องจะเรียนผ่านการ Live สด แต่ครูผู้สอนสามารถเดินไปมาได้ทั้ง ๒ ห้องได้โดยสะดวก เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี และครูสามารถตอบข้อซักถามของนักเรียนได้ในทันที และเพิ่มพื้นที่ระหว่างโต๊ะเรียนเพื่อเพิ่มช่องว่างระหว่างนักเรียน/นักศึกษาให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลไม่น้อยกว่า ๑-๒ เมตร จัดเรียงโต๊ะนักเรียน/นักศึกษาหันหน้าโต๊ะไปในทิศทางเดียวกัน (แทนที่จะหันหน้าเข้าหากัน) เพื่อลดการส่งผ่านที่เกิดจากละอองของไวรัส (เช่น การพูด การไอ จาม)

๒) กรณีแบบสัปดาห์เว้นสัปดาห์ (เรียนที่สถานศึกษา ๑ สัปดาห์ เรียนที่บ้าน ๑ สัปดาห์) สถานศึกษาที่มีนักเรียน/นักศึกษาจำนวนมาก การบริหารจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ อาจจัดแบ่งสัดส่วนนักเรียน/นักศึกษาออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มเรียนที่สถานศึกษาและกลุ่มเรียน

ที่บ้าน) ตามความเหมาะสมเพื่อลดความแออัดในแต่ละห้อง กลุ่มเรียนที่สถานศึกษาให้จัดจำนวนนักเรียน/ นักศึกษาต่อห้องไม่เกิน ๒๕ คน และเพิ่มพื้นที่ระหว่างโต๊ะเรียนเพื่อเพิ่มช่องว่างระหว่างนักเรียน/ นักศึกษาให้มีระยะห่างระหว่างบุคคลไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร จัดเรียงโต๊ะนักเรียน/ นักศึกษาหันหน้าโต๊ะไปในทิศทางเดียวกัน (แทนที่จะหันหน้าเข้าหากัน) เพื่อลดการส่งผ่านที่เกิดจากละอองของไวรัส (เช่น การพูด การไอ จาม)

กลุ่มเรียนที่บ้านให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ทางระบบดิจิทัลและระบบการเรียนทางไกลในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม โดยต้องจัดระหว่างระหว่างบุคคลไม่น้อยกว่า ๑ - ๒ เมตร ระหว่างผู้เรียนและผู้อาศัยในบ้าน

๓.๑๙) ในช่วงระหว่างที่รอสถานศึกษาเปิดเทอมนั้น สถานศึกษาต่าง ๆ อาจต้องจัด การศึกษาแบบ Pre-learning ก่อนที่จะเปิดเทอมในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เพื่อไม่ให้เวลาที่มีอยู่เกิดการสูญเปล่าและยังเป็นการสร้างพัฒนาการให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมก่อนเปิดเรียนด้วย

๔) ครูและบุคลากรทางการศึกษา

๔.๑) ควรให้สิทธิครูผู้สอนได้ออกแบบการจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ และสภาพความพร้อมของห้องเรียนโดยเปิดโอกาสให้ครูเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมระหว่างกลุ่มผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นสำคัญเพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตรที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔.๒) ครูผู้สอนต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนตามหลักสูตรการเรียนการสอน และบรรลุตัวชี้วัดรายวิชาที่หลักสูตรกำหนดไม่ว่าจะจัดการเรียนในรูปแบบใด แต่ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากนี้ ครูผู้สอนควรหารือกันในเรื่องการมอบหมายงานให้แก่ผู้เรียนเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนและเป็นภาระให้แก่ผู้เรียนมากเกินไป พร้อมทั้งการปรับรูปแบบการประเมินให้สอดคล้องเหมาะสมตามบริบทในแต่ละพื้นที่

๔.๓) สถานศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รวมถึงสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งมีความสามารถในการบริหารจัดการ และรักษาระยะห่างตามแนวทาง Social Distancing ได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาใดที่มีความพร้อมควรจัดการเรียนการสอนเป็นแบบ Onsite โดยที่ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกัน เพราะหลักการจัดการศึกษาเป็นหลักการพัฒนามนุษย์ให้ เจริญทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และทักษะวิชาชีพ

๔.๔) ส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสสอบถามและตอบประเด็นคำถามได้ทันที สามารถนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ได้ตามหลักเกณฑ์การจบหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

๔.๕) เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบ การเรียนรู้ โดยให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน รูปแบบการจัดการเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ด้วยตนเองตามความเหมาะสม

๕) ผู้ปกครอง

๕.๑) ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียนเพื่อรับทราบแนวทางทำความเข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่จะดำเนินการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ และสื่อสารไปถึงตัวผู้เรียนให้มีความชัดเจนอันนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

๕.๒) ควรศึกษาเรียนรู้การใช้โปรแกรมและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ของสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เรียนอยู่เสมอ

๕.๓) ควรจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และติดตั้งโปรแกรมเพื่อรองรับการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้เรียนเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาและครูผู้สอน

๕.๔) กำกับติดตามผู้เรียนให้เข้าร่วมการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวันเวลาที่กำหนดและสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว

๖) นักเรียน / ผู้เรียน / นักศึกษา

๖.๑) เด็ก นักเรียน/นักศึกษา ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลาเพื่อหลีกเลี่ยงการแพร่เชื้อแบคทีเรียและไวรัส ระหว่างเดินทางจากบ้านมาสถานศึกษา และ ระหว่างเรียนหรือปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมใด ๆ ในสถานศึกษา

๖.๒) กรณีการเดินทางจากบ้านมายังสถานศึกษาหรือจากสถานศึกษากลับบ้าน ด้วยรถรับ - ส่งของสถานศึกษาหรือรถโดยสารสาธารณะ เช่น รถตู้/รถรับจ้าง ต้องจัดระยะห่างระหว่างบุคคลให้เหมาะสมและปลอดภัย จัดระเบียบการขึ้นรถ - ลงรถไม่ให้แออัด หลีกเลี่ยงการสัมผัสระหว่างกันและผู้ให้บริการรถรับส่ง

๖.๓) เด็ก นักเรียน/นักศึกษา ต้องเรียนรู้วิธีการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข เช่น กินอาหารที่ร้อนและปรุงสุกใหม่ ๆ การใส่หน้ากากอนามัย การใช้เจลแอลกอฮอล์ วิธีการล้างมือด้วยสบู่ที่ถูกต้อง รวมทั้งการรักษา ระยะห่างตามแนวทาง Social Distancing เป็นต้น

๖.๔) เด็ก นักเรียน/นักศึกษา ต้องติดตามข่าวสาร ข้อมูลและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผ่านครูประจำชั้น หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อจะได้ทันต่อการเตรียมการในการวางแผนศึกษาเล่าเรียนผ่านวิธีการต่าง ๆ

๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ชุมชน ท้องถิ่น ในพื้นที่ที่ตั้งสถานศึกษา

๗.๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องจัดให้มีจุดคัดกรองสุขภาพอนามัยส่วนบุคคลและจุดตรวจวัดอุณหภูมิเด็ก นักเรียน/นักศึกษา ครูหรือผู้ดูแลนักเรียน/นักศึกษา ผู้ปกครอง

เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานหน้าประตูทางเข้า - ออกสถานศึกษา ก่อนเข้าสถานศึกษาทุกวัน หากพบว่าผู้เรียนมีอาการไข้ร่วมกับอาการไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบให้หยุดเรียนและไปพบแพทย์ทันที

๗.๒) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ความเข้าใจ กับเด็ก นักเรียน/นักศึกษาและผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขและรักษาระยะห่างตามแนวทาง Social Distancing รวมทั้งให้การสนับสนุนเครื่องตรวจวัดอุณหภูมิ เจลแอลกอฮอล์ และอื่น ๆ ที่จำเป็นตามสมควร

๗.๓) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ควรต้องแบ่งทีมกันลงตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของผู้เรียนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อสำรวจปัญหาด้านสุขภาพของผู้เรียนและผู้เรียนจะเก็บสถิติข้อมูลในส่วนนี้แจ้งต่อทางสถานศึกษาเพื่อเป็นมาตรการในการเฝ้าระวังและตรวจสอบสุขภาพของผู้เรียนทุกคนเพื่อสามารถวางแผนในการจัดการเรียนการสอนได้

๗.๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องจัดเจ้าหน้าที่ออกสำรวจจำนวนนักเรียนในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะเด็กที่ประสบปัญหาความยากจน และไม่สะดวกในการเดินทางมาเรียนด้วยตัวเอง เพื่อให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการจัดรถรับ-ส่งผู้เรียนไปยังสถานศึกษา

๗.๕) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้การสนับสนุนน้ำยาทำความสะอาด แอลกอฮอล์ล้างมือสำหรับนักเรียน ครู และบุคลากร ให้กับสถานศึกษาในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

๘) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

๘.๑) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) ควรมีการสำรวจความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมในการใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยี ความพร้อมในการเข้าถึงสื่อในรูปแบบหรือช่องทางต่าง ๆ ความพร้อมของผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนและช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๒) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) ควรกระจายอำนาจให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเป็นผู้ประเมินและปรับวิธีการจัดการเรียนการสอน จำนวนคาบ รวมถึงการวัดและประเมินผลการเรียน ให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพบริบทในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของแต่ละพื้นที่ โดยให้คำนึงถึงสมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานของหลักสูตรอาชีวศึกษาเป็นหลัก

๘.๓) สำนักบริหารการอาชีวศึกษาเอกชน (สอช.) ควรมีการทบทวนสัดส่วนผู้เรียนต่อห้องเรียน และสัดส่วนผู้เรียนต่อห้องปฏิบัติการ ตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งมีผลกระทบต่อจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละสถานศึกษา โดยพิจารณาเพิ่มเงินอุดหนุนรายบุคคลตามสัดส่วนครูต่อผู้เรียนใหม่ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจ้างครูเพิ่มได้

๘.๔) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรทบทวนการเพิ่มเงินเดือนครูอาชีวศึกษาเอกชน จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-

19) ที่ทำให้ครูต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น อีกทั้งครูอาชีวศึกษาเอกชนไม่ได้มีการปรับเพิ่มเงินเดือนมากกว่า ๕ ปี และไม่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาจากหน่วยงานใด อาจทำให้เกิดภาวะการณืขาดแคลนครู ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้

๙. สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๙.๑ ควรจัดให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้แบบ On Site โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและไม่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ควรเริ่มจัดการศึกษา ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้ทันที โดยลดจำนวนนักเรียนลงกึ่งหนึ่ง ตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เช่น การสลับเวลาเรียน

๙.๒ การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ หรือผสมผสานรูปแบบการเรียน การสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสม อาจส่งผลให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น และการจัดสรร ครูที่ตรงสาขาวิชาได้ไม่ครบทุกช่วงชั้น

๙.๓ การปรับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โดยนำคาบปฏิบัติมาจัด On Site ในห้องปฏิบัติการ ส่วนคาบทฤษฎีให้ใช้การเรียนการสอนแบบ Off Line หรือ On Line ตามบริบท ของผู้เรียนในแต่ละสถานศึกษา

๙.๔ การบูรณาการสมรรถนะรายวิชา ให้มีความกระชับ เข้มข้น เน้นการปฏิบัติ สู่ทักษะตามมาตรฐานและสมรรถนะของหลักสูตร โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีอิสระในการ บริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง เช่น การแบ่งกลุ่มผู้เรียน การจัดห้องเรียน การจัดพื้นที่โรงอาหาร ห้องประชุม ฯลฯ แต่ต้องเป็นไปตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการป้องกันการ แพร่ระบาดของโรคโควิด ๒๐๑๙ ของกระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเคร่งครัด

๙.๕ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีความพร้อมในการจัดการเรียน การสอนทั้งแบบออนไลน์ on live และ on site โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ มีคุณลักษณะและสมรรถนะ ตามหลักสูตร และมาตรฐานการอาชีวศึกษาได้อย่างสมบูรณ์

๙.๖ ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และคณะกรรมการบริหาร สถานศึกษา ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินสภาพสถานศึกษาด้วยตนเอง และลดความเข้มข้นในการ ประเมินผลจากส่วนกลางเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้ประเมินและเกณฑ์การประเมินผลต่างๆ ควรมีความ ยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาในแต่ละพื้นที่ และมุ่งหาแนวทางส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ เกิดความพร้อมทั้งในช่วงในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และใน อนาคต

๙.๗ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนควรทำความร่วมมือกับอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน ให้เข้า มามีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษามีความพร้อมที่จะจัด การศึกษาแบบ Onsite โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนการเรียนการสอน ในรูปแบบ Online ควรนำมา เป็นการศึกษาเสริมเพิ่มเติม ทั้งนี้ แนวทางในการจัดการศึกษาจะต้อง ตอบโจทย์ในเรื่องของโอกาส ความเสมอภาค ความเหลื่อมล้ำด้วย

๙.๘ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนควรปรับลดเวลาเรียนในห้องเรียนให้น้อยลง เพื่อให้แก่นักเรียนนักศึกษาที่มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนในรูปแบบการเรียนรู้

แบบออนไลน์ หรือรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Live Long Learning) โดยจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งโปรแกรมการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการจัดอบรมการใช้งานโปรแกรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น โปรแกรม Google Meet Zoom Microsoft Team Cisco webex ซึ่งสามารถสื่อสารกับครูผู้สอนและส่งเอกสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๙.๙ ควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการจัดการเรียนรู้ Online และจัดทำระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) ผ่านเว็บไซต์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ โดยที่ครูผู้สอนสามารถนำเสนอเนื้อหาและสื่อการสอนขึ้นเว็บไซต์เป็นรายวิชาตามที่ได้ขอใช้ระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาผ่านสื่อ การจัดทำแบบฝึกหัด ส่งการบ้าน และการจัดสอบออนไลน์ เช่น ระบบจัดการเรียนการสอน Modular Object - Oriented Dynamic Learning Environment (Moodle)

๙.๑๐ ควรมีช่องทางการติดต่อสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบ ถึงความจำเป็นของมาตรการเปิด-ปิด การสลับวันเรียน กับผู้ปกครองโดยตรงผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น แอปพลิเคชัน Line หรือ Messenger หรืออื่นๆ ที่สามารถสนทนา สร้างกลุ่ม ส่งข้อความ ลงรูปภาพต่าง ๆ เพื่อติดตามและแก้ไข ปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น

๙.๑๑ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) อย่างเคร่งครัด เช่น การมีจุดคัดกรอง การมีอ่างล้างมือหรือเจลแอลกอฮอล์ การใส่หน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา การทำความสะอาดพื้นที่สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และอื่น ๆ

๙.๑๒ สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนควรมีแผนการบริหารความเสี่ยงภายในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) เพื่อเป็นการเฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาหากพบว่ามีกรณีการแพร่ระบาดในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๒ มาตรการระยะยาว

๑) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำหลักสูตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) หรือโรคติดต่อชนิดอื่นที่อาจจะอุบัติขึ้นใหม่ (ในอนาคต) ที่เน้นการให้ ความรู้ระหว่างผู้ปกครองและผู้เรียนเป็นลำดับแรก โดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์

๒) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดทำสื่อออนไลน์หรือสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ และสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้เรียนและผู้ปกครองได้เกิดองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) ได้อย่างต่อเนื่องอีกทั้งยังเป็นการสร้างแนวปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๓) กระทรวงศึกษาธิการต้องหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วน of กระทรวงสาธารณสุขกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น ในการพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับกระทรวง เพื่อวางนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวม และระดับพื้นที่เพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคคลให้มี

ความชัดเจนในการจัดการและปฏิบัติทั้งด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือ ด้านสาธารณสุข ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔) กระทรวงศึกษาธิการควรมหาแนวทางปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอนใหม่ โดยเน้นการเรียนการสอนในรูปแบบ Active Learning เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สังเกต ปฏิบัติ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเองปรับเวลาเรียนในห้องเรียนให้น้อยลงและให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองผ่านวิธีการต่าง ๆ ให้มากขึ้น อาทิ ผ่านการอ่านและการสังเกต ผ่านการศึกษาค้นคว้าทางสื่อต่าง ๆ ผ่านการปฏิบัติและการแก้ไขปัญหาซึ่งยุคปัจจุบันผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น และการจัดการศึกษาต้องเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ

๕) กระทรวงศึกษาธิการต้องใช้โอกาสในช่วงที่เกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ในการจัดหารูปแบบที่เหมาะสมกับการศึกษาไทยในอนาคตด้วย เช่น การเก็บข้อมูลวิจัย เรื่อง การจัดระบบการเรียนรู้เพื่อยกระดับสมรรถนะผู้เรียนโดยรูปแบบเชิงบูรณาการ ซึ่งสัดส่วนการเรียนแบบ Onsite On Air และ Online ในแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันซึ่งหากมีการเก็บข้อมูล สถิติ งานวิจัยและพัฒนาไปด้วยพร้อม ๆ กันก็จะทำให้มีรูปแบบการจัดการศึกษาในแต่ละบริบทพื้นที่ที่มีความหลากหลายมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

๖) กระทรวงศึกษาธิการควรมีมาตรการป้องกันโรคระบาดสอนคู่ขนานหรือบรรจุเพิ่มเติมไว้ในกลุ่มสาระวิชาสุขศึกษา หรือกำหนดให้มี “วิชาโรคระบาด” สอดแทรกในหลักสูตรเดิม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์อื่นที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างปลอดภัย

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารทางวิชาการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔), กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๖๖๑.

แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๐.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ หอประชุมใหญ่ บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน), <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/๒๑๗๕๐>.

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (โดยนายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) <http://www.sp๒.go.th/sp๒/images/meeting/๒๕๖๓/๑/๐๐๑.pdf>

แผน/ยุทธศาสตร์ การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการ ก่อนเปิดภาคเรียน ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐ <https://moen๓๖๐.blog/๒๐๒๐/๐๕/๐๘/%E๐%B๘%๘๑%E๐%B๘%B๒%E๐%B๘%A๓%E๐%B๙%๘๐%E๐%B๘%๙๕%E๐%B๘%A๓%E๐%B๘%B๕%E๐%B๘%A๒%E๐%B๘%A๑%E๐%B๘%๘๔%E๐%B๘%A๗%E๐%B๘%B๒%E๐%B๘%A๑%E๐%B๘%๙E%E๐%B๘%A๓%E๐%B๙%๘๙%E๐%B๘%AD%E๐%B๘%A๑%E๐%B๘%๘๒%E๐%B๘%AD%E๐%B๘%๘๗%E๐%B๘%๘๑/>

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓,สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๒.

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

บทความทางวิชาการ บทวิเคราะห์ และเอกสารงานวิจัย

พงศ์ทัศ วนิชานันท์. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), การศึกษาพื้นฐานในยุคโควิด-๑๙ : จะเปิด-ปิดโรงเรียนอย่างไร ?

บรรณานุกรม (ต่อ)

บทความทางวิชาการ บทวิเคราะห์ และเอกสารงานวิจัย

ภูษิมา ภูญญูสิณวัฒน์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), จัดการเรียนการสอนอย่างไร

ในสถานการณ์โควิด-๑๙ : จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย

เสาวรัจ รัตนคำฟู. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI), วิกฤตโควิด-๑๙ รัฐต้องเร่งลดช่องว่าง

ดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) รัฐต้องทุ่มเททรัพยากรเพื่อแก้วิกฤตการณ์โควิด-๑๙

และลดความเดือดร้อนของประชาชนให้ครอบคลุมและตรงจุด

